

Luk

Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo Itəm Luk Təmäte
Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Luk

?Pah təmäte naoa u? Luk təmäte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha İesu, mətə in fren wir kit rəha Pol, kən təmaliwək tepət ilau Pol. In sənəmə etəm İsel, in İaihlua əm kit, mətə in İəfak kit. In tokita kit itəm təmöl wir sİKul. In təməplan wir natİmnat itəm kəmotiet e nəmegəhən rəha İesu. In təmäte naoa mil u: Namnusən Təwir Itəm Luk Təmäte, ne Wək Mİn Rəha Aposol Mİn.

?Təmäte tatuwİn kəm pah? Təmäte naoa u tatuwİn kəm rəhan kit fren, nərgİn u Teofilas. Nİpəti nərig u məmə, “Etəmim itəm tolkeike Uhgİn.” Luk təmäte naoa u tatuwİn o suah u, mətə in titun məmə İaihlua mİn tepət okotafİn.

?Nəmegəhən tahro nulan nİan təmäte? Netəmim tepət, nİKilat təht məmə Luk təmətatiğ Rom o Sisaria nİan təmäte naoa u. E nİan əh, namnusən tepət e İesu təmitəlau.

?Təmäte naoa u o naka? Luk tolkeike məmə otəte namsu kit itəm tətuatİp məhag-əhag wir e nəmegəhən rəha İesu. Kən in təməghat İlat netəm kəmotaliwək İlat İesu moatəplan wək rəhan. Nİan təmətə rəkis rəhalat nəghatən, kən Luk təmäte naoa u. In tolkeike məmə otəgətun məmə İesu in etəm pahrien kit, mətə in təməsölən nolən rat kit. Kən in Uhgİn, kən in İosmegəh.

¹ Teofilas, İk etəm-İasol katİsİai-in İk.

Netəmim tepət kəmotalkut pİK məmə okotəte rəkis ətuatİp namnusən rəha natİmnat mİn itəm Uhgİn təmöl İlugin itİmat. ² Kəmotəte rəkis natİmnat itəm netəmim neen kəmotən, netəm mİn əh kəmotatiğ e nİan rəha

nətuounən rəha natimnat min əh, kən ilat kəmotehm ətuatip e niganəmtilat natimnat min əh, kən moatən-iarəp. ³ Kən io emitəp wir nəghatən min lan məmə ekitun wir natimnat min əh e nətuounən rəhan, kən roiu rəhak nətəligən məmə təwir io min ekəte rəkis ətuatip natimnat rafin min əh məmə onakatafin. Ekəte ətuatip natimnat itəm kəmotəupən, kən natimnat itəm kəmotuarisig. ⁴ Ekolkeike məmə ekən natimnat min əh kəm ik məmə nəkitun ətuatip niphahrienən rəha namsən itəm kəmən rəkis.

Nagelo təməghat-in naiirən rəha Jon Baptais

⁵ E nian rəha suah kit, nərgin u Herot Asol, kig rəha Jutia, inəh pris kit nərgin u Sekaraea. In kit e pris min kətaun-in ilat məmə, Pris min rəha Apia, u təmisi-pən e noanol rəha pris u Aron əupən ikin. Rəhan pətaguihl, nərgin u Elisapet, kən in min təmisi-pən e noanol rəha pris u Eron. ⁶ Kən ilau kuətuatip e niganəmti Uhgın, kən e nian rafin katuətəu-pən wir nolən rəha Lou ne nəghatən min rəhan, kən məsuərəkinən kit. ⁷ Məto nətilau tikə məto-inu Elisapet, in təməseməkən mətoahgin minipitaguıhl, kən ilau kərən kinuaguıhl.

⁸ Kən nian ətuatip tinuwa məmə, Pris min rəha Apia okotuwin e Nimə Rəha Uhgın motol rəhalat wək. Kən Sekaraea, in min təmuwin mol wək rəha Uhgın. ⁹ E nolən rəha pris min, ilat koatərakin kəpiel əkəku min kotahmen-pən e taes məmə okotegəs-in məmə otəgətun pah otol wək e Nimə Rəha Uhgın məmə otuwaan nat pien-pien itəm tatuwin kəm Uhgın. E nolən əh təməgətun Sekaraea. ¹⁰ Kən e nian itəm təmuwin imə matuwaan nat pien-pien, nimanin netənim tepət koatətul ihluə katəfak.

¹¹ Kən nagelo kit rəha Uhgın tiet-arəpa ron matətul əh e rəhan matip ikin, itəm katuwaan nat pien-pien min

ikin. ¹² Kən nian Sekaraea tāmēplan, kən narmin tēmiwig mētasiēp minēruru əfēməh nat, kən nəginən tāmērioah e nikin. ¹³ Məto nagelo tāmən-ipən mēmə, “Sekaraea, əsəginən, məto-inu Uhgīn tinəto rəham nəfakən. Kən rəham pətaguihl Elisapet otīlās nətīn kit iərman. Kən onakəkəike maun-in nərgīn mēmə Jon. ¹⁴ Kən onakəto təwir kən magien, kən netəmim tēpət okotagien o naiirən rəhan, ¹⁵ məto-inu in otuwa etəm-iasol e niganəmti lərəmərə. Kən in otəsənimən wain ne nənimən əskasik min. Kən Narmin Rəha Uhgīn otərioah e nəmegəhən rəhan, nian otətətig əh e nərpi rəhan mama, matuwīn əm nulan nian rafin. ¹⁶ Kən in otiuw-pa netəm Isrel tēpət kotitəlig-pa o lərəmərə, Uhgīn rəhalat. ¹⁷ Kən in otətaupən-in lərəmərə e narmin ne nəsanənən rəha Elaija mēmə in otəuhlin nətəligən rəha tata min koatitəlig-pən min o rəhalat nisualkələh min, kən in otəuhlin min netəm koatəht nəwia Uhgīn okotuwa min e nenatigən rəha netəm kotətətip. E nolən əh, in otol nəpen-əpenən o nəmegəhən rəha netəmim o nuwamən rəha lərəmərə.”

¹⁸ Kən Sekaraea tāmən-ipən kəm nagelo mēmə, “? Oekahro min-nulan mitun mēmə nat u otuwa mol nīpahrienən? Məto-inu io enaguihl rəkis, kən rəhak pətan tinīpitaguihl min.”

¹⁹ Kən nagelo tāmən-ipən kəm in mēmə, “Io, nərgək u Kapriel, kən io iatətul e niganəmti Uhgīn e nian rafin. Kən in təmahl-ipa io mēmə ekuwa məghat kəm ik, kən mən-ipinə namnusən təwir u. ²⁰ !ətəlig-in-tu! Naməm oteko kən onakəsəgətən mətoarus-pa nakehm nīpəti nəghatən u, məto-inu nəməsənən nīpahrienən e rəhak nəghatən. In otuwa mol nīpahrienən e nian ətuatip rəhan.”

²¹ Kən e nian əh, netəmim kəmoatəsahgin Sekaraea,

1:15: Nam 6:2-3

1:17: Mal 3:1; 4:5-6; Mat 17:11-13

1:19: Dan 8:16;

9:21

kəmoatətəlig-in məmə təhro tınan tınuwəh-pik nəhlan e Nimə Rəha Uhgın. ²² Kən nian in təmuwa ihluə, məto tınəruru nəghatən, kən ilat kınotıtun məmə in təmehm nat kit tahmen e napılaiirən. In təmasgəwın-asgəwın əm e nelmın kəm ilat, məsagətən məto-inu namən təmeko.

²³ Nian rəhan wək rəha pris e Nimə Rəha Uhgın tınol namnun, kən in təmıtəlig-pən latuənu. ²⁴ Kən təsuwəhən, rəhan pətaguihl tınəpəs məwig e suakəku. Kən e məwig faif, pətaguihl u in təmatəhluaig əm latuənu, ²⁵ kən in təmən məmə, “Inu wək əm rəha İərəmərə. Aupən ikın, nətik tikə kən etaulis. Məto roiu əh, Uhgın təmol təwir ron io, kən nıkin tagien məmə ekiləs nətik, kən io esaulis minən e nıganəmti netəmim.”

Nagelo təmən-iarəp məmə İesu otair

²⁶ Nian Elisapet tınəpək-əpək minos məwig sikis, Uhgın təmahl-ipən rəhan nagelo, nərgın u Kapriel, məmə in otuwın e nitən Kalili e taon kit, nərgın u Nasaret. ²⁷ In təmos nəghatən kit matuwın rəha pətan kit itəm iərman təsuwınən əh mehm, məto kınən rəkis məmə okos rəhan kətım kan mə rəha suah kit, nərgın u Josep. In mipi Kig Tefit rat. Kən pətan əh, nərgın u Meri. ²⁸ Kən nagelo təmuwın met-arəpən, kən mən kəm in məmə, “Təwir, Meri. Uhgın təmələhəu rəhan nəwırən kəm ik, kən mətatıg itəmlau min.”

²⁹ Məto Meri tınatəruru əfəməh nəghatən əh, kən nıkin tınatəht pik məmə nıpəti nəghatən əh təhro. ³⁰ Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Əsəginən, Meri, məto-inu Uhgın təmıtəpun məmə in otawte-in rəhan nəwırən kəm ik. ³¹ Kən inəh, ik onakəpəs-in məwig e nətim kit, kən mıləs iərman. Kən onəkaun-in nərgın məmə İesu. ³² In otuwa etəm-iasol kən etəm kəike, kən okaun-in məmə

Nəti Uhgın İlis Agin. Kən İərəməyə Uhgın otol in tuwa Kig, tahmen-pən əm e tipin rat Tefit. ³³ Kən in otərəməyə e noanol min rafin itəm koatısı-pən e Jekop, kən rəhan nərəməyəən otatig lilin matuwın matuwın namnun tikə.”

³⁴ Kən Meri təmən-ipən kəm nagelo məmə, “?Oekahro min-nulan miləs suakəku kit okəmə esətəu-pənən əh iərman?” ³⁵ Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Narmin Rəha Uhgın otuwa matig lam, kən nəsanənən rəha Uhgın İlis Agin otəfətain ik. Kən inəh, suakəku onəkiləs, okaun-in məmə in təmisi-pən o Uhgın, kən in Nəti Uhgın. ³⁶ Kən iatən kəm ik məmə ik kit Elisapet tinəpək-əpək rəkis in nətin kit iərman, nat əpnəpin in tinipətaguihl rəkis. Kəmatən lan məmə pətaguihl itəm təseməkən, məto roiu əh tinəpəs məwig sikis rəkis e nətin. ³⁷ Natimnat min u tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın məmə, ‘Uhgın titun nolən natimnat rafin, kən nat kit təsiəkisən ron.’ ” ³⁸ Kən Meri təmən-ipən məmə, “Əwəh, io pətən iolwək əm rəha İərəməyə. Pəs in otol kəm io nat naka itəm ik ninən rəkis.” Kən nagelo təmapəs in, kən matuwın.

Meri təmaliwək matuwın məmə otətag Elisapet

³⁹ Uarisig lan təsuwəhən, Meri təmiet iman ikın maliwək uəhai əm matuwın əpəh ikın e nitot min e taon kit rəha nitən Jutia məmə otətag in kit Elisapet, ⁴⁰ kən in təmuwin latuənu rəha Sekarəea, muwin imə matən təwir kəm Elisapet. ⁴¹ Kən e nian Elisapet təməto nəghatən rəha Meri, suakəku un itəm tətətig əpəh e nərpin təmaut, kən Narmin Rəha Uhgın təmə e niki Elisapet. ⁴² Kən təmagət əfəməh məmə, “!Uhgın təmol təwir kəm ik taprəkis-in nıpitan min rafin, kən in otol təwir kəm suakəku itəm onəkiləs! ⁴³ Ekisitunən məmə o

naka Uhgîn tæmol tæwir kæm io min-nulan mæmæ mama ræha Iæræmæ ræhak tæmuwa mætag io. ⁴⁴ Iatæn næhlan mæto-inu e nian ematæto ræham næghatæn, kæn suakæku un itæm tætatig æpæh e nærpik tæmagien maut. ⁴⁵ Kæn Uhgîn otol tæwir kæm ik mæto-inu næmæn nîpahrienæn e næghatæn itæm Iæræmæ tæmæghat-in lam.”

Napuæn ræha Meri

⁴⁶ Kæn Meri tæmæn mæmæ,
 “E næmegæhæn rafin ræhak, iatænwiwi Iæræmæ ræ,
⁴⁷ kæn nikik tætagien pik o Uhgîn Iosmegæh ræhak,
⁴⁸ mæto-inu io pætan iolwæk æm ræhan itæm io nat æpnæpin
 æm, mæto nîkin tatæht io.
 Kæn roiu ne matuwîn, netæmim rafin okotæn mæmæ Uhgîn
 tæmol tæwir kæm io;
⁴⁹ mæto-inu Uhgîn u næsanænæn ræhan in iahgîn,
 in tæmol nat pîspîs min tæwir pik agîn kæm io,
 kæn nærgîn in tasim.
⁵⁰ Kæn in tætasækitun netæm min u itæm koatisiai-in in, inu
 netæm ræha noanol min aupæn ikîn mætoarus-pa
 itæm ræha noanol min kæsotaiiræn æh.
⁵¹ In tæmol nat pîspîs min e næsanænæn e nelmin.
 In tæmahl-iaræp netæm kotausit e nætæligæn ræhalat.
⁵² In tæmos-iæhau iæræmæ ræ min e ræhalat næræmæ rææn,
 kæn in tæmilæs-ipær netæm min u ræhalat nætæligæn teiuaiu.
⁵³ Netæm itæm næumis tatus ilat, in tætagwæn ilat e
 nægwænæn itæm tæwir,
 kæn netæm ræhalat nautæ tepæt, in tætahl-iaræp ilat kæn nat
 tikæ e nelmilat.
⁵⁴ Uhgîn tæmasitu e noanol min ræha Isrel u ræhan iolwæk
 min,
 kæn tæmæsaluinæn mæmæ otasækitun ⁵⁵ Epraham ne ræhan
 min noanol,

1:46: 1 Saml 2:1-10 1:50: Sam 103:13,17 1:52: Job 12:19; 5:11; Sam
 147:6 1:53: Sam 34:10 1:54: Sam 98:3

matuwın matuwın namnun tikə.”

⁵⁶ Kən Meri tətatiġ ilau Elisapet mətəarus-pən məwig kisil, kən in təmitəliġ-pən min əpəh iman ikin.

Nairən rəha Jon Baptais

⁵⁷ Kən nian ətuatip rəha Elisapet tinuwa məmə otemək lan, kən təmiləs nətın iərman. ⁵⁸ Kən netəmim itəm kotatiġ iuəhkır ron ne rəhan min noanol, kəmotətəo namnusən əh məmə İərəmərə təmasəkıtun mol təwir pik kəm in nəhlan, kən ilat kəmotuwa motol kitıəh ilat min məmə okotagiən kələh. ⁵⁹ Nian suakəku əh tinos nian ilat eit, kən ilat kəmotuwa məmə okotəhg-ipən. Kən iuəhkır kotaun-in nərgin məmə iahuni rəhan tata Sekarəea, ⁶⁰ mətə rəhan mama tən məmə, “Kəpə. Okaun-in nərgin u məmə Jon.” ⁶¹ Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “?Tahro? Rəham kit noanol tikə itəm kotaun-in nərgin əh Jon.” ⁶² Kən kəmoatəġhat e noanelmilat moatətapəh o Sekarəea məmə in tolkeike məmə otaun-in-pən nərgin məmə pah. ⁶³ Kən in təmətapəh o nat kit məmə in otətə rəkis nat kit lan, kən təmətə-pən məmə, “Nərgin u Jon.” Nian kəmotehm, narmilat təmiwig pik ron.

⁶⁴ Kən e nian əm əh, namən tinəġ-ətuatip, kən tinatəġhat matənwiwi Uhgın. ⁶⁵ Kən ilat rafin itəm kotatiġ iuəhkır kəmotəgin. Kən netəmim kəmotəġhat-in natimnat min əh titələu ikin min rafin e narit min nitən Jutia. ⁶⁶ Kən netəmim rafin itəm kəmotətəo namnusən əh, kən kəmoatətəliġ-in əm, kəmoatətapəh məmə, “?Suakəku əh, otuwa etəmim naka?” Kəmotən min-nulan mətə-inu kəmotəplan əm məmə nəsanənən rəha İərəmərə tətatiġ lan.

Sekarəea təmən-iarəp nəġhatən itəm Uhgın təmosipən kəm in

⁶⁷ Kən Narmin Rəha Uhgın təmər e niki Sekaraea, tata rəha Jon, kən in təmən-iarəp nəghatən itəm Uhgın təmos-
ipən kəm in. Kən təmən min-nulan məmə,

⁶⁸ “Pəs kotənwiwi İərəməyə, u Uhgın rəha netəm Isrel,
məto-inu in təmuwa məmə otasitu e rəhan min netəmim,
kən təməmki-rəkis ilat e nelmi tikimir min rəhalat.

⁶⁹ In təmiləs-ipər iosmegəh təsanən itəm otosmegəh kitat,
in təmisi-pən e noanol rəha iolwək rəhan Tefit.

⁷⁰ Kən in tahmen-pən əm e nəghatən u itəm Uhgın
tinəmən rəkis kəm kitat e nəghatən rəha ien min
rəhan aypən.

⁷¹ In tinəmən-ikis rəkis məmə otosmegəh kitat o tikimir
min rəhatat ne netəmim rafin itəm kotetəhau
kitat.

⁷² In təmiləs-ipər iosmegəh əh məmə otasəkitun pipi rat
min rəhatat,
kən təsaluinən rəhan nəghatən itəm in atip təmən e rəhan
nəniəkisən rəha nasituən,

⁷³ inu nəniəkisən itəm təmən kəm pipi rat Epraham.

⁷⁴ In təmiləs-ipər iosmegəh əh məmə otosmegəh kitat,
kən miləs-irəkis kitat e nelmi tikimir min rəhatat,
məmə nian min rafin e nəmegəhən rəhatat,
kitat kotitun nol wəkən rəhan e niganəmti Uhgın, kən
məsotəginən,

⁷⁵ kən kitat okotasim, kən nəmegəhən rəhatat otətuatip e
nian min rafin.

⁷⁶ “Kən ik, nətik, okaun-in ik məmə ien rəha Uhgın İlis
Agin,

məto-inu ik onakaupən-in İərəməyə məmə onəkol əpen-
əpenə e rəhan suatip.

1:68: Sam 72:18

1:69: Sam 18:2

1:71: Sam 106:10

1:72: Jen

17:7; Sam 105:8-9

1:73: Jen 22:16-17

1:75: Taet 2:12-14

1:76:

Aes 40:3

⁷⁷ Ik onakən-iarəp kəm rəhan min netəmim məmə Uhgın otosmegəh ilat nian in otafəl rəkis rəhalat təfagə rat min.

⁷⁸ In otol məto-inu, in tətəsakitun kitat matol təwir kəm kitat.

E nasəkitunən rəhan, Kristo otuwa otat tahmen-pən e mitgar təmər e neai,

⁷⁹ mətasiəgəpin kitat netəm koatətig e napinəpən ne əpəh ikin nīmīsən tatoh itəm ikin,

kən matit wīr nelkitat e suatip rəha nəməlinuən.”

⁸⁰ Kən suakəku təmatepət e nīpətīn, kən narmin rəhan təsanən. Kən nian rafin in tətətig əpəh ikin taruən-aruən ikin matəsahgin nian rəhan otuwa itəm otətuoun wək lan e nīganəmti netəm Isrel.

2

Naiirən rəha Iesu (*Mat 1:18-25*)

¹ E nian min əh, suah kit etəm Rom, nərgin u Sisa Okastas, in tətərəmərə nītən min rafin rəha Rom. In təmələhəu lou kit tətətig məmə okafin rafin netəmim itəm koatətig rafin əh-ikin. ² Inu nāfinən netəmim itəm kəmaupən kol, kən Kuarinias in kapman rəha Siria. ³ Kən o nəghatən əh rəha nāfinən, netəmim rafin kotəkəike moatitəlig-pən iməlat min ikin itəm kəmotaiir ikin məmə okafin ilat, kən kətə rəkis nərgilat e naoa rəha kapman. ⁴ Kən Josep ne Meri kəmiaiet e nītən Kalili e taon kit, nərgin u Nasaret, mian əpəh nītən Jutia e taon kit, nərgin u Petlehem, imə Kig Tefit aupən. Ilau kəmian ikin əh məto-inu Josep in mipi Tefit rat.

⁵ Ilau Meri katian məmə okos nərgilau. Kīnagətosig-in rəkis Meri məmə in otəpanətəu-pən Josep, kən Meri in tinəpək-əpək-in rəkis suakəku kit. ⁶ Nian ilau əpəh

Petlehem, kən nian rəha Meri tīnuwa məmə otemək-in nətīn. ⁷ Kən suakəku itəm in təmaupən maiir, in iərman. Kən təmalpin e nīməhan, mələhəu-pən e pokis kit itəm katələhəu-pən kras u nat megəh mīn kotagwən-pən ikin. Təmol min-nəhlan mətō-inu nīmə tikə məmə okuapil ikin, kən ilau kətuapil əm əh e nīmə rəha nat megəh mīn.

Iolwək e sipsip min ne nagelo min

⁸ Kən e nikali Petlehem, iolwək e sipsip min koatehm wir rəhalat sipsip min lapin. ⁹ Kən nagelo kit rəha lərəmərə tāmiet-arəpa olat, kən nəhag-əhagən asol rəha lərəmərə təmasiəgəpīn ilat, kən kəmotəgin pīk. ¹⁰ Mətō nagelo təmən kəm ilat məmə, “Əsotəginən, mətō-inu io iatuwa məmə ekos-ipinə nāmnusən təwir kəm itəmat itəm otol niki netəmim kotagien pīk, kən nāmnusən u in rəha netəmim rafin. ¹¹ Əpəh e taon rəha Kig Tefit, suakəku kit təmaiir-pa u-roiu. In Iosmegəh, kən in Kristo itəm Uhgīn təmən aupən məmə otahl-ipa otəmat, kən in lərəmərə. ¹² Inu nəmtətīn rəhatəmat: onəkotehm suakəku kəmalpin e nīməhan, kən kələhəu-pən e pokis kətagwən-pən nat megəh mīn ikin.”

¹³ Kən roiu agin-əh mīn, nagelo min tepət kəmotiet-arəpa moatətul ilat min, moatənwiwi Uhgīn, moatən məmə,

¹⁴ “Katənwiwi Uhgīn əpəh ilis ilis agin-əh e neai.

Kən əpəh ləhau e nətueintən u, netəmim itəm niki Uhgīn tətāgien olat, ilat okotatig e nəməlinuən.”

Iolwək e sipsip min kəmotuwīn motehm Iesu

¹⁵ Nian nagelo min kəmotapəs iolwək e sipsip min motitəlig-pən əpəh e nego e neai, kən iolwək e sipsip min kəmotən kəm ilat mīn məmə, “Pəs kotuwīn Petlehem motehm-tu nat əh itəm lərəmərə təmən kəm kitat.”

¹⁶ Kəmotəruməhlin uəhai əm motuwīn motehm Meri ne Josep ne suakəku itəm kəmuələhəu-pən e pokis itəm kətagwən-pən nat megəh mīn ikin. ¹⁷ Nian kəmotuwīn motehm rəkis suakəku u, kən kəmotamnus-iarəp nəghatən rəha suakəku u itəm kəmos o nagelo. ¹⁸ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto nəghatən əh rəha iolwək e sipsip mīn, ilat kəmotaut, narmilat təmiwig pik ron. ¹⁹ Məto Meri təmatos əm e nikin natimnat mīn u rafin, matətəlig-in e nian mīn. ²⁰ Kən iolwək e sipsip mīn kəmoatitəlig, moatiləs-ipər nərgi Uhgīn moatənwiwi in o natimnat rafin itəm kəmotəto kən motehm, tahmen-pən əm e inu nagelo təmən-ipən mihin kəm ilat.

Kəmaun-in nərgi Iesu.

²¹ Nian suakəku u tinos nian eit itəm təmair lan, kən kəhg-ipən in tatətəu-pən Lou rəhalat, kən kaun-in nərgin məmə Iesu, nərgin u itəm nagelo təmən-ipən kəm Meri aupən ikin, nian in təməsəpək-əpək-inən əh.

Josep ne Meri kəmialəs Iesu mian e Nimə Rəha Uhgīn

²² Nian suakəku kit tətair, rəhan mama ne tata okuəike mioal sakrifais rəha naruətuəhən tatətəu-pən Lou rəha Moses. Kən inəh, tinuwa ətuatip e nian rəha Josep ne Meri məmə okioal nəhlan. Kən kialəs suakəku un mian əpəh Jerusalem məmə okioas-ipən kəm lərəməərə. ²³ Inu tatətəu-pən əsas Lou rəha lərəməərə itəm təmən məmə, “Suakəku iərman mīn itəm kaupən katiləs ilat, okəkəike katos-ipən ilat kəm Uhgīn məmə rəhan.”

²⁴ Kən ilau kəmian Jerusalem o nat kit mīn, məmə ilau okioas mak kəiu o iouen kəiu, kən mohamnu matioas-ipən kəm Uhgīn o naruətuəhən, tahmen-pən əm e Lou rəha lərəməərə tatən mihin.

Simeon təmehm Iesu

²⁵ Kən inəh etəmim kit tətatiḡ əh Jerusalem, nərgin u Simeon. Rəhan nəmegəhən in tətuatip wir, kən nian rafin tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın. Kən in tatəsahgin nuwamən rəha Kristo itəm otuwa mosmegəh netəm Isrel lan. Kən Narmin Rəha Uhgın təmuwa marioah e nikin. ²⁶ Narmin Rəha Uhgın tinən rəkis kəm in məmə otəsımısən mətoarus in otehm Kristo itəm İerəmərə təmən məmə in otahl-ıpa. ²⁷ Kən Narmin Rəha Uhgın təməuhlin nikin məmə in otuwın e Nimə Rəha Uhgın. Kən Josep ne Meri kəmialəs suakəku u İesu mian e Nimə Rəha Uhgın məmə ilau okioal natımnat rafin itəm Lou tatən. ²⁸ Kən Simeon təməplan İesu, kən təmıləs məgəfəlin, kən matənwiwi Uhgın, mən-ıpən məmə, ²⁹ “İerəmərə, nəmol rafin rəham nəghatən o nəniəkısən kəm io, iolwək əm rəham. Kən roiu, egəhan-in io məmə ekımis-ta e nəməlinuən, ³⁰ məto-inu enəplan e nıganəmtək suakəku u itəm otosmegəh netəmim. ³¹ İk nəmol əpen-əpenə məmə in İosmegəh, kən netəmim rafin okotəplan. ³² In otuwa nəhag-əhagən, kən otəgətun rəham suatıp kəm İaihlua mın, kən netəmim okotıləs-ıpər rəham mın netəm Isrel o İosmegəh əh.” ³³ Kən tata ne mama rəha suakəku u, narmılau təmiwig o nəghatən mın itəm Simeon təmən lan. ³⁴ Kən Simeon təməfak məmə nəwirən rəha Uhgın otuwın olau. Kən in təmən kəm Meri itəm in mama rəha suakəku məmə, “Onakatehm, Uhgın təmıtəpun məmə suakəku u otol məmə netəmim tətət əpəh Isrel okoteıuıu motorın, kən tətət mın okotər. Kən in otuwa nəmtətın kit itəm netəmim tətət okotəghat rat lan məmə, ³⁵ netəmim okotəplan

^{2:30:} Aes 52:10; Luk 3:6; Taet 2:11
Aes 8:14; Mat 21:42; 1 Pita 2:8

^{2:32:} Aes 42:6; 49:6; 52:10

^{2:34:}

nətəligən min e niki netəmim tepət. Kən ik Meri, nīkim otitəgīt tahmen e suah kit təmaru nīkim e naip asol.”

Ana təmehm Iesu

³⁶ Kən pətaguihl kit əh-ikin tətətig, nərgin u Ana, kən in ien kit. In nəti Fanuel, etəmim kit itəm təmisi-pən e noanol rəha Aser aupən ikin. Pətaguihl əh, rəhan nup tepət. Nian təmatetəm-aluə əm, kən mətəu-pən rəhan iaguihl. Kən ilau kəmuan o nup sepin əm, kən rəhan iaguihl təmimis. ³⁷ Kən pətan u təmətətig əm nulan mətəarus-pa nian əh in tinuwa pətaguihl kit. Kən roiu minos nup eiti-fo. Nian rafin in tətətig e Nimə Rəha Uhgīn matəfak, inəh laulaugin ne ehnaipən tatətuakəm mətəpəs nagwənən matəfak kəm Uhgīn. ³⁸ Kən in təmuwa ikin əh e nian ətuatip itəm Simeon tatəghat-in suakəku əh. Kən pətaguihl u tatənwiwi Uhgīn ron, kən matəghat-in suakəku əh kəm netəmim rafin itəm kəmoatəsahgin məmə Kristo in otikis netəm Isrel.*

Josep ne Meri kəmian Nasaret

³⁹ Nian Josep ne Meri, ilau kəmioal natimnat rafin u itəm Lou rəha Iərəməərə təmən, kən kəməhalitəlig-pən Kalili e taon Nasaret, imələhal ikin. ⁴⁰ Kən suakəku təmātepət muwa məskasik, kən in tenatig tenatig wir, kən nian rafin nəwīrən rəha Uhgīn təmərīoah e rəhan nəmegəhən.

Etəm aluə Iesu əpəh e Nimə Rəha Uhgīn

* 2:38: Nəghatən u “Kristo in otikis netəm Isrel” rəhan suatip kəiu. Netəmim neen itəm kotatig e nian rəha Iesu, nīkilat təht məmə Kristo otiləs-irəkis netəm Isrel e nelmi tikimīr min u netəm Rom. Məto nīpətīn asol məmə Kristo otikis netəm Isrel o təfagə rat min rəhalat. 2:39: Mat 2:23

⁴¹ E nup min rafin, tata ne mama rəha Iesu katian Jerusalem məmə okotol lafet rəha Nuhagego-inən. ⁴² Nian Iesu tinos nup tuelef, təmətəu-pən ilau məhaluwın əpəh ilis e lafet əh, tahmen-pən əm e nolən rəha netəm Isrel. ⁴³ Nian lafet tinol namnun, kən rəhan min kinotitəlig minoatuwin iməlat ikin, mətə etəm aluə Iesu in təməsətəu-pənən rəhan tata ne mama, in mətətig əm Jerusalem, mətə ilau kəməsiatunən. ⁴⁴ Nikilau tatəht məmə kətah in tətaliwək ilat nimanin netəmim rəhalat, kən ilat kəmotaliwək o nian apiəpiə kit. Kən ilau kəmuətuoun matueam-in o rəhalau min, ne netəmim itəm kiatur ilat. ⁴⁵ Mətə nian ilau kəməsuehmən in, kən kəmiatəlig mueam-in mian Jerusalem. ⁴⁶ Kəmueam-in nian kisil, kən muəplan e Nimə Rəha Uhgın, tatəpələh ilat iəgətun min matətəlig-in ilat, kən matətəpəh olat o natimnat neen. ⁴⁷ Kən netəmim rafin itəm kəmotətə in, narmilat təmiwig pik o rəhan nitunən ne rəhan nuhalpinən nəghatən min.

⁴⁸ Kən nian rəhan tata ne mama kəmuehm, kən narmilau təmiwig pik ron. Kən rəhan mama təmən-ipən kəm in məmə, “Nətik. ?Nəmahro mol min-nulan etimlau? !Əplan-tu! Itimlau rəham tata nikitimlau təməht pik ik, kən iakatuegəs-in pik ik.” ⁴⁹ Kən in təmən kəm ilau məmə, “?Natuegəs-in io o naka? ?Nakəsiatunən məmə io ekəkəike mətətig e nimə rəha rəhak Tata?” ⁵⁰ Mətə ilau kəməsiatunən nipəti nəghatən itəm təmən kəm ilau.

⁵¹ Kən in təmətəu-pən ilau məhaleiuaiu məhaluwın əpəh Nasaret. Kən in təmatisiai-in ilau matol nəwialau. Mətə nian rafin rəhan mama tatətəlig-in natimnat rafin min əh e nikin. ⁵² Kən Iesu təmatepət e nipətın, kən rəhan nenatigən tatol iahgin, kən e nian min rafin, Uhgın ne netəmim, nikilat tətəgien əm ron.

3

*Jon Baptais tɛmamnus-iarɛp nɛghatɛn rɛha Uhgɛn
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)*

¹ Kɛn uarisig e natimnat min əh, etəm Rom, nɛrgɛn u Sisa Taepirias, in tatɛrɛmɛrɛ nitɛn min rafin rɛha Rom. Kɛn e nian in tɛmatɛrɛmɛrɛ mɛtoarus-pa nup fiftin, kɛn netɛm-iasol min neen koatol wɛk ilat min: inu Herot Antipas tɛmatɛrɛmɛrɛ əpɛh Kalili, ne pian Filip in tɛmatɛrɛmɛrɛ əpɛh Ituria ne Trakonaetas, ne Lisanias tɛmatɛrɛmɛrɛ əpɛh Apilin, ne Pontias Pailat u etəm Rom in kapman rɛha Jutia. ² Inu e nian ətuatip rɛha Anas ne Kaeafas itəm ilau pris asol agin mil.

E nian əh, Jon nɛti Sekaraea, itəm tɛnepɛt rɛkis u-roiu, in tɛmɛtatig əpɛh ikin taruɛn-aruɛn ikin, kɛn Uhgɛn tɛmos-ipɛn nɛghatɛn kit kɛm in. ³ Kɛn in tɛmuwin mɛtan ikin min rafin iuəhkir o nɛhau Jotan tɛmatamnus-iarɛp nɛghatɛn rɛha Uhgɛn. In tɛmɛn-ipɛn mɛmɛ netɛmim okotəkɛike motəuhlin mɛntaalat o nolɛn rat min rɛhalat, kɛn motuwɛn o Uhgɛn, mɛmɛ in otafɛl nolɛn rat min rɛhalat. Kɛn e nɛmtɛtin kit, okol baptais elat. ⁴ In tahmen əm e nɛghatɛn rɛha ien u Aesea itəm tɛmɛte e naoa rɛhan mɛmɛ, “Suah kit tɛtaun əpɛh ikin taruɛn-aruɛn ikin matɛn mɛmɛ, ‘Itɛmat, otol əpen-əpenɛ o suatip rɛha Iɛrɛmɛrɛ, kɛn motol rɛhan suatip tɛtuatip. ⁵ Napin nɛhau min rafin okɛtouin wir, kɛn nitot min ne narit min rafin okos-iəhau, kɛn suatip eko-eko min okɛg-ətuatip-in, kɛn suatip itəm tapɛr-apɛr okɛike kol tɛpiɛ. ⁶ Kɛn netɛmim rafin okotehm suatip rɛha Uhgɛn o nosmegəhɛn netɛmim.’”

⁷ Kɛn e nian əh, netɛmim tɛpɛt kɛmotuwa o Jon mɛmɛ in otol baptais elat, mɛto in tɛmɛn-ipɛn kɛm ilat mɛmɛ, “! Itɛmat nɛkotahmen əm e sɛnek min! !Nikitɛmat otəsəhtɛn

məmə onəkotagim tənin neməha ne nalpınən rəha Uhgın itəm otuwa! ⁸ Otol natımnat neen itəm tatəgətun məmə nəmotapəs pahrien nolən rat min kən motuwın o Uhgın. Kən sotən atıpən kəm itəmat e nausitən məmə itəmat nəkotətuatıp əm məto-inu itəmat noanol min rəha Epraham. !Kəp! Inu nat əpnapın əm. İatən kəm itəmat məmə nat əpnapın kəpiel min əm, məto Uhgın titun nəuhlinən ilat kotuwa noanol min rəha Epraham. ⁹ Kən inəh roiu ne, Uhgın tınətul matıp rəkis məmə otahtıl-pən nig əpəh e nəukətın. Kən okəmə nig kit təsoe-inən noan itəm təwir, kən in otahtıl mərəkin-pən e nigəm.”

¹⁰ Kən nımanın netənim kəmotətapəh o Jon məmə, “? Naka u itimat ekotəkəike motol?” ¹¹ Kən Jon təmən kəm ilat məmə, “Okəmə rəham napən kəiu, os-ipən kit kəm suah kit itəm rəhan tikə, kən okəmə nigam nagwənən tatig, os-ipən məsın kəm netənim u nigilat tikə.”

¹² Netəm neen rəha nosən məni rəha takis kəmotuwa məmə otol baptais elat, kən kəmotətapəh o Jon məmə, “?Naka u itimat ekotəkəike motol?” ¹³ Kən Jon təmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotosən məni o netənim taprəkis-in itəm tahmen əm məmə onəkotos.”

¹⁴ Kən mopael min neen kəmotətapəh min, “? Kən tahro etimat? ? Naka u itimat ekotəkəike motol?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotolən nəginən kəm netənim məmə, ‘Okəmə nəsotos-ipamən məni, kən oekotol nahməən kəm itəmat.’ Kən sotolən nəginən kəm netənim məmə, ‘Okəmə nəsotos-ipamən məni, kən oekotən-ipən kəm netəm-iasol məmə nəmotol nat kit tərət.’ Nikitəmat otəkəike magien o nos ətuatıpən nətouən rəhatəmat kən in əm un.”

¹⁵ Kən netəm min əh koatəsağın, kən nikilat tatəht Jon məmə kətah in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahtl-

3:7: Mat 12:34; 23:33

3:8: Jon 8:33,39

3:9: Mat 7:19

3:12: Luk

7:29

ipa. ¹⁶ Kən Jon təmuhalpın rəhalat nətəligən məmə, “İatol baptais etəmat e nəhau, məto etəmim kit tatuwa itəm rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Kən io ləhau ağin, esahmenən məmə ekuwa io slef kit rəhan o nolən rəhan wək.* Kən suah əh, in otol baptais etəmat e Narmin Rəha Uhgın ne nigəm. ¹⁷ In tatətul matıp o nehmən nolən rəha netəmim məmə otoor ilat, netəm kotəwır ne netəm kotərat, tahmen-pən e etəm tətəsum. Tatıləs fok o nafəl rəkisən nuwigi noa wit məmə otos nıpətın itəm təwır. Netəmim itəm kotəwır kotahmen e nıpəti wit, tatos ilat matuwın latuənu. Məto netəmim itəm kotərat kotahmen-pən e nuwigi noa wit, tatərağın-pən ilat e nigəm asol itəm tatuəp namnun tika.”

¹⁸ Kən Jon təmamnus-iarəp namnusən təwır e nəghatən tepət məmə otiuw-pa nətəligən rəha netəmim kotuwın o Uhgın.

Herot təmıləs-ipən Jon Baptais e kalapus

¹⁹ E nian əh, Herot Antipas təmit-irəkis Herotias inu pətaguıhl rəha pian, kən təmol natımnat tepət itəm kotərat. Kən o nolən min əh, Jon təmən əskasik məhai Herot Antipas o nolən rat min rəhan. ²⁰ Kən Herot Antipas təmatig mol min nolən rat kit min taprəkis, inəh təmıləs Jon muwın mahtosıg-in e kalapus.

Jon təmol baptais e İesu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Məto e nian Jon təməsuwınən əh e kalapus, kən in təmatol baptais e netəmim min, kən İesu min in təmuwa, kən Jon təmol baptais lan. Kən nian İesu təmatəfak, Uhgın təmerəh e neai, ²² kən Narmin Rəha Uhgın təmisi-pər

* 3:16: Nəghatən ətuatıp rəha Jon tatən məmə, “esahmenən məmə ekikis rəkis nol e rəhan put.” Wək u, in wək rəha slef. 3:16: Wək 13:25 3:19: Mat 14:3-4; Mak 6:17-18

matite, nīpətīn tahmen-pən e mak muwa mǎpələh-pər e Iesu, kən nǎwia Uhgīn tǎmisi-pən e nego e neai matən mǎmǎ, “Ik netik keike, ekolkeike pīk ik, kən nīkik tagien pīk agin ron ik.”

Pipi rat mīn rǎha Iesu

(Mat 1:1-17)

²³ Nian Iesu tǎmǎtuoun rǎhan wǎk, rǎhan nup tahmen-pən e tate. Netǎmim nīkilat tatǎht mǎmǎ in nǎti Josep.

Kən Josep in nǎti Heli,

²⁴ Heli in nǎti Matat,

Matat in nǎti Lifae,

Lifae in nǎti Melki,

Melki in nǎti Janae,

Janae in nǎti Josep,

²⁵ Josep in nǎti Matatias,

Matatias in nǎti Amos,

Amos in nǎti Neham,

Neham in nǎti Esli,

Esli in nǎti Nagae,

²⁶ Nagae in nǎti Mahat,

Mahat in nǎti Matatias,

Matatias in nǎti Semein,

Semein in nǎti Josek,

Josek in nǎti Jota,

²⁷ Jota in nǎti Joanan,

Joanan in nǎti Resa,

Resa in nǎti Serupapel,

Serupapel in nǎti Sealtiel,

Sealtiel in nǎti Neri,

²⁸ Neri in nǎti Melki,

Melki in nǎti Ati,

Ati in nǎti Kosam,

Kosam in nǎti Elmatam,

Elmatam in nǎti Er,

²⁹ Er in nәti Josua,
 Josua in nәti Eliesa,
 Eliesa in nәti Jorim,
 Jorim in nәti Matat,
 Matat in nәti Lifae,
³⁰ Lifae in nәti Simeon,
 Simeon in nәti Juta,
 Juta in nәti Josep,
 Josep in nәti Jonam,
 Jonam in nәti Eliakim,
³¹ Eliakim in nәti Melea,
 Melea in nәti Mena,
 Mena in nәti Matata,
 Matata in nәti Natan,
 Natan in nәti Tefit,
³² Tefit in nәti Jese,
 Jese in nәti Opet,
 Opet in nәti Poas,
 Poas in nәti Salmon,
 Salmon in nәti Nason,
³³ Nason in nәti Aminatap,
 Aminatap in nәti Atmin,
 Atmin in nәti Ani,
 Ani in nәti Hesron,
 Hesron in nәti Peres,
 Peres in nәti Juta,
³⁴ Juta in nәti Jekop,
 Jekop in nәti Aisak,
 Aisak in nәti Epraham,
 Epraham in nәti Tera,
 Tera in nәti Nahor,
³⁵ Nahor in nәti Seruk,
 Seruk in nәti Rehu,
 Rehu in nәti Pelek,
 Pelek in nәti Eper,
 Eper in nәti Sela,

³⁶ Sela in nəti Kaenan,
 Kaenan in nəti Apaksat,
 Apaksat in nəti Sem,
 Sem in nəti Noah,
 Noah in nəti Lamek,
³⁷ Lamek in nəti Metusela,
 Metusela in nəti Inok,
 Inok in nəti Jaret,
 Jaret in nəti Mahalalel,
 Mahalalel in nəti Kenan,
³⁸ Kenan in nəti Enos,
 Enos in nəti Set,
 Set in nəti Atam,
 kən Atam təmis-i-pən e Uhgín.

4

Setan təmos-ipən-os-ipən
 kəm Iesu

(*Mat 4:1-11; Mak 1:12-13*)

¹ Narmin Rəha Uhgín təməríoah e nəmegəhən rəha Iesu, kən e nian in təmis-i-pən e nəhau Jotan, kən Narmin Rəha Uhgín təməghat-pən e niki Iesu məmə in otuwín əpəh ikin taruən-aruən ikin. ² Kən e nian foti, Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu. E nian min rafin əh, in təməsagwənən, kən e nammun nian min əh, nəumis təmus wir in. ³ Kən Setan təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgín, ən-ipən kəm kəpiel u məmə otəuhlin muwa mol pìret lan.” ⁴ Kən Iesu təmuhalpín məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhgín məmə, ‘Netəmim okol kəsotatigən e nagwənən əm’ ”

⁵ Kən Setan təmit Iesu mian əpəh nitot əfəməh kit, kən roiu agin-əh min əm, təməgətun in e kantri min rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat, ⁶ kən təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekələhəu-pinə e nelməm nərəməərən

e niməptən min, ne nautə rəhalat min rafin, məto-inu natimnat rafin əh tətətig e nelmək, kən ekıtun negəhan-inən kəm etəmim pah itəm iakolkeike məmə ekos-ipən kəm in. ⁷ Məto okəmə ik onakəfak kəm io, kən natimnat rafin min u, okotuwa rəham.”

⁸ Kən İesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, ‘Onəkotəfak əm kəm rəhatəmat İərəməə Uhgın, kən in əm, onəkotol əm rəhan nətəligən.’”

⁹ Kən Setan təmit in minuwın əpəh Jerusalem e nətuei nimə əpəh ilis agın e Nimə Rəha Uhgın. Kən təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, kən iwıg ukın-u, ¹⁰ məto-inu kəməte-pən e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘In otahl-ipa nagelo min rəhan okotuwa motehm wir ik,’ ¹¹ kən təməte-pən məmə, ‘Okotıləs ik ilis e nelmılət məmə onəkəsorinən nelkəm e kəpiel.’”

¹² Kən İesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən min məmə, ‘Okol nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat İərəməə Uhgın məmə otol nat kit, kən məmə onəkotəplan məmə in tətətig itəmat min, o kəp.’”

¹³ Kən nian Setan tınol namnun rafin nos-ipən-os-ipənən rəhan, in təmagım muwın isəu o İesu matəsahgın məmə nian wir kit min rəhan otəpanuwa min.

İesu təmətuoun rəhan wək əpəh Kalili

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Kən İesu təmitəlig-pən Kalili, kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmərioah e nəmegəhən rəhan. Kən kəməmnus-amnus in tıtəlau e niməptən əh. ¹⁵ Kən İesu təməgətuon e nimə rəha nuəfiminən min, kən netəmim rafin koatənwiwi in.

Netəm Nasaret
kəmotapəs Iesu

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Kən Iesu təmuwa Nasaret, ikin əh in təmepət ikin aupaən. Kən e nian rəha Sapat, in təmuwin e nimə rəha nuəfiminən tahmen əm məmə in təmatol mihin nian min. Kən in təmətul məmə ofafin Naoa Rəha Uhgın, ¹⁷ kən kəmos-ipən naoa itəm kəmaiu-aiu rəha ien u Aesea. Kən in təmurapik itəm Aesea təməte-pən tatən nəhlən məmə, ¹⁸ “Narmin Rəha Uhgın tətətig lak məto-inu təmitəpun io məmə ekən-iarəp namnusən təwir kəm ian-rat min. Kən təmahl-ipa io məmə ekuwin mən-ipən kəm netəm kotatig e kalapus məmə ekikis ilat, kən mahl-iarəp ilat, kən mən-ipən kəm iganəmtin əpis min məmə okotehm min nat. Kən təmahl-ipən io məmə ekuwin mikis nikin rat min itəm kotatig e nelmin netəm pisin, itəm koatol tərət kəm ilat, ¹⁹ kən mən-iarəp məmə nian tinuwa rəkis məmə İərəmərə otəgətun rəhan nəwirən kən mosmegəh netəmin.”

²⁰ Təfafin rəkis naoa un, kən maiuiau min mos-ipən titəlig-pən o etəm tatehm wir naoa min, kən təməpələh məmə otəgətun netəmin. Kən nigənəmti netəmin rafin e nimə rəha nuəfiminən təmatətul əm lan. ²¹ Kən in təmatəghat kəm ilat matən min-nulan məmə, “Roiu agın e nian itəm nakoatətəlig lan e Naoa Rəha Uhgın, Uhgın tatol əp nəghatən min əh məmə tinatuwa otol nıpahrienən.”

²² Netəmin rafin koatənwiwi in, kən narmilat tatiwig o nəghatən wir min itəm tatən, kən motən kəm ilat min məmə, “?Nəti Josep u, o kəp?”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekitun məmə onakoatən nəghatən oas u kəm io u tatən min-nulan məmə, ‘Tokita, ol-wir atıp-tu nıpətim,’ u nıpətin məmə,

‘Natimnat min əh itəm katən məmə nəmol rəkis ilat əpəh Kapaneam, təwir məmə nakuwa mol min ilat ikin-u imam ikin.’²⁴ Nipahrienən, iakatən kəm itəmat məmə netəmim okol kəsotisiai-inən ien kit itəm təmiş-pən elat.²⁵ E nian rəha Elaija, nuhuən təməsəfikən mos nup kisil ne məwig sikis, kən nəumis təman ikin min rafin nagwənən təmikə. Kən ekən nipahrienən kəm itəmat məmə, e nian əh, nəutahlimis tepət ikin-u Isrel,²⁶ məto Uhgın təməsahl-ipənən Elaija məmə otuwın masitu elat. Kəp. In təməhl-ipən məmə otasitu əm e nəutahlimis kit əpəh ikin Saeton e taon Sarefat, kən pətan u in Iaihlua kit.²⁷ Kən e nian rəha ien Elisa, netəmim tepət kəmotatig Isrel itəm kəmoatos nimisən rəha nuwigitəm u leprosi, kən Elisa təməsol-wirən kit ne. Məto in təmol-wir əm Neman u etəm Siria, Iaihlua kit.”

²⁸ Kən e nian netəmim e nimə rəha nuəfiminən kəmotəto nəghatən əh, neməha təmol pik ilat.²⁹ Kən kəmotəruapik kətul motaskəlim Iesu, motiləs motiet e taon, motuwın əpəh lekiəkis e nikali taon məmə okotərakin-iarəp.³⁰ Məto Iesu təmaliwək əm miet ilugin-in ilat minatuwin.

Iesu təməhl-iarəp narmin rat e etəmim kit

(Mak 1:21-28)

³¹ Kən Iesu təmeiuaiu muwin əpəh Kapaneam, taon kit min rəha Kalili. Kən e nian rəha Sapat, in təmatəgətun netəmim.³² Kən netəmim itəm kəmoatəto rəhan nəgətunən, narmilat təmiwig pik ron məto-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikin.

³³ Kən in əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, kən suah kit əh-ikin itəm narmin rat kit tətətig lan. Kən in təmagət əfəməh məmə,³⁴ “!Ei, Iesu etəm Nasaret! ?Tahro? ?

4:24: Jon 4:44

4:25: 1 King 17:1,7

4:26: 1 King 17:8-16

4:27: 2

King 5:1-14

4:32: Mat 7:28-29

Nəmatuwa məmə onakərəkın itimat? Ekitun rəkis ik. !Ik Etəm Asim rəha Uhgın!”³⁵ Məto İesu təməğhat əskasik lan məmə, “!Ahh, sagətən! !Iet magim e suah un!” Kən narmin rat əh təmol suah un tiet morin-pən e niməptən ilugin-in ilat, kən in təmiet magim lan, məto təməsərəkınən suah un.

³⁶ Kən netənim rafın ikin əh, narmilat təmiwig kən moatən-ipən kəm ilat min məmə, “!Ei! ?Nəğətunən naka u? Suah əh, in tatəğhat əskasik e narmin rat min e nəğhatən rəha nepətən ne nəsanənən, kən ilat koatiet e netənim.”³⁷ Kən nammusən rəha İesu təmaiu mitəlau e nitən əh.

İesu təmol-wir netənim tepət

(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ İesu təmətul kən miet e nimə rəha nuəfiminən muwin əpəh e nimə rəha Saimon.* E nian əh, uhu Saimon tatimis tatətəp-ətəp asol, kən ilat kəmotən-ipən kəm İesu məmə otol-wir.³⁹ Kən İesu təmətul-pən iuəhkir ron məğhat əskasik kəm nətəp-ətəpən, kən nətəp-ətəpən təmikə. Kən roiu agin-əh min əm, pətaguihl u təmətul minatol nagwənən nigilat.

⁴⁰ Nian mit tiniwig rəkis,† netənim kəmos netənim rafın itəm koatimis e nimisən pisin pisin min moatuwa o İesu. Kən təmələhəu-pən nelmin elat kitiah kitiah, kən ilat rafın kəmətəmegəh.⁴¹ Kən iərmis min kəmotiet motagim e netənim tepət motagət əfəməh məmə, “!Ik Nəti Uhgın!” Məto İesu təməğət əskasik elat mahtosig-in

* 4:38: Nian min neen, kətaun-in Saimon Pita məmə, “Saimon,” kən nian neen, kətaun-in məmə, “Pita.” † 4:40: Lou tatən məmə etənim ko təsiləsən etəm tatimis e nian rəha Sapat. Məto nian mit tiniwig rəkis, kən Sapat tinol namnun, kən netənim kotitun niləsən netənim.

ilat o nəghatən mətə-inu ilat kotitun məmə in Kristo itəm Uhgın təməhl-ipa.

⁴² Kən kəmən lawigin, Iesu təmietet ikin əh muwin əpəh ikin kit itəm netəmim kotikə ikin. Mətə netəmim kəmotəam-in, kən nian kəmotəhm, kən kəmotuwa ron motalkut məmə okotən-iəhau məmə in otəsagimən mapəs ilat. ⁴³ Mətə in təməni-ipən kəm ilat məmə, “Kəp. Io ekəkəike muwin latuənu pisin min neen, mən-iarəp namnusən təwir rəha nərəməərəən rəha Uhgın, mətə-inu Uhgın təməhl-ipa io məmə ekol mihin.”

⁴⁴ Kən in təmatuwın mətən nitən Jutia matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın e nimə rəha nuəfiminən min.

5

Aposol min itəm Iesu təmaupən maun-in ilat

(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Nian kit, Iesu təmatətul e nikali nəhau asol, nərgin u Lek Kalili.* Kən nimanin netəmim kəmotuwa kətul kitəlau lan məmə okotəto nəghatən rəha Uhgın. ² Kən in təməhm pot kəiu itəm netəm rəha niuwən nəm kəmotapəs katuəməhl e noa niməkləkil, mətə-inu ilat kotaikuas e rehalat net min. ³ Kən Iesu təməer e pot rəha Saimon†, kən in təmətapəh o Saimon məmə otiuw-iarəp pot tuwin ihluə məsin. Nian Saimon təmətig-iarəp pot, kən Iesu təməpələh lan matəgətun netəmim.

⁴ Nian Iesu təməghat rəkis kəm netəmim, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “Saimon, otasüə kotuwın əpəh lokənim, kən nakotərakin rəhatəmat net məmə nakotos nəm neen.” ⁵ Kən Saimon təməni məmə, “Etəm-iasol,

4:41: Mat 8:29; Mak 3:11-12 4:44: Mak 1:35-39; Mat 4:23 * 5:1:
Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Lek Kenesaret” u
nərgin kit min rəha Lek Kalili. 5:1: Mat 13:1-2; Mak 3:9-10

† 5:3: Inu Saimon Pita.

lapin itimat emotalkut pik o nat u mætoahgin-pa tinian, mæto emæsosən nəm kit ne. Mæto ik ninən min mæmæ okotuwin, kən tol nəhlan, pəs okotuwin min motərakin rəhatimat net min.”

⁶ Kən e nian kəmotol min-nəhlan, kəmos nəm tepət tepət e rəhalat net, kən net min rəhalat kəmotər kasis wir e nəm min, kən net min kinotətuoun minotəhap-əhap.

⁷ Kən ilat kəmotəun-in-pən ilat min neen e pot kit min mæmæ okotuwa kasitu elat. !Kən kəmotuwa kəmki-pən nəm e pot kərən mil kuər marioah e nəm, iuəhkir əm pot mil kətuamnīm!

⁸ Nian Saimon Pita təmehm nat u, kən təmisin-pən nulīn o Iesu e nisaiiən matən mæmæ, “!Iərəmərə, uwīn isəu ron io mæto-inu, io esahmenən, io iol təfagə rat!”

⁹ In tatəghat min-nulan mæto-inu in ne netəm min əh e pot mil, kəmotaut pik narmilat tiwig o nəm min itəm kotepət pik nəhlan. ¹⁰ Kən Jemes ne Jon, nəti Sepeti mil itəm kətəhalol wək iləhal Saimon, ilau min kəmuaut pik narmilau tiwig o nəm min u.

Mæto Iesu təmən-ipən kəm Saimon mæmæ, “ə səginən. Ik etəmim rəha niuwən nəm, mæto roiu əh matuwīn, ik onakiuw-pa netəmim.” ¹¹ Kən e nian ilat kəmotiuw-par rəhalat pot min, kən moatapəs natimnat rafin motuarisig-in əm Iesu, kən motuwa rəhan min netəmim.

Iesu təmol-wir etəm tatos nimisən u leprosi †

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Nian Iesu təmətaliwək e taon kit, suah kit itəm tatos nimisən u leprosi təmaliwək muwa. Nimisən u leprosi

5:5: Jon 21:3-8 5:11: Mat 19:27 † 5:11: E Naoa Rəha Uhgīn, nəghatən u “leprosi” tatəghat-in nimisən pisin pisin min rəha nuwigitəm. Nimisən min u tatərəkīn nuwigitəm, kən Lou rəha Moses tatən mæmæ suah kit itəm təmos nimisən nəhlan, in tamkimik e niğanəmti Uhgīn. Afin Levitikas itəm tepət 13-14.

təmırəfin nıpətın. Kən nıan in təmehm İesu, təmııuıu mısın-pən nıpınəğın e nısıp matos-ıpən nısııııən kəm in, kən in təmətəsək matəkəıke ron matən məmə, “İərəmərə, okəmə nakolkeıke, kən nəkııtun nol-wırən ıo, kən mafəl rəkıs namkımikən lak.”

¹³ Kən İesu təmäg-əfəməhın-pən nelmın mələhəu-pən lan mən məmə, “Əwəh. İakolkeıke. !Əwır-ta!” Kən roıu ağın-əh əm, nımısən u leprosi təmagım mıkə lan.

¹⁴ Kən İesu təmən-ıəhau məmə otəsən-ıarəpən natımnat mın u kəm netəmım, məto in təmən-ıpən kəm in məmə, “Uwın mehm prıs kıt pəs in otehm məmə nıpətım tınol mın-nulan, kən os-ıpən sakrıfıs kəm Uhgın itəm Lou rəha Moses təmən o suah kıt itəm rəhan leprosi tatıkə, kən netəmım okotıtun məmə nıpahrıenən nınəwır, kən rəham namkımikən tınıkə.”

¹⁵ Məto namnusən rəha İesu tatıet matuwın ıkın mın rafın, kən nımanın netəmım kəmotuwa məmə okotətəlıg-ın rəhan nəğətunən kən məmə in otol-wır nımısən mın rəhalat. ¹⁶ Məto nıan tərət, tatuwın ıkın taruən-aruən ıkın, in pısın əm, məmə otatəfak.

İesu təmöl-wır etəm nıpətın məsın təmımıs

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Nıan kıt, İesu təmatəğətun əpəh ımə e nımə kıt, kən Farısı mın, ne ıəğətun mın rəha Lou, ılat əh-ıkın koatəpələh, kəmotısı-pən əpəh latuənu mın e nıtən Kalılı, ne nıtən Jutıa, ne taon Jerusalem. Kən nəsanənən rəha İərəmərə tətətıg o İesu məmə in otol-wır netəmım u koatımıs. ¹⁸ E nıan əh, netəmım neen kəmotıləs suah kıt motuwa itəm tətəpıl əm e nımıtıwın rəhan məto-ınu nıpətın məsın təmımıs. Kən ılat kotolkeıke məmə okotıləs motələhəu-pən e nelkı İesu. ¹⁹ Məto ılat kotəruru nuwınən ımə məto-ınu netəmım tərət əh-ıkın. Kən kəmotuwın əpəh ılıs e nımə motos-ırəkıs nəhğı

nimə məsin, § kən motəhlman-əhlman suah un tatite e nimitiwin rəhan muwin iuəhkir əm o Iesu.

²⁰ Nian Iesu təmehm rəhalat nahatətəən, kən təmən məmə, “Iolik. Rəham nolən rat min, io emos-irəkis.”

²¹ Kən iəgətun min rəha Lou ne Farisi min nikilat təht məmə, “?Etənim naka u tatəghat ausit məmə in Uhgın? Uhgın əm in titun nos-irəkisən nolən rat min rəha netənim.” ²² Iesu in titun əm rəhalat nətəligən, kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro nakoatətəlig min-nulan? ²³ ?Naka in timətig məmə ekən, ‘Ekos-irəkis rəham tefagə rat min,’ o ‘Ətul maliwək’? ²⁴ Kən roiu onəkotehm məmə Nəti Etənim tatos nepətən o nos-irəkisən təfagə rat min ikin-u e nətueintən.” Kən in təmən kəm suah u tatimis məmə, “Ətul, miləs rəham nimitiwin maliwək matuwın imam ikin.” ²⁵ Kən roiu agın-əh min, suah u təmətul miləs rəhan nimitiwin minataliwək matənwiwi Uhgın minatuwin. ²⁶ Kən ilat rafin kəmotaut pik ron narmilat tiwig, kən moatənwiwi nərği Uhgın, kən mo-tasiəp kən moatəgin məsin moatən məmə, “Nəman, roiu kitat kəmotehm nat pispis agın.”

*Iesu təmaun-in Lifae
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Uarisig e natimnat min u, Iesu təmiet maliwək matuwın, kən in təmehm suah kit itəm tatos məni rəha takis, nərğın u Lifae, tatəpələh ikin katətou takis ikin. Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Wa, muarisig-in io muwa rəhak etənim.” ²⁸ Kən in təməpəs natimnat min rafin rəhan, mətul muarisig-in Iesu.

²⁹ Kən Lifae təmol nagwənən asol kit rəha Iesu əpəh e rəhan nimə. Kən netənim tepət itəm koatos məni rəha

§ 5:19: E nian əh, kəmol nərği nimə neen e tael. Kən netəm min u kəmos-irəkis tael min neen məmə otol kuhal tahmen e suah u itəm in tatimis. 5:20: Aes 43:25; Luk 7:48

5:24: Jon 5:8

takis, ne netəmim ərnəpən min kəmotuwa moatəpələh kələh ilat min ilat məmə okotəgwən. ³⁰ Kən Farisi min ne netəmim neen min rəhalat itəm iəgətun min rəha Lou, nikilat təsəgiənən kən moatən-ən kəm netəmim rəha İesu məmə, “?Təhro itəmat nəkotəgwən kələh əm itəmat netəmim itəm koatos məni rəha takis ne netəm nol təfəgə rat?”

³¹ Kən İesu təməni-İpən kəm ilat məmə, “Etəmim itəm in təsəmisən, təsuwənən mehm tokita. Məto etəm tatimis, in otəkəike muwən mehm tokita. ³² İo eməsəwamən məmə ekaun-in netəm itəm nikilat təht məmə kotətuatip rəkis məmə okotəuhlin nətəliyən rəhalat o nolən tərət min itəm koatol. Məto emuwa məmə ekaun-in netəm kotərat məmə okotəuhlin rəhalat nətəliyən.”

Nolən rəha nəpəsən nəgwənən o Uhgın

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Kən ilat kəmotən-İpən kəm İesu məmə, “Netəmim rəha Jon Bəptais, nian rafin koatəpəs nəgwənən kən katəfak kəm Uhgın, kən netəmim rəha Farisi min koatol əm nat kitəh, məto rəham netəmim min kotəgwən əm katilpən. ?Təhro?” ³⁴ Kən İesu təməni-İpən kəm ilat məmə, “?Nian itəmat nəkoatol nəgwənən rəha etəmim itəm təmol əm marit, məto nəkotən kəm rəhan min məmə okotəkəike motəpəs nunən nəgwənən, o kəp? !Kəp! ³⁵ Məto nian tatuwa itəm netəmim okotiləs-irəkis suah u itəm təmol əm marit motiləs kan isəu o rəhan min netəmim. Kən e nian əh inəh, ilat okotəpəs nəgwənən lan.”*

³⁶ Kən İesu təmuəh min nimaə nəghatən kit tol min-nulan məmə, “Okol suah kit təsəsən nəpən wi rəhan

5:30: Luk 15:1-2 5:34: Jon 3:29 * 5:35: “Etəmim itəm təmol əm marit” tatəpsen-pən İesu, kən “rəhan min netəmim” tatəpsen-pən netəmim min rəha İesu.

məhap məsin, kən məhl-pən e napən oas məmə otəhlosig-in itəm təmerəh. Məto okəmə tatol nəhlan, kən otərəkin rəhan napən wi, kən napən wi məsin okol təsəhl-pən wirən ilau napən oas.

³⁷ “Kən okol suah kit təsosən wain wi miuw-pən e pətəl oas u təskasik, pətəl itəm kəmol e nuwigī nəni.† Okəmə suah kit tatol min-nəhlan, kən wain wi otəhləpik kən mol pətəl oas in otasis kən mimerəh mahtiperəh, kən wain in otaiu meləg, kən pətəl min, in otərat. ³⁸ Məto wain wi okəkəike kiuw-pən e pətəl wi. ³⁹ Kən etəmim itəm təmənīm wain oas rəkis, in təsolkəikeən məmə otənīm min wain wi, məto-inu in otən məmə, ‘Wain oas in təwir.’”

6

*Netəmim rəha Iesu kəmoatəhl wit e nian rəha Sapat
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan min netəmim kəmotaliwək motuwa e nasumən min rəha wit, nat kit tahmen e rais, kən rəhan min netəmim kəmotəhl wit neen motawig rəkis niwin, kən moatun. ² Məto Fərisi min neen koatən məmə, “!Ei! Nian u-roiu in Sapat, kən nolən u nəkoatol tatətgəhl Lou. ?Tahro itəmat nəkoatol min-nəhlan?”

³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Itəmat nəsofəfinən e Naoa Rəha Uhgīn, natimnat min əh itəm Kig Təfit təmol aupən? In ne rəhan min netəmim, nəumis təmus ilat. ⁴ Kən in təmuwin imə e nimə tapolən rəha Uhgīn, təmos pīret u itəm pris min kīnotos-ipən rəkis kəm Uhgīn. Kən Lou tatən məmə pris min əm kotitun

† 5:37: E nian əh, kəmol pətəl rəha wain e nuwigī nəni. Pətəl wi in timətmətig o nahgigən. Məto pətəl oas in təskasik kən okol təsəhgigən. Nian nahui krep tatuwa matol wain, kən nahgin tətəhləpik pətəl tətasis. 6:1: Dut 23:25 6:2: Jon 5:10 6:3: 1 Saml 21:1-6

nunən, mətə Tefit tāmūn kən mos-ipən neen kəm rəhan min netəmim məmə okotun.”⁵ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “Io, Nəti Etəmim, ekatərəmərə e nian rəha Sapat.”

Iesu təmōl-wir etəmim e nian rəha Sapat

(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Kən e nian pisin kit min rəha Sapat, Iesu tāmūwin əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, matəgətun netəmim. Kən ikin əh, suah kit əh-ikin nelmin matip təmimis, təsəg-ətuatip-inən. ⁷ Kən iəgətun min rəha Lou, ne Farisi min, ilat koatalkəlik məmə okotehm-tu Iesu məmə otol-wir suah u e nian rəha Sapat, pəs ilat kotitun nənən məmə Iesu təmətgəhl Lou.

⁸ Mətə Iesu təmitun əm rəhalat nətəligən, kən tāmən-ipən kəm suah u itəm nəlmin təmimis məmə, “Wa, mətul əpən e niganəmti netəmim rafin.” Kən tāmūwin mətul-pən əh əpən. ⁹ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “Iakolkeike məmə ekətapəh-in nat kit otəmat. ?Tahro? ?E nian rəha Sapat, nolən naka in tətuatip e Lou məmə okol, okol nat wir, o okol nat tərat? ?Okosmegəh etəmim, o okohamnu etəmim?” ¹⁰ Kən təmisilu ilat rafin mətəlau, kən tāmən-ipən kəm etəm nelmin təmimis məmə, “əg-ətuatip-in nelməm.” Kən suah əh təməg-ətuatip-in nelmin, kən nelmin təməwir. ¹¹ Mətə netəm min əh, nikilat tinərat pik aɡin, kən kinoatəghat-əghat kəm ilat min məmə okotahro e suah əh Iesu.

Iesu təmitəpun tuelef aposol min rəhan

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Kən e nian min əh, Iesu tāmūwin əpəh ilis e nitot məmə otəfak, kən in təmətətig matəfak kəm Uhgın e nian əh mətəarus tian. ¹³ Kən tinian, təmaun-in rəhan min netəmim məmə okotuwa kehm. Kən təmitəpun rəkis

tuelef, maun-in nergilat mämə aposol min. ¹⁴ Nərgi aposol min u tol min-nulan: Saimon itəm Iesu təmaun-in nərgin wi mämə Pita, ne pian Antru, ne Jemes ne Jon, ne Filip, ne Patolomiu, ¹⁵ ne Matiu, ne Tomas, ne Jemes nəti Alfeas, ne Saimon u kətaun-in mämə Selot,* ¹⁶ ne Jutas nəti Jemes, ne Jutas Iskariot itəm təmegəhan-in-pən Iesu kəm rəhan min tikimir min.

Iesu təmegətun netəmim kən mosmegəh netəmim itəm kəmoatimis

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Kən Iesu ne rəhan aposol min kəmotiet e nitot u moteiuaiu motuwa motatig e nitən iəməhl ilat rəhan netəmim tepət, ne nimanin netəmim tepət min kəmotisi-pən nitən Jutia, ne Jerusalem, ne nikalkal nitəhəi ikin Taea ne Saeton. ¹⁸ Ilat kəmotuwa mämə okotəto nəghatən rəha Iesu kən mämə in otol-wir nimisən min rəhalat. Kən in təmol-wir netəmim itəm narmin rat min kəmoatərək in ilat. ¹⁹ Kən netəmim itəm kəmotətul moatitəlau lan, kəmotalkut mämə okotek mətə-inu nəsanənən tətisi-pən lan matol-wir ilat rafin.

Nagianən ne nəratən

(Mat 5:1-12)

²⁰ Kən Iesu təmasipən mehm rəhan min netəmim, kən tən-ipən kəm ilat mämə,

“Itəmat u ian-rat min, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien mətə-inu, itəmat netəmim rəha Uhgın, kən in tatərəmərə etəmat.

²¹ Itəmat itəm nakoteam-in nagwənən əh-roiu, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien mətə-inu, onəkotən mämə, ‘Əwəh, tahmen.’

* 6:15: Əplan-tu futnot e Mat 10:4.

Itəmat itəm nakotasək əh-roiu, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien məto-inu onəkotalah.

²² Nakoatatig e nəwirən pahrien nian netəmim koatətəhau itəmat, kən kəsegəhan-inən itəmat məmə onəkotol natimnat kitiəh itəmat min ilat, kən katən rat itəmat, kən katərəkkin-rəkin nərgitəmat məmə itəmat rəha iərmis min, kən ilat koatol nolən min əh kəm itəmat məto-inu io Nəti Etəmim, kən itəmat rəhak min.

²³ “E nian min əh, otagien, kən motətəp-ətəp e nagienən məto-inu nətəuən asol rəhatəmat rəha natimnat min əh tətətig əpəh e nego e neai. Nikitəmat otagien məto-inu tətəpəlat min kəmoatol nolən kitiəh əm kəm ien min aypən ikin.

²⁴ “Məto, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm rəhatəmat nautə tətəpə roiu məto-inu, ninotos rəkis nagienən rafin itəm onəkotos.

²⁵ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotəgwən pik moatətə təwir lan əh-roiu məto-inu, nəumis otəpanus itəmat.

Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotalah əh-roiu məto-inu, nəpanotasək onəkotasək əgin.

²⁶ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat nian netəmim koatələs-ipər nərgitəmat məto-inu, tətəpəlat min kəmotiləs-ipər mihin nərgi ien eiuəiuə min aypən ikin.”

Otolkeike rəhatəmat
tikimir min

(*Mat 5:38-48; 7:12*)

²⁷ Kən təmən min məmə, “Məto ekatən kəm itəmat itəm nakoatətəlig-in motitun məmə, nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tikimir min, kən motol təwir kəm netəm

koatetəhau itəmat, ²⁸ kən nian netənim koatau iərmis-in itəmat, məto itəmat onakotətapəh-in o Uhgın məmə otos-ipən rəhan nəwirən kəm ilat, kən onəkotəfak o netənim itəm koatol tərat kəm itəmat.

²⁹ “Okəmə suah kit tatem nıkapım, kən ahwin-pən nıkalın kit mın tem. Okəmə suah kit tatıləs rəham kot, kən atətul matıp o nos-ipən mınən rəham sot. ³⁰ Os-ipən nat naka kəm etənim kit itəm tateasiə-in ron ik, kən etənim itəm təmos rəham neen natimnat, apəs əm, məsətapəh-inən. ³¹ Kən otol təwir kəm netənim rafın e nolən mın rafın itəm nakotolkeike məmə netənim okotol mın kəm itəmat.

³² “?Okəmə nakotolkeike əm netəm mın u koatolkeike itəmat, nıkitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koatol təwir kəm ilat mın, kən moatolkeike ilat mın. ³³ ?Kən okəmə nəkoatol əm təwir kəm netəm mın əh itəm koatol təwir kəm itəmat, nıkitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koatol əm nat kitıəh mın. ³⁴ ?Kən okəmə nakoategəhan-in natimnat kəm netənim neen itəm ilat kotıtun nos-ipa mınən nıtain, nıkitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koategəhan-in natimnat kəm ilat mın məmə nian kit kəpanotos-ipən mın nıtain tahmen.

³⁵ “Məto nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tıkimir mın, kən moatol təwir kəm ilat, kən moategəhan-in natimnat itəm kəmos məmə okəsotalpınən. Okəmə nəkotol nəhlan, kən rəhatəmat nətouən asol tətətig, kən nakotuwa nenəti Uhgın İlis Agın, məto-inu in tatol təwir kəm netəm naumis mın, kən tatol təwir mın kəm netənim itəm kəsotənən məmə nıkilat tagien o natimnat wir itəm in tatol kəm ilat. ³⁶ Otasəkitun netənim tahmen əm e rəhatəmat Tata tətəsəkitun netənim.”

Əsənən nolən rəha etənim

(Mat 7:1-5, 17-27; 12:34-35)

³⁷ Kən İesu təmən məmə, “Əsənən nolən rəha etənim məmə in tərat, kən pəs kəsənən rəham nolən məmə in tərat; əsənən məmə suah kit otəkəike mos nalpinən o təfagə rat kit rəhan, kən pəs kəsənən məmə ik onakəkəike mos nalpinən o təfagə rat kit rəham; aluin nolən rat rəha etənim itəm təmol kəm ik, kən pəs kaluin nolən rat rəham. ³⁸ Awte kən məhan nelməm kəm netənim, kən kos-ipinə natimnat kəm ik, natimnat tepət tepət itəm kəmaii-pən kasin-asin kəgətəin, tər matərioah itəm okələhəu-pən ilat e nelməm. Okəmə natos-ipən tepət, okos-ipinə tepət kəm ik, məto okəmə natos-ipən noan məsin əm, okos-ipinə noan məsin əm kəm ik.”

³⁹ Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, “İganəmtin əpis ko təsitən iganəmtin əpis kit min. ! Kəsi, okiaiwig-pən e noakimil asol! ⁴⁰ Etəm tatətəlig, in təsaprəkis-inən rəhan iəgətun, məto etənim itəm təmətəlig-in wir matətəu-pən iəgətun e nətəligən min rafin, in otuwa mahmen e rəhan iəgətun.

⁴¹ “?Tahro nakatən nisip noan məsin itəm təmuwin e nigənməti piam, məto niki təsəhtən nig asol itəm tətətig e nigənmətim? ⁴² ? Okəmə nakəsehmən nig asol əpəh e nigənmətim, kən onakahro min-nulan mos-irəkis nisip e nigənməti piam? !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Aupən mos-irəkis nig asol e nigənmətim, kən mitun nehm wirən nisip e nigənməti piam kit.

⁴³ “O nat əh inəh, iatən məmə, nig katun tikə itəm tətə-in nig kəsənən, tahmen-pən əm e nig kəsənən təsoe-inən nig katun, ⁴⁴ məto-inu etənim tatitun nig e nehmən noan. Ko etənim təsəhlən noa nig katun e nolkosik, kən ko

6:37: Mat 6:14

6:38: Mak 4:24

6:39: Mat 15:14

6:40: Mat

10:24-25

etāmim tāsəhlən noa nig tətəhen e nol e luən. ⁴⁵ Etəm təwir, nikin tərīoah e natimnat wir min, kən in tatol natimnat itəm təwir. Kən etəm tərət, nikin tərīoah əm e nolən tərət min, kən in tatol əm nolən tərət; mətō-inu e nian tatəghat, kən natimnat min əh e nikin koatiet.”

⁴⁶ Kən Iesu təmən məmə, “? Tahro nakotaun-in io məmə ‘Iərəmərə, Iərəmərə,’ mətō nəsolələn nat naka itəm ekatən? ⁴⁷ Pəs ekəgətun kəm itəmat nolən rəha suah kit itəm tatuwa ron io, kən matətō nəghatən min rəhak, kən matol natimnat min itəm ekatən ilat.

⁴⁸ “Kən in tahmen əm e etāmim itəm təmīləkin rəhan nimə. Aupən, təmel nisip meiuaiu muwīn mafəl wir kəpiəl apīn əpəh ləhau, kən miləkin-pən rəhan ikin nimə. Nian nuhuən təfik maiu maruəh muwa mīləs pīkən, mətō təsəlōələn lan, mətō-inu təmīləkin wir tiəkis. ⁴⁹ Mətō etāmim itəm tatətō nəghatən rəhak kən məsolən, in tahmen-pən e etāmim itəm tatīləkin-pər rəhan nimə tatəpələh-pər əm e niməptən. Nian nuhuən təfik maiu maruəh muwa mīləs pīkən nimə, kən əmun nimə tiet morin mīməlkin-məlkin.”

7

Nahatətəən rəha etəm-iasol kit rəha mopael min (Mat 8:5-13)

¹ Nian Iesu təməghat rəkis kəm netāmim un, kən in təmuwīn əpəh e taon Kapaneam. ² Kən ikin əh, etəm-iasol kit rəha mopael min rəha netəm Rom tətətig, kən slef kit əh-ikin rəhan itəm in tolkeike pīk, mətō slef əh tatīmīs pīk, rəhan nahməən tepət. ³ Kən e nian etəm-iasol əh təmətō namnusən rəha Iesu, kən in təmahləpis netəm-iasol neen rəha netəm Isrel məmə okotuwīn motən-ipən kəm Iesu məmə otuwīn mol-wir rəhan slef. ⁴ Kən nian netəm-iasol min əh kəmotuwa motehm Iesu, motətapəh əskasīk ron

motən məmə, “Iərəmərə, tətuatip əm məmə nakasitu e suah əh, ⁵ mətə-inu in tolkeike pik kitat netəm Isrel, kən in təmiləkin nimə rəha nuəfiminən rəhatat.”

⁶ Kən Iesu tətətəu-pən ilat. Kən e nian kinoatuwa iuəhkir o nimə, etəm-iasol rəha mopael min təmahl-ipən rəhan min netəmim kotuwın motehm Iesu moatən-ipən məmə, “Iərəmərə, əsəlikiamtəən ik o nuwamən, mətə-inu esahmen-pənən məmə onəkuwa imak ikin. ⁷ Kən tol min-nəhlan, io esimnəən mehm ik. Ik etəm-iasol kit, mətə io etəm ləhau əm. Mətə əghat əm, kən rəhak slef, in otəsanən min. ⁸ Ekitun məmə nimisən əh otəkəike mol nəwiam, mətə-inu io min, rəhak netəm-iasol min kotərəmərə lak, kən iatol nəwialat, kən mopael min neen əh-ikin itəm io ekərəmərə elat. Okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Uwın,’ kən tuwın. Kən okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Wa,’ kən tuwa. Kən okəmə ekən kəm rəhak slef məmə, ‘Ol nat u,’ kən in tol.”

⁹ Nian Iesu tətətə nəghatən u, narmin təmiwig pik o nəghatən rəha suah u. Kən in təmeirair mən-ipən kəm nimanin netəmim itəm koatətul uarisig in, məmə, “Ekatən kəm itəmat məmə, suah u sənəmə in etəm Isrel. Kən nat əpnapin noanol min rəha Isrel, mətə esəhmən ilat kit itəm rəhan nahatətəən iahgin tahmen-pən lan.” ¹⁰ Kən e nian iahləpis min rəha etəm-iasol kəmotitəlig-pən imə, kəmotehm slef əh tınəsanən rəkis.

Iesu təmosmegəh nəti nəutahlimis kit

¹¹ Kən təsuwəhən e natimnat min u, Iesu təmuwın e taon kit, nərgin u Nain, ilat rəhan min netəmim ne nimanin netəmim tepət itəm koatuarisig-in in. ¹² Kəmol fenis e kəpiel titəlau e taon əh, kən e nian Iesu təmuwa iuəhkir o nafilə rəha taon, kən təmehm netəmim koatisi-pən e taon moatalis etəm təmimis kit. In etəm aluə iərman, nəti nəutahlimis kit noan kitiəh əm. Kən nimanin netəmim tepət rəha taon koataliwək kələh ilat nəutahlimis əh. ¹³ Kən nian Iərəmərə təmehm

nəutahlimis əh, in təmasəkitun pik, kən mən-ipən kəm in məmə, “Əsasəkən.” ¹⁴ Kən təmuwin mek pet itəm kətalis suah u təmimis lan, kən kəmotətul. Kən İesu təmən-ipən məmə, “!Etəm aluə! !latən kəm ik məmə, ətul!” ¹⁵ Kən etəm təmimis tinəmegəh minətul, kən mətuoun matəghat. Kən İesu təmos-ipən etəm aluə əh kəm rəhan mama.

¹⁶ Netəmim rafin kəmotəgin motasiəp, kən moatənwiwi Uhgın məmə, “!İen asol kit roiu tətətig kitat min!” Kən motən min məmə, “!Uhgın təmuwa məmə otasitu e rəhan min netəmim!” ¹⁷ Kən namnusən rəha İesu təmai u mıtəlau ikın min rafin e nıtən Jutia kən e niməptən min rafin iuəhkir ron.

İesu ne Jon Baptaıs

(Mat 11:2-19)

¹⁸ Netəmim rəha Jon Baptaıs kəmotən-ipən kəm in natimnat rafin itəm İesu təmol ilat. Kən Jon Baptaıs təmaun-in rəhan etəmim mil kəiu kuea ron, ¹⁹ kən tahləpis ilau məmə okian muehm İərəməmə muətapəh ron məmə, “?Karmə ik suah əh itəm otuwa, o mətə ekotasipən o etəm pisin kit min?”

²⁰ Kən nian suah mil kəmuea muehm İesu, kəmuən-ipən kəm in məmə, “Jon Baptaıs təmahl-ipa itimlau ekuea məmə ekuətapəh ron ik məmə, “?Karmə ik suah əh itəm otuwa, o mətə ekotasipən o etəm pisin kit min?” ”

²¹ Kən e nian əm əh itəm ilau kəmuea muehm İesu lan, məto İesu tatol nimisən tərət koatəwir. Neen koatos nimisən pisin pisin min, neen narmin rat tətətig elat. Kən netəmim tərət niganəmtilat təpis, məto İesu təmol-wir ilat. ²² Kən İesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “!atəlig mian muən-ipən natimnat min u rafin kəm Jon, nat itəm nəmuəto kən muehm. Netəm niganəmtilat

7:15: 1 King 17:23; 2 King 4:36
3:1; Nol əpən 1:8

7:16: Luk 1:68

7:20: Sam 40:7; Mal

təpīs kīnoatəplan nat. Kən netəmim itəm nelkilat tərət kīnotətō təwir kən mīnotaliwək. Kən netəm mīn u kəmotos nīmīsən leprosi, nuwigīlat tīnəwīr. Kən netəm mīn u matəlgīlat təmalu, roiu matəlgīlat tīnoag, kən netəm mīn u kəmotīmīs, kīnotəmegəh mīn. Kən ian-rat mīn, roiu əh suah kit tīnatən-iarəp namnusən təwir kəm ilat. ²³ Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm netəmim itəm kəsotəmeən e rəhalat nahatətəən lak o rəhak nolən.”*

²⁴ E nian iahləpīs mil rəha Jon ilau kəmiatəlig mīn, kən Iesu təmətuoun matəghat-in Jon kəm nīmanin netəmim. In təmən məmə, “? Aupən ikin, itəmat nəmoatuwin əpəh ikin taruən-aruən ikin məmə onəkotehm naka? ? Nəmoatuwin məmə onəkotehm suah kit əpnəpīn əm itəm tahmen e nuwig itəm nīmətag tətahl tatahuin-ahuin? ! Kəp! ²⁵ ?Okəmə kəpə, kən nəmoatuwin məmə onəkotehm naka, suah kit itəm tatuwin e napən wīr nəmtīn tiəkīs? ! Kəp! Netəm itəm koatuwin e napən wīr, motagien əm e rəhalat nautə, ilat kotatīg e nīmə wīr mīn tahmen e rəha kīg. ²⁶ ?Kən naka əh nəmoatuwin məmə nakotehm, ien kit, o? Əwəh, nīpahrienən, mətō iatən kəm itəmat məmə in ilis taprəkīs-in e ien. ²⁷ Suah u inu Naoa Rəha Uhgīn təmatəghat in məmə,
‘Otəplan-tu. Iatahl-ipīnə rəhak iahləpīs itəm otos rəhak nəghatən.

In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatīp.’

²⁸ Iatən kəm itəmat məmə, netəmim itəm kəmotaiir e nətueintən u, kit təsaprəkīs-inən suah əh Jon. Mətō etəm

7:22: Aes 35:5-6; 61:1; Luk 4:18 * 7:23: E nian rəha Iesu, netəmim tərət koatasipən o Kristo itəm otəpanuwa. Mətō nikilat təht məmə in otol nolən mīn itəm tol pīsīn e nolən mīn rəha Iesu. Nikilat təht məmə Kristo otos nəsanənən o nəluaginən e kapman rəha Rom. 7:26: Luk 1:76 7:27: Mal 3:1

tətatig ləhau aɡin e netəmim rafin e nərəmərən rəha Uhgın, in ilis taprəkis-in Jon.”

²⁹Nian netəmim əpnarın, ne netəmim rəha nosən məni rəha takis kəmotəto nəghatən rəha İesu, ilat kəmotən məmə suatip rəha Uhgın in suatip ətuatip. Koatən nəhlan məto-inu Jon təmol baptais rəkis elat. ³⁰Məto Farisi min ne iəgətun min rəha Lou, ilat kəməsotegəhanən məmə Jon otol baptais elat, kən inəh kəmotərakin suatip rəha Uhgın e nəmegəhən rəhalat.

³¹Kən İesu təmatəghat min məmə, “?Kən io ekən nolən rəha netəmim roiu, məmə tahmen e naka? ? Kən rəhalat nətəligən naka? ³²Ilat kotahmen-pən əm e nisualkələh itəm nat kit tikə otol nikilat tagien. Kən koatəpələh e suatip katol maket ikin, kən motagət əfəməh motaun-in ilat min neen məmə, ‘İtimat emotahl nau kəm itəmat məmə onakoatol danis rəha nagienən lan, məto itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiuə rəha nimisən, məto nəsotasəkən kitat min itimat.’

³³“İatən min-nulan məto-inu nian Jon Baptais təmuwa, matətuakəm məsunən nagwənən nian tepət o nəfakən, məsənimən wain. Kən itəmat nakoatən məmə, ‘Suah əh, narmin rat kit tətatig lan.’ ³⁴Məto io, Nəti Etəmim, emuwa mətagwən matənim wain, kən itəmat nakoatən məmə, ‘!Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pikən ne etəmim rəha narisən, kən motan kələh ilat netəmim rəha nosən məni e takis, ne netəmim itəm nol təfagə!’ ³⁵Nenatigən rəha Uhgın ne nalpəkəuən rəhan in tətuatip məmə itimlau Jon ekioal nat itəm in tolkeike. Kən nəmegəhən rəha netəmim itəm kotahatətə lan, tatəgətun məmə inu nıpahrienən.”

Pətan rat kit təmau nelki İesu e senta

³⁶ Kən Farisi kit, nærgin u Saimon, in tæmætəpəh o Iesu məmə otuwīn magwən e rəhan nimə. Kən Iesu tæmuwīn latuənu, muwīn e nīpəgnoa nimə rəha Farisi un matəpələh məmə otəgwən.[†]

³⁷ Kən pətan kit e taon əh in iol təfagə rat, təməto məmə Iesu tətəgwən əpəh imə Farisi ikin. Kən in təmos senta kit muwa itəm nəmtin tiəkis. Senta u tətətig e pətəl kəmōl e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən məmə alapasta. ³⁸ Kən in təmuwa iuəhkīr o Iesu mətul e nīkali nelkin mətəsək, nahui nəmtin tətuooun mətahl-pən e nelki Iesu minol nelkin tinəpilit. Kən təmafəl nahui nəmtin e nelki Iesu e noanun, kən mətəofəl nelki Iesu matos-ipən nisīaiiən kəm in,[‡] kən mōl-pən senta e nelkin.

³⁹ Kən Farisi u təmehm nat əh, kən tatən atip e nīkin məmə, “Okəmə suah əh in ien pahrien, kən okol in təmitun əm nolən rəha pətan əh itəm tatek nelkin, məmə in iol təfagə rat.”

⁴⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saimon, iakolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”

Kən Saimon təmən məmə, “Iəgətun, ən-tu kəm io.”

⁴¹ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kəiu, rəhalau mənī tāsahmenən, kən iərəmərə kit təmos-ipən mənī neen kəm ilau, kən o nian kit ilau okualpīn rəhan mənī. Kit təmos

[†] 7:36: Nian min neen, netəm Isrel koatətəu-pən nolən rəha netəm Kris ne netəm Rom nian kotəgwən. Məto tepīl rəhalat in ləhau ləhau, kən netəmim kotapīl e nīkalilat motol nelmilat tatətu-pər rəhalat kaugə, kənu nelmilat matip tos nagwənən moatun. Kən nelkilat tətamahl-iarəp katehm wir əm. Inəh Iesu təmōl mihin nian pətan əh təmuwa maikuas e nelkin. Əplan narmin e Mat 26. 7:37:

Mat 26:7; Mak 14:3; Jon 12:3 [‡] 7:38: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, pətan əh təkək nelki Iesu e nohlin. Inu nəmtətīn məmə in tatisīai-in pik Iesu, kən nīkin tagien o natimnat itəm Iesu təmōl kəm in.

faif-hanrit tenarius, kən kit tos fifti tenarius. § 42 Nian ilau kənuəruru nos-ipənən nītain, kən iərəmərə təmən məmə, ‘Uapəs əm nalpīnən mənī itəm nəmīoas.’ ?Kən suah mil u in pəhruan lan otolkeike pīk iərəmərə?”

43 Kən Saimon in təmən məmə, “Nīkik təht məmə etəm u itəm in təmos mənī tepət, kən iərəmərə təmasəkitun pīk, in otolkeike pīk iərəmərə.” Kən Iesu təmən məmə, “Nəmən pahrien.”

44 Kən Iesu təmeirair məplan pətan u, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “?Saimon, natehm pətan u, o kəp? E nian emuwa imam ikīn, ik nəməsos-ipamən nəhau kit o naikuasən e nelkək, məto pətan u, in təmau nelkək e nahui nəmtīn mafəl e noanun. 45 Nian emuwa, kən Saimon, ik nəməsolən nəmtətīn kit itəm tatəgətun məmə nakolkeike io. Məto pətan u, tatoafəl nelkək tatuwin əm nulan, kən nolən rəhan tatəgətun məmə in tolkeike pīk io. 46 Saimon, ik nəməsauən rəhk-kapə e oel məsīn ne, məto pətan u, in təmau nelkək e senta itəm nat kit nəmtīn tiəkis. 47 Kən tol nəhlan iatən kəm ik məmə, enafəl rafīn rəkis rəhan təfagə rat mīn itəm tepət tepət, kən tol nəhlan, nolən mīn əh itəm tatol, tatəgətun məmə tolkeike pīk io. Məto nian iatos-irəkis təfagə rəha etəmim noan məsīn, kən kəsi, rəhan nolkeikeən in natiəkəku ron io.”

48 Kən Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə, “Reham təfagə rat mīn, io enafəl rəkis.”

49 Kən netəmim neen mīn itəm kəmotagwən ilat mīn, koatən kəm ilat mīn məmə, “?Etəmim naka əh itəm tatən məmə tatos-irəkis təfagə rəha etəmim?”

50 Məto Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə, “Uhgin təmosmegəh ik məto-inu nəmāhatətə lak. Kən uwin, pəs nəməlinuən rəha Uhgin tətətīg ron ik.”

§ 7:41: Roiu, faif-hanrit tenarius tahmen e faif-hanrit-taosan vatu, kən fifti tenarius tahmen e fifti-taosan vatu. 7:50:

Luk 8:48; 18:42

8

Nipitan itəm kəmotasitu e Iesu

¹ Uarisig e natimnat min əh, Iesu in taliwək matuwın e taon min neen ne latuənu min neen. In tatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kən mətamnus-iarəp namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha Uhgın. Kən e nian əh, tuelef aposol min rəhan kəmoatətəu-pən. ² Kən nipitan neen min kəmoatuarisig-in Iesu, inu aupən ikin ilat kəmoatimis, o kəmoatos narmin rat min tətətig elat, məto Iesu in təməhg-iarəp narmin rat min kən təmol-wir rəhalat nimisən. Nərgi nipitan min u Meri u katən məmə Maktala itəm Iesu təməhg-iarəp narmin rat sepin lan; ³ ne Joana pətaguihl rəha Jusa itəm in tətərəməə e nimə rəha Kig Herot Antipas; ne Susana; ne nipitan tepət min. Nipitan min u koatos-ipən rəhalat məni o nos-nəmtinən natimnat o nasituən e Iesu ne rəhan min netəm tuelef.

Nimaa nəghatən e niməptən

(Mat 13:1-23; Mak 4:1-20)

⁴ Nimanin netənim tepət kəmotisi-pən e taon min tepət motuwa o Iesu. Nian kəmotuwa motətul kitəlau lan, kən təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat. In təmən məmə, ⁵ “Suah kit, etəm rəha nəfeən nikuti wit, təmuwın matərakin nikuti wit tatisas əpəh e nasumən. Kən neen kəmotisas e suatip, kən uarisig netənim kotuwa kaliwək lan, kən məniğ min kotuwa motun rəkis ilat. ⁶ Kən nikutin neen kotisas-pən e nisip noan məsin itəm kəpiel ləhau lan. Nian koatəwiə, kən motauke məto-inu nəhau tikə ləhau lan. ⁷ Kən nikutin neen kotisas-pən e niki nolkosik. Uarisig, nolkosik ne wit kuəwiə kələh, kən nolkosik tatu-atu-pən lan mətoarus-pən kotimis. ⁸ Kən

nikutin neen min kəmotisas-pən e nəptən wir motəwiə motoe-in noalat tepət tepət tahmen e wan-hanrit.”

Nian Iesu təmən rəkis nəghatən u, kən təmagət, mən kəm ilat məmə, “Etəm matəlgin tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən min u.”

⁹ Kən netəmim rəha Iesu kəmotətapəh ron məmə, “Uhapik-pa nimaa nəghatən u kəm itimat.” ¹⁰ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat, Uhgın tinerəh rəkis e rəhatəmat suatip məmə itəmat onəkotitun nəghatən rəha nərəməərəən rəha Uhgın itəm tatəhluaig. Məto netəmim neen, ilat koatos əm e nuəhən nimaa nəghatən min, məmə ilat okoatehm, məto kotəruru, kən ilat okoatəto, məto okol kəsotitunən.”

¹¹ Kən Iesu in təmatəghat məmə, “Nipəti nimaa nəghatən u tol min-nulan. Nikuti wit, inu nəghatən rəha Uhgın. ¹² Nikutin min itəm koatıas e suatip, inu tahmen-pən e netəmim itəm kotəto nəghatən rəha Uhgın, kən Setan tatos-irəkis nəghatən rəha Uhgın e rəhalat nətəligən məmə okəsotənən nipahrienən lan, kən Uhgın otəsosmegəhən ilat. ¹³ Kən nikutin min itəm koatıas-pən e nisip noan məsin kəpiel əh ləhau ikin, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, kən nikilat tətəgien ron. Məto nokilat təseiuiəuən isəu, kən koatahatətə e nian əkuəkir əm. Məto nian nəəsəuən, o nərətən tuwa e nəmegəhən rəhalat, kən koatəme e rəhalat nahatətəən. ¹⁴ Kən nikutin min itəm koatıas-pən e niki nolkosik, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, məto natimnat tepət tətatu-atu-pən e nəmegəhən rəhalat, inəh koatətəlig-in pik natimnat rəha nəmegəhən rəhalat, o ilat kotolkeike nautə tepət, o kotolkeike məmə okotəto təwir e rəhalat nəmegəhən. Kən nəmegəhən rəhalat təsoe-inən nat təwir kit e nəghatən

rəha Uhgın. ¹⁵ Məto nıkutin itəm tatisas-pən e niməptən təwir, inu tahmen e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, kən nıkilat tətuatip kən məwir, kən ilat kotaskəlīm nəghatən rəha Uhgın tətatig tiäkis e nıkilat. Kən ilat kotalkut matuwın matuwın, kən motoe-in nəmegəhən təwir.”

*Ol wək e nat itəm nakatos
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Kən İesu təmən-ipən məmə, “?Pah tətasiəpən e lait kən mətaii-pən e pesin, o tatəhtu-pən e nıpəg pet? !Kəp! Kəsölən mihin. Nian nakotasiepən e lait, kən motətu-pər e tepil məmə netəmim okotehm nat lan. ¹⁷ Kən e nolən kitih min əm, okəmə suah kit tatəhluaig-in nat kit, məto Uhgın otol əp in, kən okəmə suah kit tatos nəghatən anion kit, məto Uhgın otən-iarəp. ¹⁸ Nəghatən u itəm nakoatəto, otətəlig-in wir. Etəm itəm tinitun rəkis nıpəti nəghatən rəhak, in titun nosən təhmın min. Məto etəm itəm təsitunən, in otəmkarəpən e nat itəm nıkin tatəht məmə tatos.”

*Mama rəha İesu ne pian min
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Kən e nian əh, mama rəha İesu ne pian min kəmotuwa məmə okotehm, məto okol kəsotuwınən iuəhkır motehm məto-inu nımanin netəmim tepət koatətlosig-in. ²⁰ Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in məmə, “Mama rəham ne pian min ilat əpəh ihluə koatətul, kən kotonkeike məmə okotehm ik.”

²¹ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Netəmim rafin itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın kən moatətəu-pən, ilat un rəhak netəmim min, rəhak mama ne piak min.”

*Iesu tāmən-iəhau nīmətag asol e Lek Kalili
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Nian kit Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwın e pot kit, kən in tāmən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs kotuwın əpəh entənipən-pən e lek u.” Kən kəmotiww niuwən motiet. ²³ Nian pot tınətaiu, kən Iesu təmuwın mapil. Kən nīmətag asol kit təmeiuaiu-pa e lek u, kən nəhau təmuwın e nıpəgnoa pot, iuəhkir əm pot tətəmnim. ²⁴ Kən kəmotəhgaiir e Iesu kən motəmə, “!Ei, Etəm-iasol! !Etəm-iasol! Aiir-ta, okotimis roi!”

Kən Iesu təmaiir məghat mən-iəhau nīmətag ne peau-peau asol min məmə, “!Nahmen, uameg-ta!” Kən nīmətag təmurahl nelmin, kən tınəməlinu tınəməlinu. ²⁵ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro? ?Rəhatəmat hiə nahatətəən?”

Məto ilat kinoatəgin, kən narmilat tınatiwig min, kən minoatən-ipən kəm ilat min məmə, “!Ei! ?Etəmim naka u? Nat əpnəpın nīmətag ne nəhau, məto katuətəlig-in rəhan nəghatən matioal.”

*Iesu təməhg-iarəp narmin rat min e suah kit
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Kən ilat kəmotuwa kiet-arəpa rəha netəm Kerasa ikin, inəh entənipən-pən e lek u, kən kəmotuwar əpəh ipar. ²⁷ Nian Iesu təmuwar, kən əmun etəmim kit əh-ikin təmuwa mehm. Suah un, narmin rat min kotatig lan, kən nuwəh məsin in təməsuwın-inən napən, kən in təsapilən imə, məto in tətətig əm əh e nıpəg kəpiel min, ikin katitənim netəmim ikin. ²⁸⁻²⁹ Aupən ikin, nian tepət, narmin rat əh tatol in tətəlməl pık, kən netəmim koatəlis nelkin ne nelmin e sen məmə otaskəlim tiəkis moatehm məmə otəsərəkin-rəkinən natimnat. Məto e nian rafin tateatip-eatip sen min əh, kən narmin rat tətəkəike kəm in məmə otiet magim muwın əpəh ikin taruən-aruən ikin.

Kən nian ialməl u təməhm İesu, təməarig əfəmäh, muwa morin-pən e nelki İesu, kən mətagət məmə, “! İesu, Nəti Uhgın İlis Agın! ?Nakəmә onakahro io? !Awi, iatətapəh ron ik məmə onəsölən nalpınən asol kit kəm io!” Narmin rat u təmən nəhlan məto-inu İesu tınən rəkis məmə in otiet magım e suah u.

³⁰ Kən İesu təmətapəh məmə, “?Nərgəm pah?” Kən in təmən məmə, “Nımanin Təpət.” Təmən nəhlan məto-inu narmin rat təpət kəmotatig lan. ³¹ Kən narmin rat min kəmotətapəh əskasik o İesu məmə, “Onəsahl-ipənən itimat e nıpəg itəm namnun tikə tapınəp, u imə nalpınən.”

³² Kən ikin əh e nikali nitot, pikəs min təpət kotagwən motan əh-ikin. Kən narmin rat min kəmotasək moatən-ipən kəm İesu məmə, “Awi, egəhan-in itimat ekotuwin e pikəs min əh.” Kən İesu təmegəhan-in ilat kotuwin. ³³ Kən narmin rat min u kəmotiet e suah un motuwin e pikəs min, kən pikəs min ilat rafin kəmotaiu moteiuaiu ikin təkul-əkul ikin, kən motiet-pən e lek motamnım.

³⁴ Nian netəm kotagwən pikəs min kəmotehm nat u, kəmotiet motagım motuwin moatən-iarəp namnusən rəha natımnat min u e taon rəhalat ne ikin min rafin titələu lan. ³⁵ Kən netəmim kəmotiet e taon moatuwin məmə okotehm natımnat min əh. Kən kəmotuwa motehm İesu, kən motehm min suah un itəm narmin rat min kəmotiet rəkis lan, in tatəpələh iuəhkir e nelki İesu, tınəsalmələn, kən minuwın-in rəkis rəhan napən. Kən netəmim rəha taon koatəgın.

³⁶ Kən netəmim itəm kəmotehm ətuatıp nat u e niganəmtilat, ilat kotamnus tatuwin kəm netəmim neen min moatən-iarəp məmə İesu təmahro nulan mol-wir suah əh, itəm aupən ikin narmin rat min kəmotatig lan. ³⁷ Kən netəmim rafin u kotatig iuəhkir ikin Kerasa, kəmotən-ipən kəm İesu məmə otiet imələt ikin, məto-inu

ilat kīnoatəgin pik. Kən əmun in təmuwin e pot məmə okotasuə moatuwin entənipən-pən ikin.

³⁸ Məto suah u itəm narmin rat min kəmotiet lan, in təmətapəh o Iesu məmə, “!Awi, pəs ekinnə kitat!” Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, ³⁹ “Itəlig matuwin imam ikin, muwin mən-iarəp natimnat min itəm Uhgīn təmol kəm ik.” Kən suah u təmuwin ikin min rafin e taon iman ikin matən-iarəp natimnat min rafin itəm Iesu təmol kəm in.

Pətagwəhl kit itəm tatimis ne pətan əkəku kit itəm təmimis

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Nian Iesu təmitəlig-pa min e entənipən-pa lan e lek u, netənim nikilat təmagien məmə kīnotehm min Iesu, məto-inu ilat kəmoatəsahgin. ⁴¹ Kən etənim kit təmuwa mehm, nərgin u Jaeras, itəm in etəm-iasol kit rəha nimə rəha nuəfiminən. Təmuwa meiuaiu misin nulin e nisaiien, matəkəike e nətəpəhən kəm Iesu məmə in otuwin əpəh iman ikin, ⁴² məto-inu rəhan pətan əkəku tatimis pik rəhan nahməən tēpət, kən otəsuwəhən timis. In noan kitih əm, rəhan nup tuelef.

Kən Iesu təmaliwək matuwin o pətan əkəku əh, kən nimanin netənim tēpət kəmotuwa kitəlau lan katiləspikən-ləs-pikən. ⁴³ Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nimisən rəhalat nīpitan nian rafin əm minos nup tuelef, kən təmuwin o netənim tēpət itəm koatol mərisin, məto okol kit təsol-wirən. ⁴⁴ Kən pətan əh təmisi-pən e məntaa Iesu ikin, kən meə-pən mek nīpəgnəmti niməhan rəha Iesu, kən əmun roiu agin-əh min əm, rəhan nimisən təmol namnun. ⁴⁵ Kən Iesu tən məmə, “?Ei, pah təkək io?”

Kən nian ilat rafin kəmotən məmə kəp, kən Pita təmə, “!Etəm-iasol, nimanin netənim tēpət koatiləspikən-ləs-pikən ik!”

⁴⁶ Məto Iesu tən məmə, “Kəp. Ekitun məmə suah kit təkək io məto-inu eməto məmə nəsanənən təmiet lak.”

⁴⁷ Kən e nian pətan əh tinitun məmə okol in təsəhluaigən, in təmuwa mətasiəp-asiəp pik, kən misin nulin matos-ipən nisaiiən kəm Iesu. Kən e niganəmti netənim rafin, tatən-iarəp kəm Iesu məmə təkək in o naka, kən matən-iarəp min məmə e nian təkək in, kən roiu ağin-əh min əm, rəhan nimisən təmol namnun.

⁴⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nətik pətan, rəham nahatətəən lak təmol-wir ik. Kən atuwın, pəs nəməlinuən rəha Uhgın tətatig ron ik.” ⁴⁹ Nian Iesu təmatəghat əh, kən etənim kit təmisi-pən imə Jaeras ikin met-arəpa, kən mən kəm Jaeras məmə, “Nətim pətan əkəku tinimis rəkis. Əsəlikiamtəən iəgətun.”

⁵⁰ Məto nian Iesu təməto nəghatən əh, in təmən-ipən kəm Jaeras məmə, “Əsəginən. Ahatətə əm lak, kən pətan əkəku rəham, in otəwir min.” ⁵¹ E nian Iesu təmuwa met-arəpa e nimə rəha suah əh, kən təmit-irəkis əm Pita, ne Jon, ne Jemes, ne mama ne tata rəha pətan əkəku itəm in tənimis, məmə ilat əm okotuwın imə. ⁵² Netənim rafin koatasək əfəməh moatəun-əun o pətan əkəku əh, məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əsotasəkən. Pətan əkəku u in təsimisən. In tətəpıl əm.”

⁵³ Kən ilat kotalah-əsan lan məto-inu ilat kotitun məmə pətan əkəku əh tinimis rəkis. ⁵⁴ Məto Iesu təmeapən mıləs nelmi pətan un kən maun-in məmə, “Pətan əkəku, ətul.” ⁵⁵ Kən əmun pətan əkəku apon təməmegəh min mətul. Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otos-ipən nat kit tun.” ⁵⁶ Kən rəhan mama ne tata, narmılau təmiwig pik, məto Iesu tən-ipən kəm ilau məmə, “Onəkəsuən-iarəpən natimnat min u kəm suah kit.”

9

Iesu tāmahl-ipən rəhan netəm tuelef məmə okotən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın

(Mat 10:5-15; 14:1-2; Mak 6:7-16)

¹ Kən Iesu təmuəfimin rəhan netəm tuelef kotuwa kitiəh, kən təmos-ipən nəsanənən kəm ilat kən mategəhan-in rəhan nepətən o nərəmərəən kəm ilat məmə ilat kotitun nəhg-iarəpən narmin rat min, kən məmə ilat okotol-wir nimisən min. ² Kən Iesu tāmahl-ipən ilat məmə okotən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın, kən məmə okotol-wir netəmin itəm koatimis.

³ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian onəkotuwın, məsotosən natimnat neen rəha naliwəkən rəhatəmat, natimnat itəm kotahmen-pən e kasikin, o kətim, o nagwənən, o məni, kən məsotosən napən kəiu. ⁴ Kən e nian itəmat nakotuwın e latuənu kit motatig e nimə kit, nimə u inun onəkotatig əm lan mətoarus-pən nian itəmat onəkotiet lan. ⁵ Kən ikin pəhruən onəkotuwın ikin, okəmə netəmin nikilat təsagienən məmə nakotuwa motatig itəmat min ilat, kən otohapispis rəkis nimoulul e nelkitəmat motiet. Inu nəmtətin kit tatəgətun məmə nakotapəs ilat, kən niki Uhgın tərət olat.”

⁶ Kən ilat kəmotiet motaliwək motuwın latuənu min moatamnus-iarəp namnusən təwir, kən ikin min rafin koatuwin ikin, moatəfak o netəmin tepət, kən kotəmegəh.

⁷ Kən Kig Herot Antipas u in iərəmərə e nitən Kalili, in təməto namnusən rəha natimnat min u itəm Iesu tatol ilat. Kən təmətəlig-in muwin minəruru əfəməh məto-inu netəmin neen kotən məmə Jon Baptaıs tınəmegəh min, ⁸ kən netəmin neen min kəmotən məmə Elaija tınuwa min, kən netəmin neen kəmotən məmə in ien kit rəha

Uhgin aupən ikin itəm təməmegəh min. ⁹ Kən Herot Antipas təmən məmə, “Jon u, io enəmohtap rəkis rəhn-kapə. ?Məto etənim pah u iatəto rəhan namnusən?” Kən in təmategəs-in Iesu məmə otəplan.

*Iesu təmagwən netənim
faif-taosan
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44;
Jon 6:1-14)*

¹⁰ Kən aposol min rəha Iesu kəmotitəlig-pa min ron, kən motən-ipən kəm in natimnat rafin itəm kəmotol. Kən in təmit ilat motiet rəkis e netənim, motuwın əpəh e taon pisin kit min, nərgin u Petsaeta. ¹¹ Məto e nian netənim kəmotəto namnusən məmə Iesu tinuwa, kən kəmotuwa motuarisig-in ilat. Kən Iesu nikin təmagien əm nian in təmehm ilat, kən in tatəgətun ilat e nərəmərəən rəha Uhgin, kən matol-wir netəm koatimis kotəmegəh min.

¹² Kən ehnaipən iuəhkir o napinəpən, netəm tuelef rəha Iesu kəmotuwa ron, moatən məmə, “Iərəməərə. Ahl-ipən netənim rafin koatuwin əpəh e latuənu min məmə okotegəs-in ikin təwir kit rəha napilən kən motegəs-in nagwənən itəm okotun məto-inu, ikin-u koatan ikin roiū, in līminan.”

¹³ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp, itəmat əm. Onəkotagwən netəm min əh.” Kən ilat kotən məmə, “Itimat ekoatos əm piret faif ne nəm kəiu. ?Tahro? ? Nakolkeike məmə ekotuwın motos-nəmtin nagwənən kit min niği nimanin netənim min əh rafin?” ¹⁴ Kəmotəghat nəhlan məto-inu netənim tepət tepət itəm kəmotuwa ikin əh, okəmə kafin nəman əm, kən ilat rafin faif-taosan.

Məto Iesu tən-ipən kəm rəhan min netənim məmə, “Otuwin motoor ilat fite fite motən məmə okotəpələh.”

¹⁵ Kən rəhan min netənim kəmotoor ilat mihin nəhlan, kən netənim rafin kəmotəpələh.

¹⁶ Kən Iesu tamos pıret əh faif ne nəm kəiu, masipər e neai, kən matəfak kəm Uhgın o nagwənən, kən məmkas matos-ipən kəm rəhan mın netəmim məmə okotos-ipən kəm netəmim. ¹⁷ Kən netəmim rafin kəmotagwən mo-tuwın nərpiilat tasis. Kəmotapəs nımismisi nagwənən, kən netəmim rəha Iesu kəmotaii-pən e kətim asol ilat tuelef itəm kəmotər kər wir.

Pita təmən məmə

Iesu in Kristo

(*Mat 16:13-20; Mak 8:27—9:1*)

¹⁸ Kən nian kit, Iesu ne rəhan mın əm kotatig, kən Iesu tatəghat kəm Uhgın e nəfakən. Kən in təmətapəh olat məmə, “?Netəmim koatəghat-in io məmə io pah?” ¹⁹ Məto kotən məmə, “Neen koatən məmə ik Jon Baptaıs. Kən neen koatən məmə ik ien Elaija. Kən neen koatən məmə ik ien kit rəha Uhgın aıpən ikin itəm tınəmegəh mın.” ²⁰ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Məto itəmat nakotəmə pah u io?” Kən Pita təmən məmə, “Ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa.”

²¹ Məto Iesu təmən-iəhau əskasik ilat məmə okəsotən-iarəpən nəghatən mın əh kəm netəmim. ²² Kən in təmatig mən mın kəm rəhan mın netəmim məmə, “Nat kit itəm otəkəike muwa mol nıpahrienən lan, məmə io, Nəti Etəmim, oekəto nahməən e natimnat tepət. Kən netəm-iasol mın rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol mın, ne iəgətun mın rəha Lou, ilat okotəuhlin məntaalat kəm io, kən motohamnu io, kən ekimis. Məto nian itəm tatol kisiil lan, Uhgın otol ekəmegəh mın e nımisən.”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, “Etəm u tolkeike məmə otuwa muarisig-in io, in otəkəike maluin atıp in, kən e nian rafin in otəkəike mıləs

rəhan niğ kəməluau muarisig-in io, ²⁴ məto-inu etənim itəm tolkeike məmə otosmegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan nəmegəhən lilin. Məto etənim itəm otimis o nərgək, kən in otos nəmegəhən lilin. ²⁵ ?Okəmə suah kit tatos rafin natimnat rəha nətueintən u, kən otimis ron, in otiləs nat wir naka? ²⁶ Okəmə nətaulis-in io mətaulis-in min rəhak nəghatən, kən Nəti Etənim in otaulis-in min ik e nian itəm in otatuwa e nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəhan, ne nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəha Tata rəhan ne nagelo min itəm kotasim. ²⁷ Məto iatən nipahrienən kəm itəmat məmə, itəmat neen itəm nəkoatətul ikin-u, uarisig nəpanotimis məto nakotaupən motehm nərəmərən rəha Uhgın.”

Iesu ne Moses ne Elaija

(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ Uarisig e nəghatən əh rəha Iesu, kən iuəhkır nian eit tınuwa minuwın rəkis, kən Iesu təmit Pita, ne Jon, ne Jemes kəmotuwın əpəh ilis e nitot məmə okotəghat kəm Uhgın e nəfakən. ²⁹ Kən e nian in təmatəfak, kən rəhn-kapə tınuwa minol pisin, kən napən rəhan təmuwa məruən matipit-ipit. ³⁰ Kən əmun Moses ne Elaija kəmuət-arəpa muətul mətəhaləghat iləhal Iesu, ³¹ kən nəhag-əhagən asol kit təmasiə mitəlau elau, kən katəhaləghat-in nımisən rəha Iesu əpəh Jerusalem itəm otol nəghatən rəha ien min rəha Uhgın otuwa mol nipahrienən lan.*

³² Məto Pita ne təs mil, napılən tinos rəkis iləhal, kən kəməhalapıl məsin. Məto nian kəməhalaiir, kəməhalehm nəhag-əhagən asol titəlau e Iesu, kən kəməhalehm

9:23: Mat 10:38; Luk 14:27 9:24: Mat 10:39; Mak 8:35; Luk 17:33; Jon 12:25 9:26: Mat 10:33; Luk 12:9 * 9:31: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “kən katəhaləghat-in nian in otiet magim əpəh Jerusalem.” 9:31: Luk 9:22

Moses ne Elaija katuətul iləhal Iesu. ³³ Kən nian suah mil kinətuagim minatian isəu o Iesu, kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iərəməərə, təwir məmə itiməhal etəhalatig ukin-u. Pəs ekəhaliləkin makeen kisiil, rəham kit, kən rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.” Məto in təmatəghat əpnapin əm, təsitunən məmə nəghatən naka in tatən. ³⁴ Kən e nian in təmatəghat əh, nimal napuə təmuwa malpin ilat, kən nian napuə təməfətain iləhal, kəməhaləgin kəməhaləgin. ³⁵ Kən ilat kəmotəto nəwia suah kit təmisi-pən e nimal napuə, tatən məmə, “Inu nətik itəm io emitəpun. Iəhalətəlig-in wir!”

³⁶ Nian kinəto rəkis nəwia Uhgın təməghat un, kən Pita ne Jon ne Jemes kəməhaləplan əm Iesu. Kən e nian min əh, kəsəhalənən natimnat min əh kəm suah kit min, kəsəhaləghat-inən natimnat min u itəm kəməhaləplan.

*Iesu təmahl-iarəp narmin rat e suakəku kit
(Mat 17:14-23; Mak 9:14-32)*

³⁷ Kən kəmən lawig in, nian Iesu ne rəhan etənim miləhal kəmotisi-pər ilis e nitot moteiuaiu-pa, kən motehm netənim tepət kəmotuwa ron. ³⁸ Kən netəm min əh kit təmaun-in əfəməh Iesu məmə, “Iakolkeike məmə nakuwa masitu e rəhak suakəku iərman, məto-inu in noanahli iouen kitəh əm. ³⁹ Nian tepət, narmin rat kit tatuwa lan, kən mol in tətəgət pik, kən mol nipətin tətasiəp-asiəp matol matol, nahui noan ruən min kotiet, kotahmen əm e sop. Narmin rat əh tətərəkin pik in, kən mətaskəlim in, iuəhkir təsapəsən in. ⁴⁰ Kən io emətapəh o rəham min netənim məmə okotəhg-iarəp narmin rat u, məto okol kəsotəhg-iarəpən.”

⁴¹ Kən Iesu in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat netəm roiu ne, rəhatəmat nahatətəən tikə. Kən rəhatəmat

nətəligən təsətuatipən. Enərou-in itəmat. ?Oekatig kitat min itəmat nian kuwəh? It nətım muwa ukin-u.”

⁴² Kən nian suakəku u təmatuwa əh o Iesu, kən narmin rat təmahtigəpis tiet morin-pən e nisip, mol nıpətın tətasiəp-asiəp. Məto Iesu təməghat əskasik kəm narmin rat un, kən məhg-iarəp narmin rat tiet, kən mol suakəku təwir. Kən təmos-ipən suakəku titəlig-pən mehm rəhan tata.

⁴³ Kən ilat rafin, narmilat təmiwig o nəsanənən asol rəha Uhgın. Məto nian netəmim narmilat təmiwig o natımnat rafin itəm Iesu təmol ilat, kən in təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, ⁴⁴ “Otos nəghatən u tatite mamnim e nikitəmat kən məsotaluinən. Io Nəti Etəmim, suah kit otegəhan-in-pən io e nelmi tikimir min rəhak.” ⁴⁵ Məto rəhan min netəmim kəsotıtunən nıpəti nəghatən u məto-inu Uhgın təməhluaig-in nıpəti nəghatən u məmə ilat okəsotıtunən, kən ilat kınotaulis-in nətəpəh-inən nıpəti nəghatən u o Iesu.

?Pah in iahgin etəm keike?

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-40)

⁴⁶ Kən netəmim rəha Iesu koatol nıkilat min məmə pah in iahgin etəm-iasol, etəm keike taprəkis-in ilat. ⁴⁷ Məto Iesu təmitun rəhalat nətəligən min, kən in təmos suakəku kit mit muwa tətul e nıkalın, ⁴⁸ kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit, nıkin tagien məmə otos suakəku kit mehm wir, kən in tatol min-nəhlan e nərgək, kən in tahmen-pən əm məmə in tatos io, matehm wir io. Kən etəm tatos io e nıkin agien, in tatos Uhgın itəm təməhl-ipa io. Inu nıpahrienən məto-inu etəm tatos-iəhau in ləhau agın, in otuwa in etəm-iasol, etəm keike.”

⁴⁹ Kən Jon təmən məmə, “İərəmərə. Itımat emotehm suah kit tatəhg-iarəp narmin rat min e nərgəm, kən

emotən-iəhau məmə otəsol wəkən məto-inu sənəmə in rəhatat kit etənim.”⁵⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iəhauən in məto-inu, okəmə suah kit təsolən tikimər itəmat min, kən in iolitəmat.”

Netəm Sameria neen nikilat təməsagienən o Iesu

⁵¹ Kən tīnuwa iuəhkīr o nian itəm Uhgīn otos Iesu lan muwīn əpəh e nego e neai, kən Iesu təmən-ipən atip kəm in məmə otəkəike muwīn Jerusalem, kən nat kit tikə məmə otahtosig-in. ⁵² Kən in təmahl-ipən netənim neen kotos rəhan nəghatən motaupən-in motuwīn əpəh latuənu kit Sameria məmə okotol əpen-əpenə rəhan. ⁵³ Məto netəm əh-ikin əh, kəsotolkeikeən məmə in otuwīn matig iməlat ikin məto-inu, ilat kotitun wīr məmə tatuwīn Jerusalem. ⁵⁴ Kən nian rəhan etənim mil, Jemes ne Jon, ilau kəmuehm natimnat min əh, kən kəmuən məmə, “?Iərəmərə, nakolkeike məmə ekuəun-in nigəm tisi-pən əpəh ilis e nego e neai meiuaiu muwa mus ilat?”† ⁵⁵ Məto Iesu təmeirair məhai ilau. ⁵⁶ Kən kəmotuwīn min latuənu pisin kit min.

*Netənim neen kəmoatən məmə okotuarisig-in Iesu
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ Kən e nian Iesu ne rəhan min netənim kəmotaliwək moatuwīn e suatip, kən suah kit təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekuarisig-in ik, ikin pəruən onəkuwīn ikin.”

⁵⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kuri iarupin min, rəhalat nīpəg tatig məmə okotapil ikin. Kən mənig min, nimaalat tatig məmə okotapil ikin. Məto io Nəti Etənim, nimə rəhak tikə o napilən.”

⁵⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm suah kit min məmə, “Wa, kilau min ik, muwa ik rəhak etənim.” Məto suah un

9:50: Mat 12:30; Luk 11:23 † 9:54: Nəoa oas min neen rəha Oltesteman katilpin nəghatən u məmə, “tahmen e Elaija.”
Afin-tu 2 King 1:9-16 9:54: 2 King 1:9-16

tən-ipən məmә, “Iərəmərə, awi. Egəhan-in io ekuwin pitən miṭənim rəhak tata.”⁶⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “Kəp, apəs-pən. Pəs netəm kinotimis rəkis e nikilat, koatitənəm atip ilat min. Məto ik, uwın mən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın.”

⁶¹ Kən kit min tatən məmә, “Iərəmərə, ekətəu-pən ik muwa io etəmim rəham, məto awi, apəs pitən ekıtəlig-pən min imak ikin mauiatipin rəhak min netəmim.”

⁶² Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “Okəmә suah kit tətoun matol wək rəha Uhgın, məto rəhan nətəligən tatuwin o nat pişin pişin min neen, kən suah u təsahmen-pənən məmә Uhgın otərəmərə lan.”

10

Iesu təmahl-ipən rəhan netəmim sepinte-tu kotamnus-iarəp namnusən təwir

¹ Uarisig e natimnat min əh, Iərəmərə təmiṭəpun rəkis sepinte-tu netəmim neen min rəhan, kən təmahl-ipən ilat kəiu kəiu kotaupən-in moatuwin e taon min ne ikin min neen min itəm Iesu təpanuarisig muwin ikin.

² Kən təmən-ipən kəm ilat məmә, “! Otəplan-tu! Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kinotimətə, məto iolwək min noan məsin əm kotəulək-in. Kən otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmә otahl-ipa iolwək min tepət məmә okotuwin kəulək-in nasumən rəhan.

³ Otuwin, məto nəkotəkəike motitun məmә io etahl-ipən itəmat məmә nakotuwin tahmen-pən e sipsip əlkələh min itəm kotaliwək moatuwin ilugın e kuri iarupin min. ⁴ Kən onəkəsotosən kətim əkəku rəha məni, ne kətim, ne put, kən əsotamegən e suatip katəghat kəm netəmim.

9:61: 1 King 19:20 10:1: Mak 6:7 10:2: Mat 9:37-38; Jon 4:35
10:3: Mat 10:16 10:4: Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5

⁵ “Nimə naka itəm onəkotuwün ikin, nakotaupən motən-iarəp məmə, ‘! Pəs nəməlinuən otətətig ikin!’
⁶ Okəmə etəm rəha nəməlinuən əh-ikin, kən rəham nəfakən otuwa mol nıpahrienən, kən nəməlinuən otətətig ron. Məto okəmə etəm tol nəhlan tikə, kən noa rəham nəfakən otitəlig-pa min ron ik. ⁷ Kən otətig əm e nimə kitəh əm, sotapılən e nimə pisin pisin min. Kən nagwənən naka itəm okoatos-ıpinə kəm itəmat, otun. Kən nənımən naka okotos-ıpinə, otənım. Məto-inu in tətuatıp əm məmə suah kit itəm tatol wək, in tətuatıp məmə in otos nətouən lan.

⁸ “Nian itəmat nakotuwün taon kit, okəmə nikilat tətəgien otəmat, kən otun nagwənən naka itəm koatos-ıpinə kəm itəmat, ⁹ kən otol-wir netəmim itəm koatimis motətig ikin, kən motən-iarəp kəm ilat məmə, ‘Nərəmərəən rəha Uhgın tatuwa iuəhkir otəmat.’
¹⁰ Məto okəmə nakotuwün e taon kit, kən netəmim nikilat təsəgienən otəmat, kən otuwün motaliwək e suatıp asol min, kən motən məmə, ¹¹ ‘Nımoulul rəha nisip itəm tətətig e nelkitimat, ekoatoahapispis rəkis, in nəmtətin tatəgətun məmə nəmotol təsahmenən, kən Uhgın təmapəs itəmat. Məto nəkotəkəike motitun məmə nərəmərəən rəha Uhgın tınatuwa iuəhkir rəkis.’ ¹² Kən iatən nıpahrienən kəm itəmat məmə, Uhgın otol nalpinən asol kəm ilat taprəkis-in nalpinən rəha taon rat əh Sotom aupən.”

¹³ “!Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! !Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap nat pispis tepət e taon mil rəhatəmat! Kən okəmə emol natımnat min əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netəmim əh-ikin əh kəmotəuhlin rəhalat nətəligən e nolən rat min, kən

ilat kəmotuwīn e natimnat rat motuwīn moatəpələh e nəmtap e nigəm motəgətun məmə koatəto tərət agin o rəhalat nolən rat min. ¹⁴ Məto e nian əh itəm Uhgīn otol nalpīnən kəm netəmim, nalpīnən rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpīnən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin. ¹⁵ ?Kən itəmat netəm Kapaneam, nikitəmat təht məmə Uhgīn otiləs-ipər itəmat e ikin rəha nisiiien əpəh e nego e neai? !Kəp! Məto Uhgīn otiləs-iəhau itəmat nakotuwīn ləhau agin, ikin itəmat onəkotaulis ikin.”

¹⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min məmə, “Netəmim itəm koatətəlig-in itəmat, koatətəlig-in io. Kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalət kəm itəmat, koatəuhlin məntaalət kəm io, kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalət kəm io, koatəuhlin məntaalət kəm suah u itəm təmahl-ipa io.”

Netəmim rəha Iesu sepinte-tu kəmoatitəlig

¹⁷ Kən netəmim min rəha Iesu ilat sepinte-tu kəmotitəlig-pa min, kən nikilat tətəgien moatən kəm Iesu məmə, “!Iərəməra, nat əpnəpīn narmin rat min, məto nian itimat ekotəghat e nərgəm, kən ilat koatol nəwiatimat!” ¹⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io emehm Setan təmisi-pər ilis e neai meiuaiu tahmen-pən e nipitən. ¹⁹ Otətəlig-tu. Io enos-ipinə rəkis nəsanənən kəm itəmat, inəh itəmat nəkotitun neguətainən sinek min ne skopion* min. Kən nəsanənən itəm iatos-ipinə kəm itəmat, in taprəkis-in nəsanənən rəha tikimir rəhatat, Setan. Kən okol nat kit təsərəkinən itəmat. ²⁰ Inəh nīpahrienən. Məto nəsotəgienən məmə narmin rat min

10:15: Mat 11:20-24 10:16: Mat 10:40; Luk 9:48; Jon 5:23 10:18: Aes 14:12; Nol əpən 12:7-10,13; Luk 10:15; Jon 12:31; Nol əpən 20:1-3,10 * 10:19: Skopion in nat kit tahmen e tupə əkəku kit itəm tatəkioah e nīməptən. Tatus itəm, kən titəhmə titəhmə, taprəkis-in milpat o tīmar.

koatol nāwiatəmat, məto otagien əm məto-inu Uhgın təməte rəkis nərgitəmat əpəh e nego e neai.”

²¹ Kən e nian əh, Iesu nikin tətəgien pik e nagienən itəm tətisi-pən e Narmın Rəha Uhgın, kən in təməfak mən məmə, “Tata Uhgın, ik İərəməyə rəha natimnat rafın ilis e neai ne ləhau e nətueintən. İatənwiwi ik məto-inu nəməhluaig-in nıpəti natimnat min u e niganəmti netəmim itəm kotenatig motitun wir nat. Kən nəmol-arəp kəm netəmim itəm kotahmen-pən əm e nisualkələh məmə okotitun wir. Əwəh, Tata, inu nat kit itəm nakolkeike.”

²² Kən Iesu təmatəkəike matəghat kəm ilat məmə, “Rəhak Tata təmegəhan-in-pa rəkis natimnat rafın e nelmək. Tata əm titun Netin. Kən Nətin əm ne netəmim neen, ilat min əm kotitun Tata. İlat u netəmim itəm Nətin təmitəpun ilat məmə in otol-arəp Tata rəhan kəm ilat.”

²³ Kən Iesu təmeirair məghat əm kəm rəhan min netəmim məmə, “!Nəkotatig e nəwırən pahrien məto-inu itəmat nakoatehm e niganəmtitəmat natimnat min əh!
²⁴ İatən kəm itəmat məmə, aypən ikin ien min tepət, ne kig min tepət, kəmotolkeike pik məmə okotehm natimnat min u itəm itəmat nakoatehm, məto kəməsotehmən. Kən ilat kəmotolkeike məmə okotəto natimnat min itəm nakoatəto, məto kəməsotətoən.”

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəm təwir kit rəha Sameria

²⁵ Kən e nian əh, ienatig kit e Lou təmətul meiuə əm e nətapəhən kit kəm Iesu məmə otehm-tu okəmə Iesu in tenatig wir o kəp. In təmən məmə, “?İəgətun, oekahro min-nulan mos nəmegəhən lilin?” ²⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Lou rəha Moses tatən məmə naka? ?Nian ik nətafın, kən nıpətin tatən naka kəm ik?”

10:20: Fil 4:3; Nöl Əpən 3:5

10:22: Jon 3:35; 10:15

10:24: Mat

11:25-27; 13:16-17

10:25: Mat 22:35-40; Luk 18:18

²⁷ Kən suah un tən-ipən məmә, “Onakəkәike molkeike Iәрәмәрә rəham Uhgın e nıkim rafın, ne nәmegəhən rafın rəham, ne nәsanənən rafın rəham, ne nәtәligən rafın rəham; kən molkeike mın ik mın neen tahmen-pən әm mәмә nakatolkeike atıp ik.”

²⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in mәмә, “In әtuatıp un. Okәмә nakatol nəhlan, kən ik onakos nәmegəhən lılın.”

²⁹ Mәto suah әh, in tolkeike әm mәмә otәgәtun rəhan nolən mәмә in etәм әtuatıp, kən in tәмәtapəh o Iesu mәмә, “?Mәto pah mın u ilat io mın neen?”

³⁰ Kən Iesu tən-ipən kəm in mәмә, “Suah kit tәмiet Jerusalem kən maliwək meiuaiu matuwın әpəh Jeriko. Kən e suatıp, iakləh neen kәmotaskәlim motәмki-rәkis rəhan natımnat, kən motoh kәləhәu timiseah mәtaməhl e suatıp, kən kotagım motapəs.

³¹ Kən tәpәwir әh, pris kit tatitәp suatıp әh matuwa, mәto nian in tәмәplan suah әh, in tәmaliwək mawılək-in matuwın. ³² Kən Lifaet† kit titәp mın әm suatıp kitıәh muwa, kən nian tәмәplan suah әh tәtaməhl, in tәmol әm nat kitıәh mın mawılək-in. ³³ Mәto etәmim kit rəha Sameria, itәм koatol tikımır ilat netәм Isrel, in mın titәp suatıp әh matuwa, kən mәplan suah әh tәtaməhl. Nian tәмәplan, nıkin tәmahmә ron, ³⁴ kən tәmaliwək muwın iuəhkır ron, mafəl rəhan nımәgәm mın e oel ne wain, kən malpın wır ilat. Kən tәmılәs-ipər suah әh mahtupər e rəhan togki, kən mılәs mian әpəh e hotel matehm wır. ³⁵ Kən kәmән lawıgın, in tәmos mәni neen‡ muwın

10:27: Dut 6:5 10:27: Lev 19:18 10:28: Lev 18:5 † 10:32: Lifaet, ilat netәmim mın u kotasitu e pris mın e wək rəhalat, kən koatol wək pısın pısın mın әpəh e Nımә Rəha Uhgın. ‡ 10:35: Nәghatән Kris әtuatıp tatән mәмә, “Tenarius kәiu.” Nian suah kit tatol wək nian kitıәh, kən katәtou-in tenarius kitıәh.

mos-ipən kəm etəm-iasol rəha hotel, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘Onakatehm wir suah u, kən okəmə nəkətuatin rəham neen mən, kən onakən-ipa kəm io nian ekitəlig-pa min, pəs io ekos-ipinə nitain.’”

³⁶ Kən nian Iesu tinol namnun nəghatən u, kən təmətapəh o ienatig e Lou məmə, “?E rəham nətəligən, suah miləhal əh, nəkitun məmə iləhal pah təmōl təwir kəm suah əh kəmoh, tahmen məmə in in kit?” ³⁷ Kən ienatig e Lou təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm in təmasəkitun suah əh.” Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ita. Ik uwīn mol mīn tahmen-pən əm məmə inu suah əh təmōl mihin ne.”

Iesu təmuwīn latuənu rəha Mata ne Meri

³⁸ Nian Iesu ne rəhan mīn netəmim kotaliwək e suatip, kən kəmotiet-arəpən latuənu kit. Kən pətan kit, nərgin u Mata, təmos Iesu e nīkin agien muwīn əpəh e rəhan nīmə. ³⁹ Pətan əh, pian kit əh-ikin, nərgin u Meri. Kən Meri təmuwa matəpələh iuəhkir o nelki Iərəməərə matətəlig-in nəgətunən mīn rəhan. ⁴⁰ Məto Mata, rəhan nətəligən tatuwīn pik o nolən nagwənən, kən wək tinatoh in. Kən təmuwīn o Iesu mən-ipən kəm in məmə, “?Iərəməərə, tahro? ?Nikim təht məmə tətəuatip əm, o kəp, məmə pətan u piak təsasituən lak ne o nolən wək u, kən io pişin əm iatol? Ahl-ipa məmə otuwa masitu lak.” ⁴¹ Məto Iərəməərə təmən-ipən kəm in məmə, “Ei, Mata. Əsətəlig-in pikən natimnat mīn tepət nəhlan. ⁴² Məto nat kititəh əm in nat keike, kən Meri in tinitəpun rəkis nat u itəm in təwir taprəkis, kən okol io esiləs-irəkisən nat əh ron.”

10:39: Jon 11:1; 12:2-3

10:42: Mat 6:33

11

Iesu tēmatēgētun rēhan netēmim e suatip rēha nēghatēn kēm Uhgīn e nēfakēn

(*Mat 6:9-15; 7:7-11*)

¹ Nian kit, Iesu tēmatēghat kēm Uhgīn e nēfakēn ēpēh ikin kit. Kēn nian tēmōl namnun rēhan nēfakēn kēm Uhgīn, kēn rēhan kit etēmim tēmatēpēh ron mēmā, “Iērēmārē, ēgētun-tu itimat e suatip rēha nēghatēn kēm Uhgīn e nēfakēn, tahmen-pēn e Jon Baptais in tēmēgētun mihin rēhan min.”

² Kēn Iesu tēmēn-ipēn kēm ilat mēmā, “Nian nakotēghat kēm Uhgīn e nēfakēn, onēkotēn mēmā, ‘Tata Uhgīn, nērgēm in ilis agin, pēs netēmim okotisiai-in. Pēs rēham nērēmārēn tuwa matig.’”

Nian rafin, os-ipa nagwēnēn kēm itimat tahmen-in rēha nian roiu.

⁴ Kēn afēl rēkis rēhatimat nolēn rat min mēto-inu itimat esotaskēlim-iēkisēn e nikitimat nolēn rat min rēha netēmim itēm koatol kēm itimat.

Kēn segēhan-inēn itimat ekotuwin ima nos-ipēn-os-ipēnēn, ikin itēm mēta oekotakiē motol tēfagē rat.’”

⁵⁻⁶ Kēn tēmēn-ipēn kēm ilat mēmā, “?Okēmā suah kit tuwa imam ikin lapin, kēn rēham nagwēnēn tikē, kēn onēkol naka? Onēkuwin e nimē rēha ik kit, kēn mēn-ipēn mēmā, ‘Io kit, os-ipa nagwēnēn mēsīn, kēn ekos muwin magwēn suah kit lan itēm tēmisi-pēn isēu muwa imak ikin roiu lapin, kēn rēhak nagwēnēn tikē mēmā ekagwēn in lan.’” ⁷ Kēn in otuhalpin-pinē kēm ik mēmā, ‘!Aaah! Atuwin, sēhgaiirēn etimat, enotapil rēkis itimat rēhak nisualkēlēh. Okol esētul minēn mos-ipinē nagwēnēn kēm ik.’” ⁸ Ekēn kēm itēmat mēmā, nat ēpnāpin ik in kit, mēto suah un tēsolkēikēn mēmā in otos-ipinē nagwēnēn kēm ik. Mēto iatēn nīpahriēnēn, nian nakatēkēike matētapēh

ron, kən in otətul mos-ipinə natimnat rafin kəm ik itəm nakolkeike.

⁹ “Kən tol nəhlan ekən kəm itəmat məmə, otətəpəh-in kəm Uhgīn o natimnat, kən in otos-ipinə kəm itəmat. Kən otegəs-in, kən nakotehm. Kən otəht-əht toa, kən toa oterəh otəmat. ¹⁰ Ekən nəhlan məto-inu netəmim rafin itəm koatəpəh-in, kən okoatos. Kən netəm mīn u itəm koategəs-in, kən okoatehm. Kən netəmim itəm koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.

¹¹ “Itəmat tata mīn. ?Itəmat kit, nian nətīn tatətəpəh-in nəm, məto in tatos-ipən sinek? !Kəp! ¹² ?O nian in tatətəpəh-in noanahli-mənīg, məto in tatos-ipən skopion? * !Kəp! ¹³ Nat əpnəpīn itəmat netəm nakotərat, məto nakoatos-ipən natimnat wīr mīn kəm nenətītəmat mīn. Məto Tata Uhgīn əpəh e nego e neai, nolən rəhan in təwīr pik maprəkis-in nolən rəhatəmat, kən nīpahrienən, in otos-ipən Narmin Rəhan kəm netəm mīn u itəm koatəpəh-in ron.”

Netəmim neen kəmoatən məmə Iesu tatol wək e nəsanənən rəha Setan

(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ Kən e nian kit, suah kit əh-ikin itəm narmin rat tətətig lan, kən tol məmə in təruru nəghatən. Kən Iesu təməhg-iarəp narmin rat əh, kən suah əh təmətuoun matəghat, kən netəmim narmilat təmiwīg pik ron. ¹⁵ Məto netəmim mīn əh neen koatən məmə, “Pielsepul u in etəm-iasol rəha narmin rat mīn, in əm əh təmos-ipən nəsanənən kəm suah u məmə in otəhg-iarəp narmin rat mīn e netəmim.” ¹⁶ Kən netəm pīsīn neen mīn kəmotətəpəh o Iesu məmə in otol-tu nat pispis kit e nəsanənən itəm tātīsī-pən e nego e neai məto-inu, ilat kotolkeike məmə okotītun-tu məmə Iesu in etəmim pah.

* 11:12: Skopion - afin-tu futnot əpəh Luk 10:19 11:15: Mat 9:34;
10:25 11:16: Mat 12:38

¹⁷ Məto Iesu tinitun rəkis nətəligən min rəhalat, kən təmən məmə, “Okəmə netəmim e kantri kit koatoor ilat min, kən okotərəkin rəhalat kantri, kən nərəməərəən otisas mikə. Kən tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə netəmim lan koatoor ilat min, kən okotərəkin agin-əh latuənu u. ¹⁸ ?Kən okəmə netəmim rəha Setan koatoor ilat min, kən otahro nulan rəhan nərəməərəən otətətig? İatən min-nulan məto-inu nakoatən məmə iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Pielsepul. ¹⁹ ?Kən okəmə io, iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Pielsepul, kən tahro e rəhatəmat min netəmim, ilat koatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha pah? Tol nəhlan, ilat okotakil rəhatəmat min nəghatən məmə in neıueıuəən. ²⁰ Məto okəmə io iatəhg-iarəp narmin rat min e netəmim e nəsanənən rəha Uhgın, kən tatəgətun məmə nərəməərəən rəha Uhgın tinuwa rəkis otəmat.

²¹ “Nian etəm rəhan nəsanənən tepət tatəmik natimnat rəha nəluaginən, tatətul matip matehm wir rəhan nimə, inəh rəhan natimnat okotətig wir əm. ²² Məto nian etəm pisin kit min itəm rəhan nesanənən taprəkis-in in, otuwa muəmou mətian mətian tol win lan, in tatos-irəkis rafin rəhan natimnat rəha nəluaginən itəm təmələhəu-pən rəhan nətəligən lan, kən in otoor natimnat rafin rəha suah əh kəm rəhan min netəmim.

²³ “Etəm u itəm təsuarisig-inən io, in rəhak tikimır. Kən etəmim u itəm təsargətəinən sipsip min, in tatol ilat kotagım atit.”

²⁴ Kən Iesu təmən məmə, “Nian narmin rat tatiet e suah kit, kən in tətən əpəh ikin kıkə-kıkə ikin nəhau tikə lan mategəs-in ikin otameg ikin, məto təsəplanən. Kən in tatən məmə, ‘Pəs ekitəlig-pən e rəhak nimə itəm emisi-pən ikin aıpən.’ ²⁵ Kən nian in tatitəlig-pa, mehm rəhan nimə kəmafəl təpiə wir, kən natimnat rafin koatis wir.

²⁶ Kæn in otuwîn mit min narmin rat sepîn min motuwa itəm kotərat kotaprækis-in in. Kæn okotuwîn min imə motatig e nəmegəhən rəha suah u. Kæn suah u, aupən rəhan nəmэгəhən tərat, mətə roiu tinərat pik agin-əh.”

²⁷ Nian Iesu tatən nəghatən əh, pətagwəhl kit tagət əfəməh məmə, “Pəs Uhgîn otawte-in rəhan nəwirən kəm pətan itəm təmemək-in ik, kæn mətəpinahin ik.”

²⁸ Kæn Iesu təmə, “Nipahrienən, mətə Uhgîn otawte-in rəhan nəwirən taprækis kəm netəmim itəm koatəto nəghatən rəhan, kæn moatol.”

Nəmtətin rəha Jona

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Kæn nian netəmim kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha Iesu, kəmotuwa tepət məsîn min, kæn Iesu təmə, “Itəmat netəm roiu ne, itəmat nol təfagə rat agin. Itəmat nakotolkeike məmə nakotehm nat pispis u nəmtətin kit. Mətə okol Uhgîn təsos-ipinəən nəmtətin kit kəm itəmat. Mətə Uhgîn otos-ipinə nəmtətin kitiah əm kəm itəmat, inəh nəmtətin rəha Jona. ³⁰ Tahmen əm e Jona itəm təmuwa nəmtətin kit tatuwîn o netəmim rəha taon u Nineva aupən, e nolən kitiah min əm, io Nəti Etəmim ekuwa nəmtətin rəha netəmim u-roiu ne. ³¹ Kæn e nian əh itəm Uhgîn otakil netəmim rafin, kæn kwin rəha nəptən pis ikin, in otətul mən-iarəp məmə itəmat netəm nakotərat. Otitun nənən nəhlan mətə-inu, in təmiet e nikalin nəptən əpəh isəu agin, kæn maliwək muwa məmə otətə nəghatən rəha Kig Solomon itəm tenatig wir. Kæn otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprækis-in Kig Solomon tinuwa. ³² Kæn netəmim rəha Nineva okotətul e nian Uhgîn otakil netəmim rafin lan, kæn ilat okotən məmə itəmat nəmotol nolən tərat. Kæn ilat kotitun nənən nəhlan mətə-inu, nian ilat kəmotətəto nəghatən rəha Jona,

ilat kəmotəuhlin ilat e nolən rat min rəhalat. Kən roiu, suah kit ikin-u itəm in ilis taprəkis-in Jona.”

Nəhag-əhagən rəha lait

(Mat 5:15; 6:22-23)

³³ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kit tikə itəm tətasiəpən e lait, kən uarisig in tatəhluaig-in, o tətaii-pən e nīpəg kitəh. Kəp. Məto nian etəmim tətasiəpən e lait, otəkəike mətū-pər e nig rəha lait məmə netəmim itəm okotuwa e nīpəg noa nimə, kən moatehm nəhag-əhagən rəha lait o nəplanən natimnat. ³⁴ Nīganəmtim in tahmen e lait itəm tatos-ipən nəhag-əhagən kəm nīpətīm. E nian nīganəmtim mil kuəwir, tahmen əm məmə nīpətīm tərīoah e nəhag-əhagən. Məto nian nīganəmtim mil kuərat, tahmen əm məmə nīpətīm tərīoah e napinəpən.† ³⁵ Kən tol nulan, ik onakəkəike matehm wir məmə nəhag-əhagən e rəham nəmegəhən, in sənəmə napinəpən. ³⁶ Kən okəmə rəham nəmegəhən in tərīoah wir e nəhag-əhagən, napinəpən in otikə agin lam, kən nəhag-əhagən in tətasiəgəpīn wir rafin rəham nəmegəhən, tahmen-pən əm e nəhag-əhagən rəha lait tətasiəgəpīn ik.”

Iesu təməghat əskasik kəm Farisi min ne iəgətun min rəha Lou

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;

Luk 20:45-47)

³⁷ Kən nian Iesu təməghat rəkis, kən Farisi kit təmuwa mən-ipən kəm in məmə okian muagwən e rəhan nimə.

11:32: Jona 3:5-10 11:33: Mak 4:21; Luk 8:16 † 11:34: Nīpətīn kit rəha “nīganəmtim mil kuəwir” təmə, ik etəm kit itəm nīkim tagien o nasituən netəmim e rəham mənī. Kən nīpətīn kit rəha “nīganəmtim mil kuərat” təmə, ik iaumis kit. Nīpətīn kit min rəha “nīganəmtim mil kuəwir” təmə, rəham nətəlīgən kitīəh əm o Uhgīn.

Kən Iesu təmaliwək muwin əpəh imə matəpələh e nikali tepil o nagwənən. ³⁸ Kən Farisi apon təmaut ron narmin təmiwig nian təməplan məmə Iesu təsaikuasən pitən e nelmin uarisig təpanagwən.

³⁹ Kən İərəməərə təmən kəm in məmə, “İtəmat Farisi min, nəkotahmen əm e kap ne plet itəm nakotaikuas elat əpəh ihluə əm, məto əpəh e nipəagnoalat, kotapin. İtəmat nakotərioah e naumisən ne nəratən. ⁴⁰ !İtəmat nakotalməl pik! ?Nikitəmat tətəht o kəp məmə, Uhgın itəm təmol nipətītəm, in təmol min nikitəm? !Əwəh!
⁴¹ Məto otos-ipən kəm ian-rat min e nikitəmat agien, kən natimnat rafin ihluə ne imə kotətuatip motəwir.

⁴² “! Məto itəmat Farisi min, nahməən asol otuwa otəmat! İtəmat nakotətəu-pən wir nımismisi Lou min, tahmen e tait rəha nımali nig min itəm nəmiəwilat tatəpien o nolən nagwənən. Məto nakotəuhlin məntaatəmat o nat asol min rəha Lou, inəh nəsolən nat itəm tətəuatip min kəm netəmim, kən məsotolkeikəen Uhgın. Nəkotəkəike motol nolən wir min asol əh, kən məsotaluinən nətəu-pən wir minən nımismisi Lou min rafin.

⁴³ “İtəmat Farisi min, nahməən asol otuwa otəmat, məto-inu nakotolkeike məmə onəkotuwın motəpələh əpən e nımə rəha nuəfiminən. Kən e maket, nakotolkeike məmə netəmim okotiləs-ipər nelmilat kəm itəmat o nisaiiən itəmat.

⁴⁴ “İtəmat Farisi min, nahməən asol otuwa otəmat, məto-inu itəmat nəkotahmen e suwıt itəm kotəmkimik, məto kəsitun ətuatipən məmə in hiə, kən netəmim kotaliwək pikən lan motəruru, motol rəhalat nəmegəhən

tətamkimik.”‡

⁴⁵ Kən iəgətun kit rəha Lou təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Nian nakatən nəghatən min u, kən tatərəkin min itimat.”

⁴⁶ Kən Iesu təmə, “!Iəgətun min rəha Lou! Nahməən asol otuwa otəmat məto-inu, itəmat nakoatəlin-pər nat fiğəm min itəm tiəkis məmə netəmim okoatəmik. § Məto nəsotasituən məsin e noanelmitəmat məmə onəkotasitu elat o nəmikən natimnat min əh.

⁴⁷ “Nahməən asol otuwa otəmat məto-inu əpəh e suwit min rəha ien min rəha Uhgın aupən, nakoatiləkin nimə wir min, kən nakoatən məmə nakoatisiai-in ilat. Məto nakoteiuə. Tipitəmat min əm kəmotohamnu ilat.*

⁴⁸ Inəh itəmat nakoatən-iarəp məmə nakotegəhan-in natimnat min əh itəm tipitəmat min kəmoatol aupən, inəh kəmotohamnu ien min, kən itəmat nəkoatol namnun e rəhalat wək nian nakoatiləkin suwit min rəhalat.

⁴⁹ “Kən o nat əh, Uhgın itəm tenatig təmən məmə, ‘to ekahl-ipən rəhak ien min ne aposol min kotuwın motəghat kəm ilat, kən ilat okotitəp motol nəratən kəm neen, kən motohamnu neen.’ ⁵⁰ Tol nəhlan, Uhgın otakil itəmat tahmen məmə itəmat əm nəmotohamnu ien min rafin rəhan, kən in otol nalpinən kəm itəmat o nimisən rəhalat, ilat itəm kəmotatig e nətuounən rəha nətueintən mətoarus-pa u-roiu, ⁵¹ ien min rafin itəm kəmotohamnu tətuoun e Epel mətoarus-pən Sekarəea, itəm təmimis e

‡ 11:44: Lou rəha netəm Isrel tatən məmə, okəmə suah kit otek etəm təmimis, kən in tamkimik e Lou. Tol nəhlan, ilat kotəkəike motol mak wir e ikin rəha suwit min məmə netəmim kəsotaliwək pıken lan. § 11:46: “Nat fiğəm” itəm Iesu tatəghat-in, in lou əlkələh min tepət təpət rəha noanol rəha Isrel. * 11:47: Iesu tatəhai Farisi min məto-inu koatən məmə koatisiai-in ien min aupən. Məto ilat kəsotolən natimnat itəm ien min kəmoatən.

Nimə Rəha Uhgın ilugın e olta ne nimə.[†] Nipahrienən, itəmat roiu ne, Uhgın otol nalpınən kəm itəmat.

⁵² “Itəmat iəgətun rəha Lou, nahməən asol otuwa otəmat məto-inu suatip kit əh-ikin itəm tatəgətun nat naka itəm Uhgın tolkeike. Itəmat nəkotitun suatip əh, məto nakotəhluaig-in məmə netəmim kotəruru. Itəmat nəkəsotətəu-pənən, kən nakahtosiğ-in netəmim məmə ilat min kotəruru nətəu-pənən.”

⁵³ Nian İesu təmiet e nimə əh minataliwək matuwın, kən iəgətun min rəha Lou ne Fərisi min, neməha təmol ilat. Tətuoun e nian əh, kəmotuwa rəhan tikimir min. Koatərakın-pən nəghatən əskasik tepət kəm in ⁵⁴ məmə okoteam-in nıpəgnəmtin neen e nəghatən rəhan itəm təsahmenən.

12

Nəghatən min rəha nem əskasikən

(*Mat 10:19-20, 26-33; 12:32*)

¹ Kən e nian əh, netəmim tepət kəmotuwa kitiaə, okol kafin kəruru. Məto netəmim tınepət pik, kən moatəhg-irəkis-əhg-irəkis ilat min. Kən İesu təmətuoun matəghat kəm rəhan min netəmim məmə, “Itəmat, nakoatəto itəmat o is rəha Fərisi min, is u in nolən rəhalat itəm rəhalat nənən təwir, məto nıkilat tamkimik. ² Natimnat itəm etəmim tatol anion, Uhgın təpaniləs-iarəpa tagəhag ikin. Kən natimnat itəm etəmim tatəhluaig-in, kən Uhgın təpaniləs-iarəpa, netəmim okotəplan. ³ Natimnat itəm nakoatən e napinəpən, kən netəmim okotəto e nərauiəgən. Kən natimnat itəm nakoatən anion e nıpəgnoa nimə, kən netəmim kəpanotən-iarəp ihluə, netəmim rafin okotəto.

[†] 11:51: E Naoa Rəha Uhgın əpəh e Oltesteman, Epel in ien aıpən ağın, kən Sekarəea in namnun. Afın-tu Jen 14 ne 2 Kron 24:22. 12:2: Luk 8:17

⁴ “Rəhak min netəmin, ekən kəm itəmat məmə, əsotəginən netəmin itəm kotitun nohamnuən nipətitəmat, məto uarisig, okol kəsotol minən nat kit tərət kəm itəmat. ⁵ Məto iatən-iarəp etəmin u kəm itəmat itəm tətutip məmə onakoatəgin. Onəkotəkəike motəgin Uhgın, məto-inu nian in otohamnu suah kit, in titun nərakin-pənən in e nigəm asol. Əwəh, nipahrienən, ekən kəm itəmat məmə nakoatəkəike motəgin Uhgın. ⁶ Məniğ əlkələh min, katol-salim-in ilat tepət nəmtin məni əkəku əm, məto Uhgın təsaluin ağin-əhən kit. ⁷ Əsotəginən, məto-inu Uhgın tolkeike itəmat taprəkis-in məniğ min tepət. Nipahrienən, Uhgın təmafin mitun wir noanutəmat rafin.

⁸ “Ekən kəm itəmat məmə, okəmə etəmin tatən-iarəp e niganəmti netəmin məmə in rəhak kit, kən io Nəti Etəmin, io min ekən-iarəp e niganəmti nagelo min rəha Uhgın məmə in rəhak etəmin. ⁹ Məto okəmə etəmin tatən-iarəp e niganəmti netəmin məmə in sənəmə etəmin kit rəhak, kən io ekən-iarəp e niganəmti nagelo min rəha Uhgın məmə suah u in sənəmə etəmin kit rəhak. ¹⁰ Kən etəmin itəm tatən nəghatən rat e Nəti Etəmin, Uhgın otafəl rəkis rəhan təfagə rat. Məto etəmin itəm tatəghat rat e Narmin Rəha Uhgın, okol Uhgın təsafəl rəkisən rəhan təfagə tərət.

¹¹ “Kən nian koatiuw-iarəp itəmat e nimə rəha nuəfiminən, ne e niganəmti iərəmərə min, ne netə-iasol min məmə okotiuw-iarəp itəmat motakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat, kən nikitəmat təsəht pikən məmə onəkotəhro min-nulan kuhalpın rəhalat nəghatən, ¹² məto-inu e nian ətuatip əh, Narmin Rəha Uhgın otəgətun itəmat e nəghatən naka itəm itəmat onakoatəghat-in kən moatən kəm ilat.”

12:7: Luk 12:24; Wək 27:34

12:11: Mak 13:11; Luk 21:12-15

Nimaa nəghatən e etəmim rəhan nautə tepət rəhn-kapə tikə

¹³ Kən netəm min əh kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Təgətun. Tata rəhak tinimis rəkis. Awi, uəh niki piak məmə otoor natimnat rəha tata rəhatımlau məmə otos-ipa rəhak neen, itəm tata təmələhəu məmə rəhak.”

¹⁴ Məto Iesu təmən kəm in məmə, “Rəhak etəmim, rəhak tikə e nətəligən u rəhatəmlau o noorən rəhatəmlau natimnat.” ¹⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatəto wir itəmat. Otahtosig-in wir itəmat məmə onəkətotuwamən itəmat iaumis min, məto-inu nəukəti nəmegəhən, in sənəmə nautə tepət.”

¹⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, “Suah kit, rəhan nautə tepət, kən rəhan nasumən tatol nıpətın tepət.

¹⁷ Kən təmən-ipən atıp kəm in məmə, “?Oekahrol min-nulan, məto-inu rəhak nimə min kinətotahmenən məmə ekəlın-pən nıgak nagwənən min lan?”

¹⁸ “Kən in təmən məmə, ‘Təwir məmə ekol nulan. Ekəmki-rəkis nimə min u, kən ekələkın nimə neen min itəm iahgin məsın. Kən ekəlın-pən nıgak nagwənən, ne rəhak nautə min ikın. ¹⁹ Kən ekitun nənən məmə, rəhak natimnat tepət tepət tahmen o nup tepət. Kən roiu ekameg, mətagwən, matənim, kən matəto nagienən təwir əm nulan matuwın.’

²⁰ “Məto Uhgın təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik ialmə! Roiu əm lapın, onakımis. ?Okahrol rəham natimnat u tatəməhl nəmargətain?’ ”

²¹ Kən Iesu təmən məmə, “Uhgın otol əm nəhlan kəm netəmim itəm kotargətain nautə tepət məmə in rəhalat, məto nıkin təsəht pikən nolən wir min itəm Uhgın tolkeike.”

Əsotətəlig pikən natimnat rəha nipətitəm

(Mat 6:19-21, 25-34)

²² Kən İesu təmən kəm rəhan netəmim min məmə, “Məto-inu o nolən əh, iatən kəm itəmat məmə, nəsotətəlig-in pikən natimnat rəha nəmegəhən rəhatəmat məmə onəkotun naka, kən məsotətəlig-in pikən natimnat rəha nipətitəmat məmə onəkotuwin-in natimnat naka. ²³ Əsotətəlig-in pikən məto-inu nəmegəhən rəhatəmat taprəkis-in nagwənən, kən nipətitəmat taprəkis-in napən min rəha nuwin-inən. ²⁴ Otəplan-tu mənig min, ilat kəsotasumən, kən məsotəüləkən, kən rəhalat nimə rəha nagwənən tikə, məto Uhgın tətəgwən ilat. !Məto Uhgın tolkeike pik itəmat taprəkis-in mənig min! ²⁵ ?Nikitəmat təht məmə rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafin-pənən aua kitiaħ əm e rəhatəmat nəmegəhən. ²⁶ ?Məto okəmə itəmat nəsotitunən nolən nat əkəku kit tol nəhlan, təhro nakoatətəlig-in pik natimnat pisin pisin min e nəmegəhən rəhatəmat?

²⁷ “Nikitəmat təht-tu nolən rəha nəgui-nig min itəm koatəguin. İlat kəsotol wəkən, məsotəhlən rəhalat napən. Məto ekən kəm itəmat məmə aupən, Kig Solomon rəhan nautə tepət, kən rəhan napən təwir pik, məto rəhan napən min kəsotəwirən taprəkis-in nəgui-nig min.

²⁸ Nəgui-nig min əh koatətul rəha nian kitiaħ əm, kən olawigin, netəmim kotoan ilat e nigəm, məto Uhgın in tatol ilat kotəwir kotəwir. ?Kən nikitəmat təht məmə in otos-ipinə napən kəm itəmat, o kəp? !Əwəh! Rəhak netəmim, rəhatəmat nahatətəən in natiəkəku əm.

²⁹ “Təsəwirən məmə nikitəmat tatəht pik natimnat o nəmegəhən rəhatəmat, kən nian rafin nakotegəs-in nagwənən nigitəmat ne nənimən nimitəmat. ³⁰ Nikitəmat təsəht pikən natimnat min əh, məto-inu netəm

kəsotahatətəən e Uhgîn, ilat koategəs-in natimnat min əh. Rəhatəmat Tata in titun natimnat itəm nəkotəkəike motos o nəmegəhən rəhatəmat. ³¹ Məto nakotətəlig-in pik natimnat rəha nərəməərəən rəha Uhgîn motol tətul aypən e nəmegəhən rəhatəmat, kən in otos-ipinə min kəm itəmat natimnat min rəha nəmegəhən ikin-u e nətueintən.

³² “Əsotəginən, itəmat sipsip min u rəhak itəm itəmat noan məsin əm, məto-inu Tata rəhatəmat nikin tagien pik məmə onəkotatig ahgin rəhan nərəməərəən, kən in otehm wir itəmat, kən itəmat min onəkotərəməərə itəmat min. ³³ Otosalim-in rəhatəmat natimnat min, kən motos-ipən məni lan kəm ian-rat min. Nian nəkotol təwir min-nulan, in tahmen-pən məmə nəkotol rəhatəmat pokis rəha məni itəm otəsəratən nian kit, kən nakotələhəu-pən rəhatəmat natimnat itəm təwir əpəh e nego e neai. Kən ikin əh, okol iakləh min kəsotuwinən iuəhkir motakləh-in, kən okol win min kəsotərəkinən natimnat min əh. ³⁴ İatən nəhlan məto-inu, ikin pəhruən rəhatəmat natimnat wir min koatəməhl ikin, kən nikitəmat otəkəike matəht natimnat min əh-ikin əh.”

Netəmim rəha İesu kotəkəike moatətul matip o rəhan nuwamən

³⁵ Kən İesu təmən məmə, “Pəs nəkoatətul matip nian rafın, tahmen-pən əm məmə nakoatuwin-in napən min rəha wək, kən moatehm wir məmə rəhatəmat lait otatuəp e nian rafın. ³⁶ Onəkotəkəike motahmen-pən e iolwək min rəha iərəməərə kit itəm tətisi-pən e lafet kit rəha marit. Kən nian in tatuwa matəht-əht toa, kən roiu əm, ilat koaterəh e toa məmə otuwa imə. ³⁷ İolwək min itəm koataiir moatətul matip nian iərəməərə tatuwa, ilat okotehm motos nəwirən rəha iərəməərə. Nipahrienən ekən kəm itəmat məmə, in otuwin-in napən rəha wək,

kən maun-in ilat məmə okotuwa kəpələh, kən in otehm wir ilat mətagwən ilat. ³⁸ Kən okəmә iərәmәrә tatuwa lapin e napinәpән tinәlis kinkin lan, e nian mәnig min kinotәtuoun kinoatimnән lan, mәto iolwәk min ilat koatәtul matip әm, kән in otol tәwir аgin kәм ilat. ³⁹ Kән itәmat nәkotәkәike motitun mәmә, okәмә suah kit titun nian әtuatip itәм iaklәh otuwa e rәhan nimә mәmә otaklәh, kән in okol tәsapilән, in tatәtul matip matehm wir rәhan nimә mәmә iaklәh otәsuwamән imә. ⁴⁰ Kән itәmat, nian rafin nәkotәkәike moatәtul matip mәto-inu io Nәti Etәmim ekuwa min e nian itәм itәmat nakәsotitunән.”

⁴¹ Kән Pita tәмән-ipән kәм in mәmә, “Iәрәmәrә. ? Nakatuәh nimaa nәghatән rәhatimat әm, o rәha netәmim rafin?”

⁴² Kән Iәрәmәrә tatән mәmә, “?Pah u in iolwәk itәм tenatig kән tatol rәhan wәk e nian min rafin e nolән itәм tәwir? ?Kән iәрәmәrә kit otilәs-ipәр pah in otuwa etәм-iasol rәha iolwәk min e nimә rәhan mәmә in otoor nagwәнән niği iolwәk min rafin e nian әtuatip rәhan?”

⁴³ Kән nian iәрәmәrә rәha suah әh tatiәt-arәpa, kән mәplan mәmә in tatol-wir rәhan wәk, kән in otol tәwir kәм iolwәk әh. ⁴⁴ Nipahrienән iakatән kәм itәmat mәmә, iәрәmәrә in otilәs-ipәр iolwәk әh tuwa mol etәм-iasol lan mәmә in otәрәmәrә e natimnat rafin rәhan. ⁴⁵ ?Mәto tahro? Kәм-naka iolwәk un nikin otәht mәmә, ‘Rәhak etәм-iasol tәsuwamән nuwәh. Okotәsuwa uәhaiән.’ Kән iolwәk әh tinәtuoun matoh iolwәk min nipitan ne nәman, kән muwin mәtagwән matәnim mәtapis. ?Kән iәрәmәrә otol naka? ⁴⁶ Iәрәmәrә rәha suah un otiet-arәpa ron e nian kit itәм in tәмәsitunән kән mәsәtul matipән ron. Kән iәрәmәrә otos-ipән nalpinән asol kәм in, kән otilәs-ipән in tuwin matig ilat netәм min u itәм kәsotolән rәhan

nəghatən.

⁴⁷ “Iolwək əh itəm tinitun rəkis nəghatən rəha iərəməyə rəhan, məto in təsətul matipən məmə otol wək min əh, kən okoh in tətə nahməən. ⁴⁸ Məto iolwək itəm in təsitunən nəghatən min rəha iərəməyə, kən matol natimnat itəm təsətuatipən itəm otəkəike mos nalpənən ron, kən okoh mətig əm iolwək u. Etəmim itəm Uhgın tatos-ipən natimnat tepət kəm in, in otəkəike mol natimnat tepət. Kən etəmim itəm katələhəu-pən natimnat tepət e nelmin, okatətapəh-in min natimnat tepət ron.”

Iesu tatol netəmim koatoor ilat min

⁴⁹ Kən Iesu təməən məmə, “Emuwa məmə ekəhlman nigəm e nətueintən, kən okəmə roiu əh nigəm əh tinatuəp rəkis, kən nikik otagian. ⁵⁰ Nian əskasik kit itəm otuwa e rəhak nəmegəhən, təhmen e nolə baptais kit, kən nikik titəhmə lan mətoarus-pən tinol namnun. ⁵¹ ? Nikitəmat təht məmə emuwa məmə ekələhəu nəməlinuən e nətueintən? !Kəp! Eməsuwamən məmə ekələhəu nəməlinuən, məto emuwa məmə ekol netəmim kotoor ilat min. ⁵² Kən tətouon u-roiu, okəmə netəmim faif e latuənu kit, kən kotoor ilat min, kisil katəhaləhai kəiu, kən kəiu katuəhai kisil. ⁵³ Tata in otəhai nətin iərman, kən nətin əh otəhai rəhan tata. Kən mama in otəhai nətin pətan, kən nətin əh otəhai rəhan mama. Kən pətan otəhai uhun, kən uhun otəhai nəgon.”

*Netəmim okotəkəike motitun nəmtətin min
(Mat 16:1-4; Mak 8:11-13)*

⁵⁴ Kən in təməghat min kəm nimanin netəmim matən məmə, “Nian nakotəhm nimal napuə min okotər, kən nakotən uəhai əm məmə otəfik, kən otol mihin. ⁵⁵ Kən

nian nəkotəplan məmə nuwig təmiləs kərpəp,* nəkotən məmə nape-apeən otuwa, kən otol mihin. ⁵⁶ ! Ei! ! Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! İtəmat nakoatəmə nəkotitun pik natimnat min, kən motitun nehmən nıməptən ne neai, kən nəkotitun məmə nian otuwa min-nulan, kən otol nəhlan. ?Məto təhro nəkəsotitunən nıpəti nəmtətin min itəm nakoatəplan əh-roiu?

⁵⁷ “?Təhro nəkəsotitəpunən suatip itəm tətuatip məmə onəkotətəu-pən? ⁵⁸ Nian suah kit otıləs ik nakuwin e kot, kən nian natualiwək e suatip, kən təwir məmə nakuaupeən muəghat muən wir rəhatəmlau nəratən. Okəmə nəkəsioal mihinən, kən otıləs ik muwin e kot, kən etəm-iasol rəha kot otegəhan-in-pən ik e nelmi polis, kən polis otıləs ik muwin mahtosig-in ik e kalapus. ⁵⁹ İatən kəm ik məmə, okəmə tol nəhlan, okol nəsietən e kalapus mətoarus nəkətu rafin ağın nalpinən rəham.”

13

Netəmim okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min

¹ Kən e nian əh, netəmim neen kəmotuwa kən-ipən kəm İesu məmə netəm Kalili neen koatoh nat megəh min məmə okotol sakrifais lan kəm Uhgın, kən nian kitiah min əm, mopael min rəha kapman u Pailat kəmotuwa motohamnu ilat, kən nitalat nat megəh min kəmotol əm kitiah kətaiu.* ² Kən İesu təmən-ipən məmə, “?Təhro? ?Nikitəmat təht məmə nımisən əskasık tol min-nulan

* ^{12:55:} Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Nian nəkotəto nımətag itəm tətisi-pis,” məto-inu əpəh İsrəl, nape-apeən tatarisig nımətag itəm tətisi-pis. ^{12:59:} Mat 5:25-26

* ^{13:1:} Netəm İsrəl kəmotaut o nımisən rəha netəm min əh məto-inu ilat koatatig e Nımə Rəha Uhgın u tasim, kən moatol nat itəm Lou tatən.

rəha netəm Kalili əh, tatəgətun məmə ilat netəm rat taprəkis-in netəmim rafin rəha Kalili? ³!Kəp! Iatən kəm itəmat məmə təsol mihinən nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimis. ⁴?Kən tahro e netəm eitin rəha Saeloam itəm nimə əfəməh təmiet məfətain ilat kotimis? ?Nikitəmat təht məmə natimnat min əh tatəgətun məmə nəmegəhən rəhalat tərət taprəkis-in netəmim rafin əpəh Jerusalem? ⁵!Kəp! Iatən kəm itəmat məmə təsol mihinən nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimis.”

⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, “Etənim kit təməfe nig kit əpəh e rəhan nasumən, nərgin u fik. Kən nian nup min neen təmuwa minuwın rəkis, suah u təmuwın nian tərət mateam-in noa nig u, məto tikə, məto-inu təsoeən. ⁷ Kən in təmən kəm suah u tatehm nasumən məmə, ‘Əplan-tu. Emuwa mateam-in noa fik u minos nup ksil, məto esehmən noa nig kit ne. Ahtihl rəkis. Təsəwirən məmə tatətulosig e niməptən rəha nasumən.’ ⁸ Kən suah u tatehm nasumən tuhalpın rəhan nəghatən məmə, ‘Etəm-iasol, əpəs əm tos nup kitəh min əm. Kən ekel nisip mitəlau e nəukətin, kən masitu lan məmki-pən nisip wir. ⁹ Kən okəmə tatoe e nup əh-ikin, kən təwir əm. Məto okəmə kəpə, ik nəkitun nəte rəkisən.’”

Iesu təmol-wir pətan kit e Sapat

¹⁰ Kən e Sapat kit, Iesu tatəgətun netəmim əpəh imə e nimə kit rəha nuəfiminən. ¹¹ Kən pətan kit əh-ikin itəm narmin rat tətətig lan e nup eitin, kən tatol məmə məntaan tatəfaiu e nian rafin, kən məsətul ətuatipən. ¹² Kən nian Iesu təməhm in, kən təmaun-in məmə otuwa ron, kən tatən kəm in məmə, “Pətan. Io iatikis rəkis rəham

nimisən, kol təsaskəlīm minən ik.” ¹³ Kən İesu təmələhəu-pən nelmin lan, kən əmun roiu agin-əh min əm, təmətul ətuatip minəwir, kən minatənwiwi Uhgın.

¹⁴ Məto etəm-iasol rəha nimə rəha nuəfiminən, nikin təmāhmə məto-inu İesu təmol-wir pətan u e nian rəha Sapat. Kən in təmən-ipən kəm netəmim məmə, “Nian sikis rəhatəmat o nol wəkən. Nəkotitun nuwamən e nian min əh məmə in otol-wir itəmat lan, məto e nian rəha Sapat, okul nəsotuwamən lan.”

¹⁵ Kən İərəmərə təmən-ipən kəm in məmə, “!Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! ? Pah u e nikitəmat e nian rəha Sapat, kən təsikisən rəhan piliik o togki itəm təmərü ətain, masig muwin tətanəm nəhau? !Kəp! Itəmat rafin nəkoatol min-nəhlan. ¹⁶ Məto pətan əh, in noanol kit rəha Epraham, itəm Setan təməlis o nup eitin. Tətuatip əm məmə io ekəike mikis kən mosmegəh in e nian rəha Sapat.” ¹⁷ Kən nəghatən rəha İesu təmol rəhan tikimir min kəmotaulis. Kən netəmim rafin, nikilat tətəgien o wək wir agin min itəm İesu tatol ilat.

İesu təmuəh nimaa nəghatən kəiu e nərəmərəən rəha Uhgın

(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Kən İesu təmən məmə, “?Nərəmərəən rəha Uhgın in tahmen e naka? ?Kən io oekən nəghatən naka kən məgətun lan? ¹⁹ Nərəmərəən rəha Uhgın, in tahmen-pən e noa nəpik† itəm natiəkəku, kən suah kit təmİLəs məfe e rəhan nasumən. Kən nikutin tinəwiə minol iahgin, kən mənig ilis min kotuwa moatol-pən nimaalat e nelmin min.”

^{13:14:} Eks 20:9-10; Dut 5:13-14 ^{13:15:} Luk 14:5 † ^{13:19:} Nəghatən Kris ətuatip tətən məmə, “nikuti mastat.” Mastat in nig kit itəm nikutin in natiəkəku. Tatəwiə əpəh ikin İsrəl, məto tikə əpəh Ntən.

²⁰ Kən təmən min məmә, “?Iatəgətun nərәмәрәән rəha Uhgın məmә in tahmen-pən e naka? ²¹ In tahmen-pən e is noan məsin itəm pətan kit tətalkin e flaoa tepət itəm kəmol-pən e pesin asol, kən tətahl flaoa rafin tətasis matol iahgin.”

*Toa əkəku
(Mat 7:13-14, 21-23)*

²² Kən nian Iesu təmaliwək matuwın Jerusalem, kən matəgətun netəmim e taon min ne latuənu min. ²³ Kən suah kit təmətapəh ron məmә, “?Iərәмәрә, netəmim noan məsin əm itəm Uhgın otosmegəh ilat?”

Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, ²⁴ “Iatən kəm itəmat məmә onəkotəkəike motalkut pık məmә nako-tuwın-pən e toa itəm natiəkəku tatuwin e nego e neai, mətə-inu netəmim tepət itəm okotalkut məmә okotuwın imə, mətə ko kəsotuwınən. ²⁵ Mətə o nian kit, iərəmərә rəha nimə əh in otətul mahtosig e rəhan toa. Kən itəmat itəm nəсотuwamən əh imə e toa itəm natiəkəku əh, onakoatətul ihluə moatəht-əht toa moatən məmә, ‘Awi, Iərəmərә. !Erəh e toa otimat!’ Mətə in otən məmә, ‘Ekəruru agin-əh itəmat.’ ²⁶ Kən itəmat nakotətuoun moatən məmә, ‘Iərəmərә, kitat kəmotagwən kələh, kən ik nəmatəgətun itimat əpəh e rəhatimat ikin.’ ²⁷ Mətə in otən-ipinə məmә, ‘Io ekatən kəm itəmat məmә ekəruru agin-əh itəmat. Itəmat rafin netəm nakotərat agin. ! Otuwin isəu ron io!’

²⁸ “E nian əh itəmat onəkotehm Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne ien min aupən koatətig e nego e neai itəm Uhgın tatərəmərә lan, mətə itəmat onakoatətul ihluə kən okərakin-iarəp itəmat, kən onəkotasək, moatəgətain nəluitəmat, moatətə tərat. ²⁹ Kən netəmim okotisi-par, kən motisi-pah, kən motisi-pəhap, kən motisi-pis, məmә

okotuwın motəpələh motagwən e nego e neai itəm Uhgın tatərəməre lan. ³⁰ Kən təwir məmə nəkotitun məmə, netəmim neen itəm koatuarisig əh-roiu, ilat okotuwa motətul aypən. Kən netəmim neen itəm koatətul aypən əh-roiu, ilat okəpanotuwa motətul uarisig.”[‡]

*Herot təmölkeike məmə in otohamnu Iesu
(Mat 23:37-39)*

³¹ Kən e nian əh, Farisi min neen kəmotuwa motən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwir məmə nakiet uəhai əm u ikin-u matuwın, məto-inu Herot Antipas tolkeike məmə otohamnu ik.”

³² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Herot Antipas in iol keko-eko, tahmen e kuri iarupın itəm tətəgwən mıtə. Otuwin motən-ipən kəm in məmə io ekatən məmə, ‘Ehm-tu. Nian əkuəkir əm əh-ikin tətətig itəm io ekəhg-iarəp narmin rat min e netəmim, kən matol-wır nımisən rəha netəmim, kən uarisig e nian kisil lan, kən ekol namnun rəhak wək.’

³³ “Nat ərnapın Herot təmən nəhlan, məto io ekəike matətəu-pən rəhak suatıp matuwın u-roiu, ne olawig, ne onıəh muwin miet-pən Jerusalem. Inu ikin ətuatıp itəm okotəkəike kisiəi-in ien min ikin. Məto Jerusalem əm, katohamnu ien min rəha Uhgın ikin.

³⁴ “!Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem! Itəmat nakotohamnu ien min rəha Uhgın, kən netəmim itəm Uhgın təmahl-ipa kəm itəmat, nəkotahtımnı ilat e kəpiel apın, inəh netəm u rəha Uhgın itəm koatos nəghatən

13:29: Sam 107:3 13:30: Luk 14:9; Mak 9:35; 1 Kor 4:9; Mat 20:8

[‡] 13:30: Netəm Isrel, nıkilat təht məmə ilat koatətul aypən e netəmim rafın. Kən nıkilat təht məmə İaihlüə min kotərat əm. Məto Iesu təmə netəmim tepət rəha Isrel okəsotuwınən e nego e neai, kən İaihlüə min tepət, ilat okotuwın e nego e neai.

rəhan. Nian tɛpət iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmik-əfimin wir itəmat matos wir itəmat, tahmen-pən e mənig itəm tatu nenətin min e nīkwīn, məto itəmat nīkitəmat təsagienən ron kən motapəs io. ³⁵ Kən nəkotitun məmə Uhgīn təmapəs itəmat, kən iakatən kəm itəmat məmə okol nəkəsotehmən io matuwīn matuwīn mətoarus nakotən məmə, ‘!Iərəməərə Uhgīn tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgīn!’ ”

14

Iesu təmuwīn əpəh rəha Farisi kit ikin

¹ E nian rəha Sapat kit, Iesu təmuwīn e nīmə rəha etəm-iasol kit rəha Farisi min məmə okotagwən, kən netəmim koatisilu wir məmə okotehm-tu naka əh otol. ² Kən inəh Iesu tatəpələh ikin, suah kit tatimis e nīmīsən rəha kasis-asis, tatəpələh iuəhkir əm ron. ³ Kən Iesu təmətəpəh o iəgətun min rəha Lou ne Farisi min məmə, “?Tahro? ? Lou tategəhan-in məmə suah kit otol-wir netəm koatimis kotəmegəh min e nian rəha Sapat, o kəp?” ⁴ Məto ilat kəsotənən nat kit ne. Kən Iesu təmos suah un, mol nīpətīn təwir min, kən mahl-ipən tatuwīn.

⁵ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə itəmat kit, rəhan suakəku, o rəhan kau otiwīg-pən pīkən e noakimil asol e nian rəha Sapat, kən in otol naka? In otəkəike muwīn mīləs-irəkis uəhai əm. ?Pah u etəmat otəsol mihinən?” ⁶ Kən nəghatən rəhalat təmikə məmə okotən.

⁷ Kən Iesu təmehm netəmim neen itəm kəmaun-in ilat o nagwənən, kən kəmotuwa imə motitəpun ikin min rəha nisaiiən məmə okotəpələh aupən ikin. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ⁸ “Okəmə etəmim tətəun-in ik məmə onəkuwa o nagwənən kit rəha marit, kən nəsuwīnən

13:35: Sam 118:26; Mat 21:9; 23:39; Mak 11:9-10; Jon 12:13 14:3: Luk 6:9
14:5: Mat 12:11; Luk 13:15

məpələh ikin rəha nisiiəən. Məta suah kit in ilis katisiai-in pik tuwa, ⁹ kən etəm-iasol rəha nimə otən kəm ik məmə, ‘Agim. Pəs suah u in təpələh u ikin-un.’ Kən onakaulis məto-inu nakəkəike muwin məpələh ləhau agin itəm nisiiəən tikə ikin. ¹⁰ Məto okəmə suah kit tətəun-in ik məmə nakuwin magwən e lafet kit, kən təwir məmə nakitəpun ikin nisiiəən tikə ikin. Kən tol nəhlan, nian etəm-iasol rəha nimə tatuwa, in otən kəm ik məmə, ‘Rəhak etənim, uwin məpələh ilis, ikin rəha nisiiəən.’ Kən inu otiləs-ipər nərgəm e niganəmti netənim rafin əh imə. ¹¹ Ekən nəhlan məto-inu etəm tatiləs-ipər atip in məmə in otuwa etəm-iasol, Uhgın otiləs-iəhau in. Məto etənim itəm tatiləs-iəhau atip in, Uhgın otiləs-ipər mol tuwa etəm-iasol.”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə məmə, “Okəmə natol nagwənən asol kit e nərauiəgən o lapin, təsəwirən məmə nakaun-in ik min neen, ne piam min, ne rəham noanol min, ne netəm rəhalat nautə tətət itəm kotatig kitəlau lam. Okəmə natol mihin, kən məta, ilat min okotaun-in ik məmə nakuwin motagwən itəmat min, kən ilat okotalpin nat nəmol kəm ilat. ¹³ Məto nian natol lafet kit, kən onakəkəike maun-in ian-rat min, ne netəm nipətilat məsin tərət, ne ielkin rat min, ne netəm niganəmtilat təpis, məmə okotuwa nakotagwən. ¹⁴ Kən Uhgın otawte-in rəhan nəwirən kəm ik, məto-inu okol ilat kəsotalpin agin-əhən nat nəmol kəm ilat. Məto e namnun nian, nian netəm kotətuatip okoatəmegəh min, kən Uhgın otətou ik lan.”

*Nimaa nəghatən rəha nagwənən asol
(Mat 22:1-10)*

¹⁵ Kən ilat kit əh-ikin itəm tətəgwən təməto nəghatən əh, kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwir pik o etənim

itəm otuwīn əpəh e nego e neai itəm Uhgīn tatərəmərə lan, kən magwən e lafet asol rəhan.”

¹⁶ Məto İesu təmən kəm in məmə, “Nian kit, suah kit təmöl nagwənən asol kit rəhan, kən maun-in netəmim tərət məmə okotuwa kagwən kələh ilat min. ¹⁷ Kən e nian rəha nagwənən, in təmahl-ipən rəhan iolwək məmə otuwīn mən-iarəp kəm netəmim itəm təmaun-in rəkis ilat. Kən tən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kagwən, məto-inu enol əpenə-penə rəkis e nagwənən.’ ¹⁸ Məto ilat rafin kəmotapəs nuwīnən moatən məmə okol kəsotuwamən. Kit təmaupən mən kəm in məmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəmərə məmə ko esimnən məto-inu, emos-nəmtin əm nıməptən kit, kən ekəike muwīn mətəg.’

¹⁹ “Kən kit min təmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəmərə məmə ko esimnən məto-inu, emos-nəmtin əm kau ten rəha niuwən kat, kən ekəike muwīn mehm pitən rəhalat min wək.’

²⁰ “Kən kit min təmə, ‘Ən-tu kəm rəham iərəmərə məmə ko esimnən məto-inu, kəmit rəhak pətan ka latuənu əh-roiu.’

²¹ “Kən iolwək təmuwa mən-ipən kəm rəhan etəm-iasol. Kən etəm-iasol un nikin təmāhmə təmāhmə, kən təmən kəm rəhan iolwək məmə, ‘Uwīn uəhai e suatip ne ikin min neen e taon meam-in ian-rat min, ne netəm nıpətılət məsın tərət, ne netəm nıganəmtılət tərıs, ne ielkin rat min, kən mit ilat motuwa.’ ²² Kən in təmöl əm məmə rəhan etəm-iasol təmən mihin ne, kən təmitəlig-pa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Natimnat rafin itəm nəmən, io enol rəkis, məto nagwənən tərət əh-ikin kən nımə təhmen e netəmim neen min.’

²³ “Kən etəm-iasol təmən kəm iolwək məmə, ‘Kən uwīn e suatip, ne ikin min rafin ihluə e taon, kən uwīn muəh nikilat məmə ilat okotuwa imə, məmə nımə u rəhak otəkəike mər wır. ²⁴ Məto ekən kəm ik məmə netəm

emaun-in ilat aupən, ko kəsotun asgəwinən nagwənən məsin rəhak.’”

Nolən rəha nətəu-pənən Iesu

²⁵ Netənim tepət tepət koatuarisig-in Iesu e suatip. Kən in təmeirair mən-ipən kəm ilat məmə, ²⁶ “Okəmə suah kit tolkeike məmə otuwa muarisig-in io, in otəkəike mos io ekətul aupən e rəhan nəmegəhən. In otəkəike molkeike io maprəkis-in rəhan tata ne mama ne rəhan pətagwəhl ne nətın mın ne pian mın ne winin mın, ne in atip mın.* Okəmə təsol mihinən, kən ko in təsahmenən məmə otuwa mol rəhak lan etənim. ²⁷ Kən etənim pah itəm təsiləsən rəhan nig kəluau mətəu-pa io, kən ko in təsahmenən məmə otuwa mol rəhak lan etənim.

²⁸ “Okəmə itəmat kit tolkeike məmə otiləkin nimə asol kit kaifəməh, kən in otaupən məpələh mehm wir məni rəha natimnat mın məmə otehm rəhan məni məmə tahmen, o kəp. ²⁹ In tatol nəhlan məto-inu okəmə in təsaupənən mehm wir məni ron, kən in tatətuoun matol fautesen† əm, məto tınəruru nol rafinən, kən netənim rafin itəm okotuwa motehm, kən okotalah-əmnu moatən məmə, ³⁰ ‘Əplan-tu. Suah u təmətuoun əm rəhan nimə, məto tınəruru nol rafinən.’

³¹ “Kən okəmə kig kit rəhan mopael ilat ten-taosan əm, tatəto namnusən məmə kig pisin kit mın itəm rəhan mopael mın tuente-taosan tatuwa məmə okuəluagin, kən otəsuwın uəhaiən o nəluaginən. Aupən ikin, otəkəike məpələh mehm wir məmə in titun nol winən, o kəp.

* ^{14:26:} Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, suah itəm tolkeike məmə otuarisig-in Iesu, in tatəkəike metəhau rəhan mın. Məto nipəti nat u məmə, kitat okotolkeike rəhatat mın, məto kotəkəike molkeike pik agin Iesu.

^{14:26:} Luk 9:23 † ^{14:29:} Nəghatən u “fautesen,” tatəghat-in kəpiel mın itəm kaupən katəlin o niləkinən nimə.

³² Okəmә titun mämә okol tәsol winән, in otәkәike mahl-ipән netәmim neen kotuwin motehm rәhan tikimir nian in әpәh isәu әh, kән okotәpәh o nәmәlinuән. ³³ Kән e nolән ahmen min әm, itәmat nәkotәkәike motәpәlәh motehm wir nәmegәhән rәhatәmat. Okәмә itәmat kit tәsapәsән әh rәhan natimnat min rafin, kән ko in tәsahmenән mämә otuwa mol rәhak lan etәmim.”

³⁴ “Nian etәmim kit takiәh nien, kән nipәti nien in tәwir o nawirән nagwәнән. Mәto nian kinawir rәkis nagwәнән lan, kән nipatin tәsәwir minән o nunән.[‡] ³⁵ Kән okol kәsolән nat wir kit lan, kән netәmim okotәrakin әm. Etәm matәlgin tatig, tәwir mämә in otәtәlig-in wir kән mitun nәghatән min u.”

15

Nimaa nәghatән e sipsip

itәм tәmәluе

(Mat 18:10-14)

¹ E nian әh, netәmim tәpәt itәм koatos mәni rәha takis, ne netәmim tәpәt itәм nol tәfagә rat, kәmotuwa mämә okotәtәlig-in Iesu. ² Kән Farisi min ne iәgәtun min rәha Lou koatәghat rat Iesu o netәм nol tәfagә rat min әh, moatән mämә, “Suah әh, nikin tәtagien әm mämә nol tәfagә rat min koatuwin ron, kән motagwән kәlәh.”

³ Kән e nәghatән min u, Iesu tәmuәh nimaa nәghatән u mämә, ⁴ “?Itәmat pah u, rәhan sipsip wan-hanrit, kән

[‡] 14:34: Nәghatән әtuatip rәha Iesu tәmә, “Sol in tәwir, mәto okәмә rәhan nәtehenән tinikә, kән nat tikә otol tәtehen min.” Mәto sol rәha netәmim e nian min әh, in tәmol pilәh-pilәh e nat pisin itәм nәtehenән tikә. Kән nian neen, okәмә nәhau tatol pilәh-pilәh e sol, kәnu nәtehenән tiet. Mәto sol rәhatat u-roiu tosolән mihin. Nian rafin tәtehen. 14:34: Mat 5:13, Mak 9:50 15:2: Luk 5:30

kitiəh təməluə, məto in nikin təsəhtən? Okəmə itəmat kit rəhan sipsip təmikə nəhlan, kən in otəkəike mapəs rəhan nainti-nain sipsip koatun kras moatətul əpəh təpiə ikin, kən in otuwın mategəs-in itəm təməluə mətoarus-pən in otehm. ⁵ Kən nian in təmehm, təmİLəs-ipər məhun, kən nikin tətəgien. ⁶ Kən nian in tēmiet-arəpa latuənu, in otəkəike maun-in in min neen, ne netəm kotatig motitəlau lan, kən mən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kotəgien kələh, məto-inu emehm min rəhak sipsip itəm təməluə.’”

⁷ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən iatən kəm itəmat məmə, təhmen-pən əm əpəh e nego e neai. Okəmə iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nəmegəhən kəm Uhgın, kən nagienən əpəh ilis e nego e neai o suah əh in tərət, taprəkis-in nagienən o netəmin nainti-nain itəm nīkilat təht məmə kotətəuatip məsotolən nat kit tərət itəm okotəkəike motəuhlin nəmegəhən rəhalat ron.”*

Nimaa nəghatən e məni təmikə

⁸ Kən Iesu təmatig məghat min məmə, “?Okəmə pətan kit rəhan məni ten kəmol e silfa, kən in təmikił kitiəh, kən in otol naka? In otasiepən e lait kit, kən mol pīrum megəs-in wir əpəh imə matuwın matuwın mehm. ⁹ Kən nian təmehm məni əh, in otaun-in rəhan min neen ne netəm kotatig motitəlau lan, matən məmə, ‘Otuwa kotəgien kələh məto-inu emehm rəkis məni ilou rəhak təmikə.’”

¹⁰ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən ekolkeike məmə ekən kəm itəmat məmə, e nolən kitiəh min əm, nagienən asol

15:4: Esik 34:11,16; Luk 19:10 * 15:7: Iesu tatəghat-in Farisi min itəm koatətəu-pən Lou rəha Moses, kən ilat koatən məmə kotətəuatip, nat əpnəpin nərətən tətətig e nīkilat rafin.

e niganəm̄ti nagelo min əpəh ilis e nego e neai, nian iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nətəligən matuw̄in o Uhḡin.”

Nimaa nəghatən rəha nət̄i suah kit iərman itəm təməlue

¹¹ Kən Iesu təmatəkəike matən məm̄ə, “Suah kit, nət̄in iərman kəiu. ¹² In əkəku lan tən-ipən kəm rəhalau tata məm̄ə, ‘Tata. Oor nautə min rəham, mos-ipa rəhak u-roiu.’ Kən rəhalau tata toor rəhan natimnat mos-ipən kəm ilau.

¹³ “Kən təsuwəhən, nət̄in in əkəku lan tos rəhan lan muw̄in mol-salim-in ilat, kən mos mən̄i e nautə min un miet iməlat ikin muw̄in e nəptən p̄isin kit min isəu. Kən ikin əh, təmatərək̄in rəhan mən̄i e nolən rat min matuw̄in matuw̄in. ¹⁴ Kən nian rəhan mən̄i t̄inikə rafin, nəumis asol t̄initan e nitən əh, kən nəumis t̄inatus suah un, niḡin nagwənən t̄inikə. ¹⁵ Kən təmuw̄in matol wək kəm suah kit əh-ikin əh, kən suah u təmahl-ipən məm̄ə otuw̄in mətəgwən rəhan pikəs min. ¹⁶ Kən nəumis təmus pik məm̄ə in tolkeike məm̄ə otun nagwənən niḡi pikəs min, mətə etəmim t̄ikə itəm otos-ipən nat kit kəm in.

¹⁷ “Kən nətəligən wir tinuwa min lan, kən matətəlig-in məm̄ə, ‘Kəsi. Roiu əh iolwək min rəha tata, nigilat nagwənən tēpət maprək̄is, mətə io ekətətig u ikin-u, otəsuwəhən kən ek̄imis e nəumis. ¹⁸ Oekiet u ikin-u m̄itəlig-pən o rəhak tata, kən mən-ipən kəm in məm̄ə, ‘Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhḡin ne ik. ¹⁹ Roiu əh esahmenən məm̄ə onəkaun-in io məm̄ə nət̄im. Mətə aun-in io ekahmen-pən əm məm̄ə io iolwək əm kit rəham.’”

²⁰ Kən təmətul maliwək minatuw̄in məm̄ə otehm rəhan tata.

“Mətə nian təmatuwa əh əpəh isəu, rəhan tata təmasipən məplan, kən təmasək̄itun, maiu muw̄in m̄iləs

muətain mətagien ron. ²¹ Kən netin tən-ipən kəm in məmə, ‘Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhgın ne ik. Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io məmə nətim.’

²² ‘Məto rəhan tata taun-in rəhan iolwək min mən-ipən kəm ilat məmə, ‘!Ei! Otuwin uəhai motos kot itəm in təwir maprəkis motuwa kuwin-in-pən kəm in, kən motos rig motarigin-pən e noanelmin, kən motos put ka kuwin-in-pən e nelkin, ²³ kən motiləs pīlik itəm tasis-asis məwir motuwa koh, pəs kotol kələh lafet lan rəha nətik, ²⁴ məto-inu nətik u, in tahmen əm məmə təmimis rəkis, məto roiu in tinəmegəh min. In təməluə, məto enehm min.’ Kən ilat kinoatol lafet.

²⁵ ‘Kən e nian əh, netin asol lan in əpəh e nasumən. Kən e nian təmatuwa minuwa iuəhkir o latuənu, kən minəto netəmim koatol napuən min, moatol tanis. ²⁶ Kən təmaun-in iolwək kit tuwa tətəpəh ron məmə, ‘?Ei, naka əh netəmim koatol?’ ²⁷ Kən tən-ipən kəm in məmə, ‘Piam təmuwa, kən rəham tata təmoh pīlik itəm tasis-asis məto-inu piam tinitəlig-pa min, kən in təsanən əm.’

²⁸ ‘Kən nīkin təmahmə, kən məmə, ‘Okol esuwinən imə.’ Kən rəhan tata təmuwa ihluə matəkəike kəm in məmə otuwin imə. ²⁹ Məto tən-ipən kəm rəhan tata məmə, ‘əplan-tu. Kəmuatig nup tərət rəkis, kən iatol wək u ikin-u tahmen-pən əm məmə rəham kit iolwək, kən məsəhtən nəwiam kit ne. ?Məto tahro, tata? Nəməsos-ipamən nat əkəku kit kəm io tahmen-pən e nəni, məmə ekol nagwənən lan itimat io min neen. ³⁰ Məto nətim əh itəm təmərəkīn rafin rəham nautə o nətouən nīpitan min lan rəha suatip, kən nian tinitəlig-pən latuənu, kən nakətul matoh pīlik tasis-asis matol lafet lan rəhan.’

³¹ ‘Kən rəhan tata tən-ipən məmə, ‘Nətik. Nian rafin kilau min ik kətuatig, kən natimnat rafin rəhak in rəham.

³² Məto tətuatip əm məmə okotol lafet u motagien, məto-inu piam u tahmen-pən əm məmə təmimis rəkis, məto roiu in tinəmegəh min. In təmikə, məto roiu kinotehm min.’”

16

Nimaa nəghatən rəha etəm-iasol itəm tatol nolən teko-eko

¹ Kən İesu təmən kəm rəhan min netəmim məmə, “Suah kit rəhan nautə tepət, kən in təmos suah kit tuwa etəm-iasol o rəhan iolwək min. Kən rəhan iolwək min neen kəmotuwa moatən-ipən nəratən rəha etəm-iasol əh kəm iərəməərə, moatən məmə, ‘Ei, suah əh tatərəkın rəham natimnat.’ ² Kən təmaun-in suah əh tuwa tatəghat kəm in məmə, ‘?Ei, nəghatən naka min u iakatəto katən lam? Ekolkeike məmə nakos rafin nəghatən min rəha wək rəham muwa, məto-inu roiu ekahl-iarəp ik e wək.’

³ “Kən etəm-iasol əh təmuwin matətəlig-in məmə, ‘Awe. Rəhak iərəməərə tolkeike məmə otərakin io e rəhak wək u-roiu. ?Kən ekol naka əh-roiu? Nahgik təsahmenən məmə ekel nisip mos məni ikin, kən io iaulis pik o neasiə-inən məni o netəmim. ⁴ !Ei! Roiu əh enitun nat naka itəm io ekol pəs netəmim okotit io motuwin iməlat ikin moatehm wir io nian rəhak iərəməərə otərakin io e rəhak wək.’

⁵ “Kən in təmaun-in rafin netəmim itəm kəmotol kaon kəm iərəməərə kotuwa ron kitiah kitiah. Kən təmən-ipən kəm itəm təmaupən muwa məmə, ‘?Ik nəmol kaon e naka?’ ⁶ Kən suah əh təmən məmə, ‘Eməmik tram rəha oel o noahən ilat wan-hanrit.’* Kən etəm-iasol təmən kəm in məmə, ‘Inu ma pepe rəha kaon rəham. Əpələh uəhai əmtu, kən əte-pən fifti tram əm e rəham pepe.’

⁷ “Kən təmən-ipən kəm suah kit min məmə, ‘?Ik nəmol kaon e naka?’ Kən in təmə, ‘Emol kaon e wan-taosan pak

* 16:6: Wan tram oel tahmen e tate o fote lita.

wit.' Kæn etəm-iasol tēmā, 'Os ma pepe ræha kaon ræham, kæn æte-pæn æm eit-hanrit pak wit.'

⁸ "Kæn uarisig lan, iærəmərə ræha etəm-iasol apon itəm tæmatol tærat kəm in, tæmatænwiwi in o ræhan nolæn ræha neiueiuææn mēmā in otehm wir atip in. Nat u tatægætun mēmā netəmim ræha nætueintæn, ilat kotenatig wir o nolæn min ræha nætueintæn nian ilat koatægħat kəm ilat min, taprækis-in nenatigæn ræha netəmim ræha næhag-æhagæn.†

⁹ "Kæn iatæn kəm itæmat mēmā, otasitu wir e netəmim e mæni ræha nætueintæn mēmā ilat okotuwa iolitæmat min. Kæn nian mæni ræha nætueintæn otikæ, kæn Uhgîn otos itæmat muwin æpæh e nego e neai itəm otætatisg lilin.

¹⁰ "Okәмә nækитun mēmā suah kit tatehm wir nat ækæku kit, kæn nækитun mēmā in titun nehm wiræn nat itəm iahgin. Kæn okәмә nækитun mēmā suah kit tatol nolæn itəm tæsætuation e nat ækæku kit, kæn nækитun mēmā in otol nolæn tæsætuation e nat itəm iahgin. ¹¹ ?Kæn tol næhlan, okәмә itæmat nækæsotehm wiræn mæni ræha nætueintæn u, kæn pah otegæhan-in itæmat mēmā nakotos nat itəm tæwir pahrien, inæh natimnat ræha Uhgîn? ¹² Kæn okәмә itæmat nækæsotehm wiræn natimnat ræha suah kit min, kæn nikitæmat tæsæhtæn mēmā okos-ipæn æh min kəm itæmat ræhatæmat atip natimnat mæto-inu, katæplan mēmā onækæsotehm wir minæn natimnat min æh.

¹³ "Etəmim tikæ itəm titun nuwamæn in slef ræha etəm-iasol kæiu. Okәмә in tætalkut mēmā otol næhlan, kæn otolkeike kit mol næwian, kæn metæhau kit mæsolæn næwian. Okol næsolæn slef ræha Uhgîn ne mæni e nian kitiah æm."

† 16:8: Nipæti næghatæn ræha Iesu mēmā netəmim ræha næhag-æhagæn kæsotolæn natimnat itəm Uhgîn tolkeike mēmā otætul aupæn e ræhalat næmegæhæn. Nikilat tæsæht pikæn nætæligæn ræha Uhgîn. 16:10: Luk 19:17-26 16:13: Mat 6:24

¹⁴ Farisi min kotolkeike pik mæni, kæn nian kæmotæto næghatæn min u, kæn kæmotalah-æsan e Iesu. ¹⁵ Mæto in tæmæn kæm ilat mæmæ, “Itæmat nækoatol nolæn min itæm koatol netæmim koatæn mæmæ nækotætuvatip. Mæto Uhgîn titun nikitæmat mæmæ kotærat. Iatæn næhlan mæto-inu nat naka itæm netæmim koatilæs-ipær mæmæ in nat keike, mæto e niġanæmti Uhgîn in nat ærnapîn æm.”

¹⁶ Kæn in tæmatækæike matæn mæmæ, “Kæmæn-iaræp Lou ne næghatæn ræha ien min ræha Uhgîn mætoarus-pa Jon Baptais, kæn uarisig lan, katæn-iaræp namnusæn tæwir ræha næræmæraæn ræha Uhgîn, kæn netæmim rafin kotalkut pik mæmæ okotuwîn motatig ahgin. ¹⁷ Mæto kæsænæn mæmæ wæk ræha Lou ne næsanænæn ræhan tæmikæ. Næghatæn rafin ræhan kotatig, in asol min mætoarus-pæn in ækæku agin. Lou otætatig taprækis-in neai ne nætueintæn.

¹⁸ “Kæn tahmen-pæn æm nulan: okæmæ suah kit tatol tifos mætapæs ræhan pætan, kæn matit pætan pişin kit min mætuatig, kæn in tategoafæl ræhan pætan matol tæfagæ rat. Kæn okæmæ suah kit tatit pætan kit itæm ræhan iærman tæmapæs kæn ilau mætuatig, kæn in tatol tæfagæ rat mæto-inu in tætaklæh-in pætan ræha suah pişin kit.”

Nimaa næghatæn ræha Lasaros ne suah kit ræhan nautæ tepæt

¹⁹ Kæn Iesu tæmæn mæmæ, “Suah kit ræhan nautæ tepæt tatuwîn e napæn wir min nægui-naris itæm næmtin tiækis, kæn nian rafin tatun pik nagwænæn wir min. ²⁰ Kæn ian-rat kit, nærgin u Lasaros, nimægæm tæmirafin nişætîn. Kæn kæmilæs kan kælæhæu æpæh e nafiluæ ræha latuænu. ²¹ In tolkeike pik mæmæ otun nimismisi nagwænæn itæm tæmisas e tepil ræha etæm-iasol æh. Kæn nat kit tærat min, kuri min kotuwa moatæpæh-æpæh nimægæm min ræhan.

16:15: Mat 23:28; Luk 18:9-14

16:16: Mat 11:12-13

16:17: Mat 5:18

16:18: Mat 19:1-12; Mak 10:1-12

²² “Kæn ian-rat əh tæmimis, kæn nagelo min kæmotiləs motuwın əpəh e nikalı Epraham, ikin rəha nisiaiien. Suah un rəhan nautə tepət, in tæmimis min, kæn kæmitənim. ²³ Kæn in tuwin əpəh e nigəm asol, kæn tatəto nahmæən asol, kæn nian tæmasipər, tæməplan Epraham əpəh isəu. Kæn Lasaros əpəh e nikalın. ²⁴ Kæn tæmaun-in əfəməh məmə, ‘!Tata Epraham! Awi, asəkitun io. Ahl-ipən Lasaros məmə oteer əm noanelmin e nəhau kæn mos muwa mek namək lan məmə otətəp, mətə-inu iatəto nahmæən asol e nigəm ukin-u roiu.’

²⁵ “Mətə Epraham tæmə, ‘Nətik, nikim təht-tu rəham nəmegəhən aupən. Ik nəmatos natimnat wir rəham tepət, mətə Lasaros tæmatəto nahmæən tepət e nipətin. Mətə roiu əh, in tatəto təwir ikin-u, kæn ik, natəto nahmæən tepət e nipətim. ²⁶ Kæn nat kit min. Ilugin-in kitat, noakimil asol itəm tatoor kitat, ik un, kæn itimat u. Okəmə itimat kit tolkeike məmə otimnə mehm ik, mətə okol tæsimnəən. Kæn okəmə itəmat kit tolkeike məmə otuwa mehm itimat, mətə okol təsuwamən.’

²⁷ “Kæn etəm rəhan nautə tepət təmən məmə, ‘Tata. Iakatəkəike kəm ik, awi, kəsi. Ahl-ipən Lasaros tuwin e nimə rəha tata rəhak, ²⁸ mətə-inu piak faif əh-ikin. Təwir məmə in otuwın məghat mem əskasik ilat məmə okoatəto ilat məmə okəsotuwamən ukin-u itəm iatəto nahmæən asol agın ikin.’

²⁹ “Mətə Epraham tæmə, ‘Kəp. Nəghatən rəha Moses ne ien min rəha Uhgın tətətig. Pəs piam min okotəto nəghatən min əh.’

³⁰ “Kæn etəm rəhan nautə tepət təmən məmə, ‘Kəp, Tata Epraham. Təsahmenən. Mətə okəmə suah kit otəmegəh min e nimisən otuwın məghat kəm ilat, kæn nipahrienən, ilat okotəuhlin rəhalat nətəligən kæn motapəs təfagə rat min rəhalat.’

³¹ “Kən Epraham təmә, ‘Okәмә kәsotәtәlig-inән nәghatән rәha Moses ne ien min rәha Uhgın, kән in nat әrnapın okәмә suah kit tәmegәh pap e nımısән kән muwın matәghat kәм ilat, mәto okol kәsotән minән nıpahrienән lan.’”

17

Oatәto itәmat

(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Kән Iesu tәmән kәм rәhan min netәmim mәмә, “Nıpahrienән, nos-ipән-os-ipәнән rәha tәfagә tәrat min itәм koatiuw-pән netәmim e nәratән, ilat okotuwa. !Mәto nahmәән asol tatuwın o etәmim itәм tatos-ipән-os-ipән netәmim, o in suatıp rәha nos-ipән-os-ipәнән! ² Mәto okәмә etәmim kit tatiuw-pән rәhak kit etәmim u tahmen e suakәku, mәмә otol tәfagә rat, kән suah әh, Uhgın otol nalpınән asol kәм in. Kән nalpınән әh otәskasik taprәkis okәмә kәtu-pән kәpiel kit e nentou, kән kәrakin-pән әpәh itәhәi lokannım mәмә otamnım. ³ Kән tol nәhlan, oatәto moatehm wir rәhatәmat nәmegәhән.

“Okәмә pıam tatol tәfagә tәrat kәм ik, kән әn-ipән rәhan nolән rat e nıganәmtın, kән okәмә tatәuhlin rәhan nәtәligән, kән aluın rәhan nolән rat mәsosән tatig e nıkim. ⁴ Kән nat әrnapın in tatol tәfagә rat kәм ik mau sepın e nıan kitiәh, kән muwa mau sepın mән-ipınә kәм ik mәмә, ‘Kәsi, emol tәfagә rat kәм ik. Ekәuhlin rәhak nәtәligән mapәs rәhak tәfagә rat,’ kән ik onakәkәike maluın rәhan nolән rat min, kән mәsosән tatig e nıkim.”*

⁵ Kән aposol min kәmotәtapәh o Iәrәmәrә mәмә, “Ol rәhatımat nahatәtәән tәskasik tәhmin min.”

^{17:3:} Mat 18:15 * ^{17:4:} Nıpәti nәghatән әh tәsәнән mәмә kitat kotaluın tәfagә rat rәha suah kit mau sepın әm, mәto kotәkәike motaluın namnun tikә.

⁶ Kæn Iæræmæra tæmæn mæmæ, “Nat ærnapin okæmæ ræhatæmat nahatætæn in tækæku agin æm tahmen e nimismisi nimæklækil, kæn nækotitun nænæn kæm nig u neegin mæmæ, ‘Euw atip ik, kæn muwin miwig-pæn itæhai,’ kæn nig u otol næwiatæmat.†

⁷ “Æn-tu. ?Okæmæ suah kit ræhan iolwæk tætasum, o in tatehm sipsip min, kæn in tatitælig-pa latuænu, kæn nikitæmat tæht mæmæ etæm-iasol otæn kæm in mæmæ, ‘! Ei! Wa uæhai mæpælæh mun nagwænæn æh?’ !Kæp!
⁸ Mæto in otæn kæm ræhan iolwæk mæmæ, ‘Uwin mol nigak nagwænæn, kæn uwin muwin e ræham napæn tæwir, kæn mos-ipa nigak nagwænæn ne nimæk nænimæn. Nian næmol rafin ræham wæk, nækitun nuwinæn magwæn kæn mænim.’
⁹ ?Kæn nikitæmat tæht mæmæ etæm-iasol, in otæn tagkiu kæm ræhan iolwæk o wæk asol ræhan itæm in otækæike mol? !Kæp!
¹⁰ Kæn itæmat un, nækotahmen æm e iolwæk min ræha Uhgîn. Nian næmotol rækis natimnat rafin itæm Uhgîn tæmæn kæm itæmat mæmæ onækotækæike motol, onækotækæike motæn æm mæmæ, ‘Itimat iolwæk min æm. Nolæn ræhatimat tæshæmenæn o nænwiwæn. Itimat emotol æm wæk itæm itimat ekotækæike moatol.’”

Iesu tæmol-wir netæmim ten itæm leprosi tæmol ilat

¹¹ Nian Iesu tæmaliwæk matuwin Jerusalem, in tæmaliwæk muwin-pæn ilugin i næptæn mil u Sameria ne Kalili. ¹² Kæn nian in tæmiet-aræpa latuænu kit, netæmim ten itæm nimisæn u leprosi tæmol ilat kæmotuwa motætul isæu mæsin, ¹³ kæn motaun-in mæmæ, “!Iesu, Etæm-iasol, asækitun itimat!”

† 17:6: E næghatæn ætuatip ræha Iesu, in tatæghat-in nikuti mastat u in natiækæku agin, ne nig kit itæm næukætîn tæmeiuaiu agin, nærgin u fik-malperi. 17:6: Mat 17:20; 21:21

17:13: Lev 13:45-46

¹⁴ Kən nian in təməhm ilat, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotuwın o pris məmə in otehm nıpətıtəmat.”[‡] Kən nian ilat kəmotaliwək əh e suatıp, kən kəmotəwır, nımısən təmıkə.

¹⁵ Kən ilat kit təməplan məmə leprosi rəhan tinikə, kən in təməuhlin mıtəlig-pən o Iesu, matən əfəməh məmə, “! İatənwiwi Uhgın! !İatənwiwi Uhgın!” ¹⁶ Kən in təmėiuaiu e nelki Iesu misin nulin nıpınəgın tatek nisip, kən matən kəm Iesu məmə nıkin tətəgıen məmə in təmöl-wır rəhan nımısən. Kən suah u in etəm Sameria. § ¹⁷ Kən Iesu təmən məmə, “?Emöl-wır netəm ten maruətuəh-in rəkis rəhalat nımısən, o kəp? ?Məto nain hiə? ¹⁸ ?Suah u in iapıspıs əm, məto in pısın əm təmıtəlig-pa matənwiwi Uhgın?” ¹⁹ Kən Iesu təmən kəm suah u məmə, “Ətul maliwək matuwın. Rəham nahatətəən təmöl-wır ik.”

Nuwamən rəha nərəməərəən rəha Uhgın

(Mat 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nian kit, Farisi mın kəmotətapəh o Iesu məmə, “? Onəghan nərəməərəən rəha Uhgın otuwa?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın otəsuwamən məmə netəmim okotehm e nıganəmtılat. ²¹ Kən etəmim tıkə itəm otən məmə, ‘!Asi-pa mehm, in huə!’ o ‘!Asıpən mehm, in əpəh!’ məto-inu nərəməərəən rəha Uhgın tınuwa rəkis mətatıg e nıkitəmat.”

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan mın netəmim məmə, “Nian mın koatuwa itəm itəmat onakoatolkeike məmə

[‡] 17:14: Nian nımısən leprosi təmöl suah kit, Lou tatən məmə in tamkımık. Nian nımısən təmıkə, in təike muwın mehm pris məmə in otən-ıarəp kəm netəmim rafın məmə nımısən tıkə ne namkımıkən tıkə. Nian Iesu təmən məmə ilat okotuwın motehm pris kit, in tahmen məmə in təmən məmə in otöl-wır ilat. 17:14: Lev 14:2-3; Mat 8:3-4 § 17:16: Netəm Isrel koatətəhau netəm Sameria. Afın nıpətın e tiksonari.

onəkotehm nian min rəha Nəti Etənim, məto okol nəkəsotehmən. ²³ Kən netənim okotən kəm itəmat məmə, ‘!Asi-pa, in huə!’ o ‘!Asipən, in əpəh!’ Məto əsotuwinən motətəu-pən ilat, ²⁴ məto-inu e nian io Nəti Etənim oekuwa lan, in otahmen-pən e nipitən itəm tatipit kən mətasiəgəpən neai e nikalın kit mətoarus-pən nikalın kit min, kən netənim rafin koatəplan motitun. ²⁵ Məto aupən, io ekəkəike məto nahməən tərət, kən netəm kotatig roiu, ilat okotəuhlin məntaalət motapəs io.

²⁶ “E nian io, Nəti Etənim, ekuwa lan, otahmen-pən əm e nian rəha suah əh Noah aupən, itəm netənim kəmoatol natimnat min məsotitunən məmə Uhgın otol nat kit lan. ²⁷ E nian əh, netənim kəmotagwən, moatənim, moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pa nian itəm Noah tinuwın imə e nipəgnoa nego asol rəhan. Kən nuhuən təməfik naruəh asol təmuwa maiu əlimin rafin netənim itəm kəsotuwınən e nego.

²⁸ “In tahmen-pən əm e nian rəha suah əh Lot. Netənim kəmotagwən, moatənim, moatol-salim-in natimnat min, moatos-nəmtim natimnat min, moatasum, moatiləkin nimə min, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat. ²⁹ Məto e nian itəm Lot təmiet lan e taon əh Sotom, kən nigəm ne kəpiel min itəm koatuəp kəmotisi-pər e neai motoamnu ilat rafin əpəh e taon.

³⁰ “Kən otahmen əm e nian io Nəti Etənim oekuwa min lan kən Uhgın otol əp io kəm netənim. ³¹ E nian əh, okəmə suah kit tatəpələh ihluə e rəhan nimə, pəs in otagim məsuwin minən imə məmə in otos rəhan natimnat, kən okəmə suah kit in əpəh e nasumən, pəs in otagim məsuwa minən latuənu. ³² !Onəkəsotaluinən pətaguihl rəha Lot! ³³ Etəm tolkeike məmə in otaskəlim

17:23: Mak 13:21; Luk 21:8
24:17-18

17:28: Jen 18:20; 19:25

17:31: Mat

17:32: Jen 19:26

rəhan nəmegəhən e nətueintən u məsətəu-pa-mən io, in otəsosən nəmegəhən lilin. Məto etəmim itəm tətəpəs natimnat rəha nəmegəhən e nətueintən u kən matətəu-pa io, in otos nəmegəhən lilin. ³⁴ İatən kəm itəmat məmə, e nian əh lapin, etəmim kəiu okətuapil e pet kitəh əm, kən okos-irəkis kit, kapəs kit. ³⁵⁻³⁶ Pətan kəiu okətioal nagwənan, kən okos-irəkis kit, kapəs kit.”*

³⁷ Kən rəhan iolwək min kəmotən-ipən kəm in məmə, “?İərəməyə, onəkuwa hiə?”

Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotitun əm. Tahmen e nian ligkai min koatiwig ilis moteuiyai moatər itəhəi, kən nəkotitun məmə nəm min əh-ikin əh.”†

18

Nimaa nəghatən rəha nəutahlimis kit itəm tətəsək o nasituən

¹ Kən İesu təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat matəgətun ilat lan məmə okotəkəike moatəfak nian rafin məsotapəsən, məsotolən məmə nikelat otatite. ² İn təmən məmə, “Latuənu kit, ien kit əh-ikin rəha nələhəuən nəghatən min. Kən təsisiai-inən Uhgın, kən təsisiai-in minən netəmim. ³ Kən e latuənu əh, nəutahlimis kit əh-ikin, kən nian rafin tatuwa matəplan ien un matən-ipən kəm in məmə, ‘Awi. Okol nakasitu lak məghat o nəratən itəm rəhak tikimir tatol kəm io.’ ⁴ Məto ien təməsuwinən, kən mos nian əfəməh məmə otəghat mol-wir nəratən

17:33: Luk 9:24 * 17:35-36: E kopi oas min neen rəha Ni-
utesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aypən, kəmilpin
nəghatən min u rəha ves 36: Etəmim kəiu okatuasum,
kən okos-irəkis kit, kapəs kit. † 17:37: E nian İesu otuwa
min, netəmim rafin okotəplan ikin İesu otuwa mihin.
Nəghatən ətuatip rəha İesu tatən məmə, “Tahmen e nat
megəh təmamis mətaməhl, kən kuweria min kotuwa
katon kələh.” 18:1: Kol 4:2; 1 Tes 5:17

əh rəha nəutahlimis. Məto pətan əh təmətapəh o suah əh nian rafin matuwın matuwın, kən ien tınətətəlig-in məmə, ‘Nat ərnəpın esisiai-inən Uhgın, kən məsisiai-in minən netəmim, ⁵ məto pətan əh tatən nat kitəh mətaləkiamtə io o rəhan nəghatən, matuwın matuwın. Io ekəkəike muwın mən wir rəhan nəratən kən mələhəu nəwirən. Okəmə ekapəs, kən in otatuwa ron io matuwın matuwın kən ekəpou in.’ ”

⁶ Kən nian İərəməərə təmuəh rəkis nimaa nəghatən əh, kən təmən məmə, “Otətəlig-in-tu nəghatən rəha ien əpəh itəm tərət təhmin. ⁷ ?Məto tahro e Uhgın? In təmitəpun rəhan min netəmim, kən ilat koatasək-pən kəm in nian rafin e nərauiəgən min ne lapın min rafin. ?Kən nikitəmat təht məmə in otən-ipən kəm ilat məmə, ‘Onakoatəsahgin pitən’? Kəp. ?Kən nikitəmat təht məmə in otasitu uəhai əm e rəhan min? ⁸ İatən kəm itəmat məmə nıpahrienən, in otasitu uəhai əm e rəhan min, kən mol-wir rəhalat nəratən. ?Məto nian io Nəti Etəmim oekitəlig-pa min lan e nətueintən, oekehm netəmim neen itəm koatahatətə e Uhgın, o kəp?”

Nimaa nəghatən rəha Fərisi ne etəm tatos məni rəha takis

⁹ Kən İesu təmuəh nimaa nəghatən kit e netəmim neen itəm nıkilat tatəht məmə ilat kotətuatıp taprəkis-in netəmim rafin, kən motasil-ıəhau-in netəmim rafin. ¹⁰ In təmən məmə, “Suah mil kəiu kəmian əpəh e Nımə Rəha Uhgın məmə okuəghat kəm in e nəfakən. Kit, in Fərisi, kən kit in etəm tatos məni rəha takis. ¹¹ Kən Fərisi təmətul mateiuə məmə in tatəfak kəm Uhgın, məto nıpahrienən tatən atıp in, matən məmə, ‘Uhgın, İatən tagkiu kəm ik məto-inu nəmol məmə ekol etəm pisin lak, inəh io min neen kotalkeike pik məni kən moateiuə məmə kotakləh-in, kən moatol tərət, kən motakləh-in pətan rəha etəm

pisin. Kæn io esolæn mæmæ suah æh etəm tatos mæni ræha takis. ¹² Nian kæiu e wik kitiæh, iatætuakæm mætapæs nagwænæn matæfak kæm ik. Kæn okæmæ ekos natimnat ten, ekatos-irækis kitiæh matos-ipinæ kæm ik.’

¹³ “Mæto suah æh, etəm tatos mæni ræha takis, in tatætul-pæn isæu, kæn mætaulis mæsasipæræn e neai mæfak. Kæn nikin tatitægît mætasæk mætaht manikilæhan matæn mæmæ, ‘Uhgîn, io etəm tærat. !Asækitun io!’ ”

¹⁴ Kæn Iesu tæmæ, “Iaten kæm itæmat. Nian suah mil u okatiatægîg-pæn latuænu, etəm ræha takis, ræhan næmegæhæn in otætuatip e nigænæmti Uhgîn. Mæto Farisi tæsol mihinæn, mæto-inu etæmim itəm tatilæs-ipær atip in, Uhgîn otilæs-iæhau, mæto etæmim itəm tatos-iæhau atip in, Uhgîn otilæs-ipær.”

*Nisualkælæh kæmotuwa o Iesu
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Kæn netæmim neen kæmotæmik ræhalat nisualkælæh mætmætig motuwa kæm Iesu mæmæ in otælæhæu-pæn nelmin elat kæn mæfak olat. Mæto nian ræhan min netæmim kæmotehm ilat, kæn kæmotæn-iæhau ilat. ¹⁶ Mæto Iesu tæmatæn-iaræp mæmæ nisualkælæh min un okotuwa ron, kæn tæmæn-ipæn kæm ræhan min netæmim mæmæ, “Æsotahtosig-inæn nisualkælæh mæmæ okæsutuwamæn ron io, pæs ilat okotuwa ron io, mæto-inu næræmææræn ræha Uhgîn in ræha netæmim itəm kotahmen e nisualkælæh min u. ¹⁷ Okæmæ suah kit tolkeike mæmæ in otuwa matig ahgîn næræmææræn ræha Uhgîn, kæn in tæike muwa tahmen e suakæku. Mæto okæmæ tæsol mihinæn, kol in tæsuwamæn.”

*Suah kit ræhan nautæ tepæt
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)*

18:12: Aes 58:1-4; Mat 23:23
18:17: Mat 18:3

18:13: Sam 51:1

18:14: Mat 23:12

¹⁸ Kən etəm-iasol kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, ik etəm təwir. ? Oekol naka məmə ekos nəmegəhən lilin?” ¹⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “? Tahro nakatən kəm io məmə io etəm təwir? Suah kit tikə in etəm təwir, məto Uhgın əm in təwir. ²⁰ Ik nəkitun nəghatən min e Lou rəha Uhgın koatən məmə, ‘Əsakləh-inən pətan pisin, əsohamnuən etəmim, əsakləh-inən natimnat, əseiueiuəən e kot, isiai-in rəham mama ne tata.’”

²¹ Kən suah u təmən məmə, “Natimnat rafin u, io emol rafin ilat, nian ematakəku mətoarus-pa u-roiu.” ²² Nian Iesu təməto nəghatən əh, təmən-ipən kəm in məmə, “Nat kitiah əm əh-ikin itəm ik nəməsolən əh. Uwin mol-salim-in nautə rafin rəham, kən mos məni lan muwin mos-ipən kəm ian-rat min, kən ik onakos natimnat wir əpəh e nego e neai. Kən wa, muarisig-in io məmə ik rəhak etəmim.”

²³ Məto nian təməto nəghatən min əh, nikin təmərou məto-inu rəhan nautə tepət. ²⁴ Kən Iesu təmasipən məplan, təmən məmə, “!Awi, tiəkis pik o etəm rəhan nautə tepət məmə in otuwin matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın! ²⁵ Tiəkis məmə kau otuwin-pən e nipəg nitel, məto tiəkis pik məmə etəm rəhan nautə tepət otuwin matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.”*

²⁶ Kən netəm kəmotəto nəghatən əh kəmotən məmə, “? Okəmə in tiəkis o etəm rəhan nautə tepət, məto pah əh in tahmen məmə otos nəmegəhən əh?”

²⁷ Məto in təmən məmə, “Natimnat itəm tiəkis, ko netəmim kəsotolən, məto Uhgın in titun nolən.”

18:18: Luk 10:25 18:20: Eks 20:12; Dut 5:16-20 * 18:25: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Tiəkis məmə kamel otuwin-pən e nipəg nitel.” Kamel in nat megəh asol taprəkis-in kau.

²⁸ Kæn Pita tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Mæto tahro etimat? Emotapæs rafin rəhatimat natimnat kæn moatuwa mæmæ ekotuarisig-in ik.”

²⁹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Iatæn pahrien kæm itəmat mæmæ, etəm tæmapæs rəhan nimæ, o rəhan pətan, o pian min, o rəhan tata ne mama, o rəhan nisualkələh mæto-inu in tatətəu-pæn nərəmərəən rəha Uhgîn, ³⁰ kæn e nətueintən u, in otos natimnat tepət nəhlan taprəkis-in ilat min u tæmapæs ilat, kæn uarisig, in otos min nəmegəhən lilin.”

*Iesu tæmæn-iarəp min
rəhan nimisən*

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm rəhan netəm tuelef mæmæ okotiet e nimanin netənim motuwa kitieh kuəfimin ilat min, kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otətəlig-tu. Roiu koatuwin əpəh ilis Jerusalem, kæn natimnat min itəm ien min rəha Uhgîn aupən kəmoatən lak, Nəti Etənim, ilat okotuwa kol nīpahrienən. ³² Netənim okotəgəhan-in-pæn io e nelmi laihluə min, kæn netənim okotəghat motalah əsan lak, motoh io, motol naulisən kæm io, kæn motagəh-əpis io, motagəh e nīpətik. ³³ Kæn okalis io, kæn kohamnu io, mæto e nian tatol kisil lan, oekəmegəh min.”

³⁴ Mæto kəsotitunən rəhan nəghatən min. In tahmen-pæn e nəghatən itəm nīpətīn tatəhluəig, kæn kəsotitunən nīpətī nəghatən min əh.

*Iesu təmol-wir
iganəmtin əpis kit*

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Nian Iesu tatuwa iuəhkir o taon əh Jeriko, iganəmtin əpis kit əh-ikin tatəpələh e nīkali suatip. Nian rafin

in tateasiə-in mənı o netəmim. ³⁶ Kən nian iganəmtin əpis təməto məmə netəmim tepət kotaliwək e suatip, kən in təmətapəh məmə, “?Naka əh katol?” ³⁷ Netəmim kəmotən-ipən kəm in məmə, “İesu əpəh, etəm Nasaret, tətaliwək e suatip.”

³⁸ Kən təmagət əfəməh məmə, “!İesu! !Mipi Kig Tefit! ! Asəkitun io!”

³⁹ Kən netəm min u koataliwək motaupən-in İesu, kəmotagət lan, moatən məmə, “!Əsagətən!” Məto in təmagət əfəməh məsin min məmə, “!Mipi Kig Tefit! ! Asəkitun io!”

⁴⁰ Kən İesu təmətul mən-ipən kəm ilat məmə okotiləs motuwa. Kən nian kəmotiləs motuwa iuəhkir, İesu təmətapəh ron məmə, ⁴¹ “?Naka un nakolkeike məmə io ekol kəm ik?” Kən in təmən məmə, “İərəməərə, ekolkeike məmə oekaiir mehm nat.”

⁴² Kən İesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aiir mehm nat. Rəham nahatətəən təmol-wir niganəmtim.” ⁴³ Kən roiu ağin-əh min əm, təmaiir minatehm nat, kən minatuarisig-in İesu, matənwiwi Uhgın. Kən nian netəmim rafın kəmotəplan nat əh, ilat kəmoatənwiwi Uhgın.

19

İesu ne Sakias

¹ Kən İesu təmaliwək muwın imə e taon u Jeriko matuwın məmə otiet-arəpən e nəwtain məsin. ² Kən e taon əh, suah kit əh-ikin, nərgin u Sakias. In etəm-iasol kit rəha netəm koatos mənı rəha takis, kən rəhan nautə tepət. ³ Kən in tolkeike məmə otəplan-tu məmə İesu in pah, məto təruru nəplanən məto-inu in natiəkuəkir, kən netəmim koatətulosig-in. ⁴ Kən in təmaiu aupən muwın maiu e nig kit, nərgin u sikamo, məmə otitun nəplanən İesu nian in otuwa-pa ikin.

⁵ Kən nian Iesu təmuwa ətuatip əh in ikin, təmasipər məplan, kən mən-ipən kəm in məmə, “Sakias. Eiuaiu uəhai, məto-inu roiu ekəkəike muwin matig əpəh e rəham nimə.” ⁶ Kən Sakias təmeiuaiu uəhai əm, kən mit Iesu mian əpəh iman ikin imə, kən nikin təmagien.

⁷ Məto nian netəmim kəmotəplan natimnat min əh, kən koatasiwən-in nolən min əh moatən nikali Iesu məmə, “Suah əh tatuwin e nimə rəha iol təfagə rat.”

⁸ Kən nian kinotuwin e nipəgnoa nimə rəha Sakias, in tətul mən-ipən məmə, “Iərəmərə, atətəlig-in-tu. Oekoor rəhak natimnat mol niel kəiu, kit rəhak, kən kit oekos-ipən kəm ian-rat min. Kən natimnat itəm emakləh-in o suah kit, oekalpın mau kuwit.”

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Roiu Uhgın tinosmegəh rəkis ik ne rəham min, məto-inu ik min, nəmahatətə e Uhgın, kən ik noanol pahrien kit rəha Epraham. ¹⁰ Kən io, Nəti Etəmim, emuwa məmə ekeam-in netəmim itəm koatəluə, kən mosmegəh ilat.”

Nimaa nəghatən rəha netəmim itəm koatos məni rəha iərəmərə rəhalat

¹¹ Nian netəmim koatətəlig-in Iesu, in təmatəkəike matuəh nimaa nəghatən kəm ilat məto-inu in tinatuwa iuəhkir o Jerusalem, kən nikilat təht məmə nərəmərəən rəha Uhgın otəsuwəhən tuwa. ¹² Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm-iasol kit tolkeike məmə in otuwin isəu məplan kig asol agin məmə kig asol otıləs-ipər in mol kig lan əpəh iman ikin, kən otəpanitəlig-pa min. ¹³ Kən təmaun-in rəhan iolwək ten, kən moor məni kitiəh kitiəh kəm ilat.* Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat

19:7: Luk 15:2 19:8: Eks 22:1; Nam 5:6-7 19:9: Luk 13:16; Wək 16:31 19:10: Luk 15:4; Jon 3:17; 1 Tim 1:15 * 19:13: Etəm-iasol təmos-ipən məni kitiəh kitiəh kəm rəhan iolwək ten, kən məni kitiəh in tahmen-pən e wan-hanrit-taosan vatu.

onəkotəkəike motol wək e mæni u o nosæn ətain mətouarus-pæn io ekitəlig-pa min.’

¹⁴ “Məto ilat əpəh iman ikin koatətəhau suah əh, kæn motahl-ipən nəghatən kəm kig asol agin məmə, ‘Itimat esotolkeikeən məmə suah u otərəmərə etimat.’ ¹⁵ Məto kəmiləs-ipər in kol kig lan, kæn in təmitəlig-pa min. Kæn in təmaun-in rəhan iolwək min itəm təmoor rəhan mæni kəm ilat. In tolkeike məmə otitun məmə ilat kəmotol win e mæni naka nian in təmətətig əpəh isəu.

¹⁶ “Kæn etəm tətəupən təmuwa mæn-ipən kəm in məmə, ‘Iərəmərə, nəmələhəu-pa mæni kitiaħ e nelmək, kæn emol win e mæni ten min.’ ¹⁷ Kæn rəhan etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik iolwək təwir, nəmol wək itəm in təwir. Məto-inu nəmol wək təwir o nehm wırən nat itəm natiəkəku, kæn roiu oekegəhan-in min ik məmə onakərəmərə taon ilat ten.’

¹⁸ “Kæn etəm tətuarisig lan təmuwa mæn-ipən məmə, ‘Iərəmərə, nəmələhəu-pa mæni kitiaħ e nelmək, kæn emol win e mæni faif min.’ ¹⁹ Kæn etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik onakərəmərə e taon ilat faif.’

²⁰ “Kæn iolwək kit min təmuwa mæn-ipən kəm in məmə, ‘Iərəmərə, inu rəham mæni. Eməlis ətain e napən, kæn məhluaig-in wir, ²¹ məto-inu io iatəgin ik itəm rəham nolən tiəkis. Nakatos natimnat itəm kəsənəmə rəham, kæn matəulək e nasumən min itəm ik nəməsəfəən ilat.’

²² “Kæn etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik iolwək rat! Nəghatən əm rəham tatəgətun məmə nəmol tərət agin. Ninitun rəkis məmə io etəm-iəkis, kæn iakatos natimnat itəm kəsənəmə rəhak, kæn iatəulək e nasumən min itəm eməsəfəən ilat. ²³ ?Təhro nəməsosən rəhak mæni muwin mələhəu-pən e pag, kæn nian ekitəlig lan, ekitun nosæn rəhak mæni ilau profit rəhan?’

²⁴ “Kən təmən-ipən kəm rəhan mīn əh məmə, ‘Otos-irəkis rəhan mēni, kən motos-ipən kəm suah u rəhan mēni ten.’

²⁵ “Kən ilat kəmotən məmə, ‘!Iərəmərə, təsətuatipən mətə-inu rəhan mēni ten rəkis!’

²⁶ “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘!atən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatos nat kit, kəpanos-ipən mīn neen mīn. Mətə etəm rəhan nat kit təkə, kəpanos-irəkis rəhan natimnat rafin. ²⁷ Kən roiu, rəhak tikiimir mīn itəm kəməsotolkeikeən məmə ekuwa kig rəhalat, onəkotit ilat motuwa, kən onəkotohamnu ilat e niganəmtək.’”

Iesu təmuwīn Jerusalem

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11;

Jon 12:12-19)

²⁸ Kən nian Iesu təməghat rəkis un, kən in təmaliwək maupən matuwīn Jerusalem, kən netəmim koatuarisig in.

²⁹ Nian kīnotuwa iuəhkir o latuənu mil u kəiu, Petfas ne Petani e Nītot Rəha Nīg U Olif, kən in təmən-ipən kəm rəhan mil etəmim kəiu məmə, ³⁰ “!an əpəh latuənu itəm kotisi-pən ikin. Ikin əh, onakuehm nəti togki kit itəm kəsasuəən əh lan. Iakis nol lan muasig muea ikin-u. ³¹ Kən okəmə suah kit tətapəh otəmlau məmə, “?Nakətiakis togki o naka?” kən onəkuən-ipən kəm in məmə, ‘!ərəmərə rəhatat, in tolkeike məmə otol nat kit lan.’”

³² Kən kəmian muehm natimnat rafin tol əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. ³³ Kən nian kəmətiakis nəti togki, kən netəmim mīn rəha togki kəmotətapəh olau məmə, “! E! ?Nətiakis nəti togki o naka?” ³⁴ Kən ilau kəmuən-ipən məmə, “Kəp. Iərəmərə tolkeike məmə otol nat kit lan.” ³⁵ Kən kəmuasig muea kəm Iesu, kən kəmuapəg rəhalau kot muəfətain məntaa nəti togki lan, kən muasitu e Iesu

tər masuə e nəti togki. ³⁶ Nian təmasuə lan minatuwin, kən rəhan netənim kotapeg rəhalat min kot motəpen-pən e suatip.

³⁷ Nian Iesu tīnatuwa iuəhkir o Jerusalem mətasuə e togki mateiuaiu e Nitot Rəha Nig U Olif, kən netənim rafin rəhan nikilat tətəgien, kən minətuoun moatənwiwi Uhgīn motagət əfəməh o nat pispis min itəm kəmoatehm in təmatol. ³⁸ Kən koatən məmə, “!Iərəmərə Uhgīn tətətig ilau Kig u itəm tatuwa e nərgin! !Pəs nəməlinuən tətətig əpəh e nego e neai, kən əpəh ilis ilis agin e nego e neai, katiləs-ipər nərgi Iərəmərə Uhgīn!”

³⁹ Kən Farisi min neen itəm kəmotatig əh-ikin kəmotən-ipən kəm in məmə, “!əgətun. Ən-iəhau rəham min netənim məmə okotakəm nohlilat.”

⁴⁰ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəm min u kəsotagətən, kən kəpiel min u, ilat okotagət əfəməh.”

Iesu təmasək o netəm Jerusalem

⁴¹ Kən nian Iesu təmuwa iuəhkir təmehm taon əh Jerusalem, kən təmasək o netəm min əh-ikin əh. ⁴² Kən tatən məmə, “Ei, nat əpnəpīn nəmotapəs natimnat itəm tatos-ipa nəməlinuən mətoarus-pa u-roiu, məto okəmə nəkotitun ilat roiu əm, kən Uhgīn otos-ipinə kəm itəmat. Məto kəp. Natimnat min əh koatəluaig okol nəkəsotehmən. ⁴³ Məto e nian min itəm tatuwa otəmat, rəhatəmat tikimīr min okotuwa kətul kitəlau-in itəmat, okotel niməptən kətu-pər kol əpətīn rəhatəmat taon, kən motahtosig-in itəmat lan məmə nəkəsotietən. ⁴⁴ Kən ilat okotərəkin rafin nimə e taon rəhatəmat, kən okotohamnu itəmat rafin təlmin nisualkələh min rəhatəmat. Okol kəpiel kit ne rəha nimə min osətətulən. Natimnat rafin

u otatuwa mæto-inu itæmat næmotæruuru nian itæm Uhgîn tæmuwa mæmæ in otosmegæh itæmat lan.”

Iesu tæmæhg-iaræp netæmim itæm koatol maket e Nimæ Ræha Uhgîn

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Kæn Iesu tæmuwin minatæhg-iaræp netæmim itæm koatol maket e Nimæ Ræha Uhgîn. ⁴⁶ Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kæmæte rækis e Naoa Ræha Uhgîn mæmæ, ‘Ræhak nimæ, in nimæ ræha næfakæn kæm io,’ mæto itæmat ninoatol tinuwa in ‘nimæ kit itæm iaklæh min koatæhluaig ikin.’”

⁴⁷ Kæn uarisig lan, e nian min rafin, Iesu tæmatægætun æpæh imæ e Nimæ Ræha Uhgîn. Kæn pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ne netæm-iasol min ræha noanol min ræha Isrel, kæmotegæs-in suatip mæmæ okotohamnu Iesu, ⁴⁸ mæto kæmæsotehmæn suatip kit mæto-inu netæmim rafin kotalkeike pik mæmæ okoatæto næghatæn min ræhan, kæn næghatæn ræhan tætaskælim wir ræhalat nætæligæn.

20

Nætapæhan mæmæ pah tæmegæhan-in Iesu mæmæ otol wæk

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Nian kit, Iesu tæmatægætun netæmim æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, kæn matæn-iaræp namnusæn tæwir ræha Uhgîn kæm netæmim. Kæn pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ne netæm-iasol min ræha noanol ræha Isrel kæmotuwa kehm in, ² kæn kæmotætapæh ron mæmæ, “?æn-tu kæm itimat mæmæ pah tæmegæhan-in ik nakatol natimnat min æh? ? Kæn pah tæmegæhan-in nepætæn æh, Uhgîn o etæmim æm?”

³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Təwir əm. Io ekətapəh-in min nəghatən kit kəm itəmat, kən itəmat onəkotaupən motuhalpın-pa kəm io. ⁴ ?Pah təmegəhan-in nepətən kəm Jon məmə in otol baptais e netəmim, Uhgın o etəmim əm?”

⁵ Kən kınəatən-ən nəghatən u kəm ilat min, minəatən məmə, “Okəmə kotən məmə Uhgın təmegəhan-in, kən in otən məmə, “?Məto tahrə nəkəsotənən nıpahrien e Jon?” ⁶ Məto okəmə kitat kotən məmə netəmim əm kəmotegəhan-in, kən netəm min əh okotaht kitat e kəpiel məto-inu ilat kınətən rəkis nıpahrienən e Jon məmə in ien kit rəha Uhgın.” ⁷ Kən ilat kəmotuhalpın məmə, “Itımat esotıtunən məmə pah təmegəhan-in.” ⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən io min, ko esənən məmə pah təmegəhan-in nepətən kəm io məmə ekatol natımmat min u.”

Nımaa nəghatən rəha nasumən rəha krep

(Mat 21:33-46; 22:15-22;

Mak 12:1-17)

⁹ Kən Iesu təmuəh nımaa nəghatən kit kəm netəmim məmə, “Etəm-iasol kit təməfe nol u krep e nasumən asol rəhan. Kən in təmələhəu-pən nasumən u e nelmi netəmim neen, kən ilat okotol wək lan, kən nıan rəha nəulək-inən, okotos-ipən məsın kəm in. Kən təmuwın əpəh e nıməptən pısın kit matıg mınos nıan tepət. ¹⁰ Kən nıan krep təmol noan kən kınətəmarəg, etəm-iasol in təməhl-ıpa rəhan kit iəlwək məmə in otuwın mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa krep, kən motoor kos-ipən rəha etəm-iasol neen. Məto netəm min əh kəmotətul motaht iəlwək əh, kən motahl-ipən tıtəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in. ¹¹ Kən etəm-iasol təməhl-ıpa min rəhan kit iəlwək min.

Kən ilat kotaht mīn, motol naulisən rat kəm in, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in. ¹² Kən in tahl-ipən mīn kit mīn, kən ilat kəmoatoh katoh kos-ipən niməgəm kəm in, kən motahl-iarəp.

¹³ “Kən etəm-iasol rəha nasumən təmə, ‘?Ekol naka əh-roiu? Təwir məmə ekahl-ipən nətik ətuatip itəm iakolkeike pīk, okəm-naka ilat okotisiai-in.’ Kən in təmahl-ipən.

¹⁴ “Məto nian netəm mīn əh kəmotəhm, kəmotən kəm ilat mīn məmə, ‘Nəti etəm-iasol ilouin tatuwa itəm o nian kit nasumən tuwa məmə rəhan. Pəs kotuwīn motohamnu, kən kitat okotos nasumən rəhan məmə rəhatat.’ ¹⁵ Kən kəmotaskəlīm motewkəkan motuwīn əpəh ihluə e nasumən, kən motoh kohamnu.

“?Kən iərəməərə otol naka kəm netəm mīn əh? ¹⁶ In otuwa moh netəm mīn əh kotimis, kən in otələhəu-pən nasumən asol əh otuwīn e nelmi netəm pisin.”

Kən nian netəm kəmoatətəlig-in in kəmotəto nəghatən əh, kəmotən məmə, “!Pəs okol kəsol aɡin-əhən nat əh!”

¹⁷ Məto Iesu təmasipən ətuatip əm olat, kən mən məmə, “Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, ‘Kəpiel əh itəm netəm rəha niləkinən nimə kəmotəraikin, in təmuwa kəpiel keike rəha nolən nimə.’

“?Məto nəghatən u nīpətīn naka? ¹⁸ Netəmim rafin itəm okotiet motorin-pən ilat e kəpiel əh, kən okotorapitpīt ilat motol nīmismisin. Məto okəmə kəpiel əh otiet maht suah kit, kən in otawtəwitə mərat aɡin.”

¹⁹ Kən iəgətun mīn rəha Lou, ne pris asol mīn kəmotitun məmə nimaa nəghatən rəhan tatən ilat, kən tol nəhlan, kəmoategəs-in suatip məmə okotaskəlīm uəhai əm, kiləs-ipən e kalapus, məto kīnoatəɡin netəmim, kən motapəs.

?Tətuatip məmə netənim okotətu takis kəm Sisa, o kəp?

(*Mat 22:15-22; Mak 12:13-17*)

²⁰ Kən iəgətun min rəha Lou, ne pris asol min koatalkəlik wir o Iesu, moatolkeike məmə okotətu-pən nıpəgnəmtin min neen e nəghatən kit rəhan məmə okotiləs-ipən in e nelmi etəm Rom, kapman rəhalat. Kən kəmotahl-ipən netənim neen məmə ilat okotuwin motol kəut kəsua kəm Iesu. ²¹ Kən kəut kəsua min kəmotuwin motətapəh o Iesu məmə, “İəgətun. İtimat ekotitun natimnat min itəm nakatən ne natimnat itəm nakəgətun netənim lan, kotətuatip wir. İk onakəsolən nolən pisin kəm suah kit, kən matig mol pisin min kəm suah kit. Məto onəkol tahmen ahmen əm kəm ilat rafin. Kən ik nakatəghat-in əm nıpahrienən matəgətun netənim e suatip rəha Uhgın. ²² ?Ən-tu kəm itimat məmə, tətuatip e Lou rəhatat məmə okotətu takis kəm Sisa u in kapman rəha Rom, o kəp?”

²³ Məto Iesu təmitun əm məmə koatol kəut kəsua kəm in, kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, ²⁴ “Otəgətun-tu məni kit kəm io. ?Narmi pah u tətətig e məni u? ? Kən nərgi pah u tətətig e məni u?” Kən kəmotən məmə, “Narmi Sisa, ne nərgi Sisa.”

²⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “İnəh natimnat rəha Sisa, os-ipən kəm Sisa. Kən natimnat rəha Uhgın, os-ipən kəm Uhgın.”

²⁶ Kən e nıganəmti netənim rafin, nəghatən min itəm koatətapəh-in, okol kəsotiləs-iəhauən Iesu lan. Məto narmilat təmiwig pik o nəghatən itəm Iesu təmuhalpın, kən kəməsotəghatən.

?Tahro o etəm otimis kən məmegəh min?

(*Mat 22:23-33; Mak 12:18-27*)

²⁷ Kən Satusi min neen kəmotuwa o Iesu. Ilat koatən məmə netəm kəmotimis, okol kəsotəmegəh minən. ²⁸ Kən kəmotətəpəh-in nəghatən kit kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Moses təməte-pən e Lou rəhatat məmə okəmə suah kit otimis, kən rəhan pətaguıhl tətətig məto kəməsialəsən nətilau kit, kən inəh pian kit otəkəike mit nəutahlimis un. E nolən əh, ilau okuemək, kən nisualkələh min okotaskəlīm nərig min rəha etəm tikə.

²⁹ “Tol nəhlan, pian ilat sepın. Kən itəm tēpət elat təmaupən mit pətan kit, kən uarisig tımıs, məto kəsialəsən nətilau kit. ³⁰ Pian itəm tatarisig in, təmit min nəutahlimis un, məto in min təmimis, kən kəsialəsən nətilau kit. ³¹ Kən uarisig lan, pialat kit min tit min nəutahlimis un, məto təmimis min. Kən pian min əh ilat rafin sepın kəmotit pətan un, məto kəsotiləsən nətilat kit, kən kəmotimis rafin. ³² Kən uarisig lan, nəutahlimis təmimis min. ³³ Inəh netəm sepın, ilat pialat min kəmotit pətan əh. ?Məto e Namnun Nian, nian netəmim okotəmegəh min e nımısən, pətan əh in rəha pah lan?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “E nətueintən u, nəman ne nıpıtan koatol marit. ³⁵ Məto e nian rəha natigən wi, netəmim itəm Uhgın nıkin tətəgien olat məmə ilat okotəmegəh min e nımısən kən mos ilat muwin kotatig e natigən wi, ko ilat kəsotol minən marit. ³⁶ Ilat okol kəsotimis minən məto-inu ilat okotahmen əm e nagelo min. Kən ilat nenəti Uhgın məto-inu in təmol ilat kotəmegəh min e nımısən. ³⁷ Kən kotitun məmə inu otuwa mol nıpahrienən lan məto-inu, naoa rəha Moses tətəgətun min məmə nian netəmim okotimis, ilat okotəmegəh min. E namsu rəha nig itəm nigəm təmatuəpən lan, Moses tətəun-in İərəməə Uhgın məmə in ‘Uhgın rəha Epraham, Uhgın rəha Aisak, ne Uhgın

rəha Jekop,' nat əpnapin iləhal kəməhalimis rəkis nuwəh məsin. ³⁸ Uhgın u, in Uhgın rəha netəm koatəmegəh, məto sənəmə in Uhgın rəha netəm kəmotimis, məto-inu in tatehm netənim rafin məmə ilat koatəmegəh, nat əpnapin okəmə kəmotimis rəkis o koatəmegəh əh.”*

³⁹ Kən iəgətun min rəha Lou neen kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, nəmuhalpın wir pahrien.” ⁴⁰ Kən kəmotəgin o nətapəh-inən nəghatən kit min tol min-nəhlan.

Kig Tefit ne Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa (Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Tahro netənim koatən məmə Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, in mipi Kig Tefit rat? ⁴² Məto-inu e Naoa Rəha Napuən Min,† Kig Tefit atip əm təmən məmə, ‘Iərəməərə Uhgın təmən kəm rəhak Iərəməərə Kristo məmə, “Əpələh e nıkalik matip, ikin rəha nəsanənən ne nisaiiən,

⁴³ mətoarus-pa io ekos-iəhau rəham tikimir min, mol ilat kotahmen e niməhan kit itəm nateguafəl nelkəm lan.” †

⁴⁴ Kig Tefit atip təmən məmə Mesaea in rəhan Iərəməərə. ?Kən okəmə mipi Tefit atip əm, kən tahro matol rəhan Iərəməərə?”

20:37: Eks 3:6 * 20:38: Nat əpnapin nipəti etənim tənimis, məto narmin tatəmegəh əh. † 20:42: “Naoa rəha Napuən Min” in “Ol Sam” e Bislama Baebol † 20:43: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “ekol rəham tikimir min ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfipər nelkəm lan,” kən nipətin u məmə, “Oekol ik ilis taprəkis-in rəham tikimir min.” 20:43: Sam 110:1

*Iesu tāməghat-in iəgətun min rəha Lou
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;
Luk 11:37-54)*

⁴⁵ Nian netəmim kəmoatətəlig, Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, ⁴⁶ “Itəmat onəkotəkəike moatəto wir itəmat kən məsotətəu-pənən nolən min rəha iəgətun min rəha Lou. Nīkilat tətəgien məmə okoatuwin-in napən əfəməh min rəha nausitən məmə netəmim okoatehm ilat ron. Kən nīkilat tətəgien nian netəmim koatos-ipər nelmilat e maket e nisiiən kəm ilat. Kən əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, kotolkeike məmə okotəpələh əpən əpəh təwir ikin. Kən e nian rəha lafet, ilat koatolkeike məmə okotuwīn kəpələh-pən əpən ikin rəha nisiiən. ⁴⁷ Kən ilat koatol tətət kən motakləh-in nimə min rəha nəutahlīmīs min. Kən ilat koatəfak əfəməh moateiuə əm məmə netəmim okoatəplan ilat ron. Nalpinən rəha netəm min u in otəskasik maprəkis.”

21

*Nəutahlīmīs kit təmos-ipən rəhan məni kəm Uhgīn
(Mak 12:41-44)*

¹ Kən Iesu təmatehm tatisilu wir netəm rəhalat nautə tepət itəm koataii-pən məni e pokis rəha məni əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, ² kən in təmehm nəutahlīmīs kit ian-rat təmāii-pən məni əkəku kəiu əm. * ³ Kən Iesu təmən məmə, “Nīpahrienən iatən kəm itəmat məmə, məni itəm pətan u təmāii-pən, in taprəkis-in rəha netəmim rafin, ⁴ mətə-inu netəm rəhalat nautə tepət kəmotāii-pən məni neen mətə in nat əpnapīn əm olat, rəhalat tepət min əh-ikin. Mətə nəutahlīmīs u itəm in ian-rat pahrien, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-nəmtinən nīgīn nagwənən, kən tikə min əh-ikin.”

* 21:2: Məni u tahmen-pən e tuente fatu. 21:3: 2 Kor 8:12

Nəmtətin min rəha
Namnun Nian

(*Mat 24:1-35, 42-44; Mak 13:1-37*)

⁵ Kən rəhan min neen netəmim koatəghat-in Nimə Rəha Uhgın itəm rəhan kəpiel asol min kotəwir, ne natimnat wir min əh imə itəm netəmim kəmos-ıpən kəm Uhgın. Kən İesu təmən məmə, ⁶ “İtəmat nakoatehm natimnat min əh, məto nian otatuwa itəm netəmim okotəhalkin-ohalkin kəpiel min rəha nimə əh, inəh kəpiel kit otəsətülən əh-ikin tatətül ikin roiu.”

⁷ Kən kəmotətapəh ron məmə, “İəgətun. ?Natimnat min əh onəghan kotuwa? ?Kən nəmtətin naka otəgətun məmə otəsüwəhən natimnat min əh okotuwa?”

⁸ Kən İesu tatən məmə, “Onəkotəkəike moatəto wir itəmat məmə suah kit otəseiuə-inən itəmat, məto-inu netəmim tepət okotuwa motən məmə, ‘!Io, io Kristo u!’ kən neen okotən məmə, ‘Nian rəha natimnat əh tinatuwa iuəhkir.’ Məto əsotuarisig-inən ilat. ⁹ Kən nian onəkotəto namnusən məmə netəmim koatəluagin, o netəmim koatətül moatəmou ilat rəhalat kapman, məto itəmat onəsotəgİNən. Natimnat min əh okotaupən ka pitən, məto sənəmə in Namnun Nian.”

¹⁰ Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Noanol min neen okotoh noanol pİsİN neen min, kən kapman kit otoh kapman kit. ¹¹ Kən namig asol min okotan, kən nəumis otan ikin min tepət e nətueintən, kən nİmİsən əskasik min okotan e nətueintən, kən əpəh ilis e neai, natimnat okotuwa motol niki netəmim otəgİN, kən ilat okotəplan nəmtətin asol min e neai.

¹² “Məto nian natimnat min u okəsotuwamən əh, netəmim okotəskəlİm itəmat, kən motoh itəmat, kən motİləs itəmat kan əpəh e nimə min rəha nuəfİmİNən, ne əpəh e kalapus, kən onakoatətül e nİganəmtİ kİg min ne netəm-iasol min rəha kapman məto-inu itəmat

nakoatos nergæk moatən nipahrien lak. ¹³ Inəh nian ətuatip məmə nakotən-iarəp namnusən təwir kəm ilat. ¹⁴ Məto əsotətəlig-in paupənən məmə nəghatən naka itəm onəkotən kəm ilat, ¹⁵ məto-inu io ekos-ipinə nəghatən ətuatip kəm itəmat kən mos-ipinə nenatigən kəm itəmat, kən mol rəhatəmat nəghatən təsanən, kən rəhatəmat tikimir min okol kəsotuhəlpinə, kən okol kəsotənən məmə nakoateiuə. ¹⁶ Kən rəhatəmat tata ne mama min, ne piatəmat min, ne rəhatəmat noanol min, ne iolitəmat min okotiləs-ipən itəmat e nelmi tikimir min. Kən okotohamnu itəmat neen. ¹⁷ Netənim rafin okotetəhau itəmat o nergæk. ¹⁸ Məto noanutəmat ne huə, kit otəsikəən. ¹⁹ Nian onakoatətul əskasik motahatətə lak e nian iəkis min itəm okoatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən onəkotos nəmegəhən lilin lan.

²⁰ “Məto nian onakehm mopael min okotuwa tərət motitəlau e taon u Jerusalem, kən itəmat onəkotəkəike motitun məmə otəsuwəhən kən kərəkin ağin taon əh Jerusalem. ²¹ Kən itəmat netəm nəkotatig Jutia, onəkotəkəike motaiu motagim motuwın motəhluaig əpəh nitot min. Kən itəmat netəm nəkotatig e taon əh, onəkotəkəike motiet. Kən itəmat netəm nəkotatig ikin min titəlau e taon əh, onəkəsotuwın minən əh imə e taon əh, ²² məto-inu nian əh, in nian rəha Uhgın otol nalpinən lan kəm netəm koatol nolən tərət, kən mol əp nəghatən itəm kəmətə-pən e naoa rəhan tuwa mol nipahrienən. ²³ Awe, nahməən asol rəha mama min itəm nərpiət əh-ikin, ne itəm min u koatəpinəhin nisualkələh, məto-inu nərətən asol otuwa e nətueintən, kən neməha ne nalpinən rəha Uhgın otuwın kəm netənim rafin rəha Isrel. ²⁴ Kən okagimnu netənim e naip, kən nian rəhalat tikimir min kəmotol win elat, kən okotit ilat motuwın ikin pişin

21:14: Luk 12:11-12

21:15: Wək 6:10

21:16: Mat 10:21-22

21:22: Jer 5:29; 46:10; Hos 9:7

pisin min kæn ilat okotuwa slef min ræhalat. Kæn Iaihlua min okotaliwæk kæn katewig-ewig e Jerusalem motilæs-iæhau netämim ikin itäm koatatig æh, motæramæra elat, kætoarus-pæn nian ræhalat otol namnun.†

²⁵ “Kæn næmtätin neen okotuwa e mitgar, ne mæwig, ne mæhau min. Kæn ikin-u e nætueintæn, netämim rafin okotægin nærkærükæn ræha nitæhæi ne peau-peau asol min.

²⁶ Netämim okotægin pik moatimiseah o næratæn asol min itäm koatuwa e nætueintæn, mæto-inu natimnat ræha neai itäm kotæskasik pik, mæto Uhgîn otæloal-æloal elat.

²⁷ Kæn e nian æh, okotehm Næti Etämim tateiuaiu e mal napuæ kit e næsanænæn ne nepætæn æhag-æhag asol ræhan.

²⁸ Kæn nian natimnat min u kinotætuoun moatuwa katol nîpahrienæn lan, otætul motasîpær e neai, mæto-inu otæsuwæhæn ræhatæmat Kristo otuwa mikis itæmat.”

²⁹ Kæn in tæmuæh nimaa næghatæn kæm ilat mæmæ, “Nakotitun-tu nig u fik ne nig neen min. ³⁰ Okæmæ kotalpætæg minotapîlpîl min, kæn nækotitun mæmæ in nian ræha nasumæn. ³¹ E nolæn kitæh æm, okæmæ nakotehm natimnat min u koatol næhlan, onækotitun mæmæ otæsuwæhæn, næramæraæn ræha Uhgîn tuwa.

³² “Nîpahrienæn ekatæn kæm itæmat mæmæ noanol ræha Isrel‡ otæsikææn mætoarus-pæn natimnat rafin æh okotol nîpahrienæn. ³³ Neai ne nætueintæn okiakæ, mæto næghatæn min ræhak okol kæsotikææn.”

† 21:24: E nup fote uarisig Iesu timis, mopael min ræha Rom kæmotærækin Jerusalem e nup 70 AD. 21:24: Sam 79:1; Nol æpæn 11:2 21:25: Aes 13:10; Esik 32:7; Joel 2:31; Nol æpæn 6:12-13

21:27: Dan 7:13; Mat 26:64; Nol æpæn 1:7 ‡ 21:32: Netämim neen koatæn mæmæ næghatæn u tatæghat-in netämim itäm koatæmegæh nian Iesu tatæghat. Kitat kæmotæte tahmen netämim neen min itäm koatæn mæmæ tatæghat-in noanol min rafin ræha Isrel tatuwin muwin isæu.

³⁴ Kæn Iesu tatæn mæmæ, “Nækotækæike moatæto itæmat. Əsotærækinæn ræhatæmat nian min o nolæn æmæn lafet, motapıs lan, kæn moatætælig-in pik natimnat ræha nætueintæn u. Təsəwiræn mæmæ nian ræhak otuwa mos kaut kæn itæmat tahmen-pæn mæmæ noanikulu tæmohasin itæmat, ³⁵ mæto-inu nian əh otuwa miləs netæmim rafin ræha nætueintæn. ³⁶ Mæto nian rafin onækotækæike moatætul matip, kæn motækæike katæfak mæmæ nakotos nəsanænən tahmen mæmæ nækoatætul əskasik æm e nian natimnat rafin əh koatuwa, kæn inəh niki Næti Etæmim otægien otæmat nian onækotætul e niganæmtin.”

³⁷ Kæn nian rafin Iesu tatægætun netæmim əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kæn lapın min in tiet muwin əpəh Nitot Rəha Nig U Olif mætəpıl əh-ikin. ³⁸ Kæn nian min rafin laulaugin aɡın, netæmim koatuwa mæmæ okotætælig-in rəhan nəghatæn əpəh e Nimə Rəha Uhgın.

22

Jutas tæmol-salim-in Iesu

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

¹ Kæn nian ræha lafet ræha Pret U Is Tikə Lan tinatuwa iuəhkir, kæn in tinətuoun e lafet ræha Nuhagego-inən.

² Kæn pris asol min ne iægætun min ræha Lou koateam-in anion suatip mæmæ okotohamnu Iesu lan. Koateam-in anion suatip mæto-inu ilat koatəgin netæmim mæmæ, kətah nimanin netæmim okotəμου okəmæ kotitun mæmæ kəmotohamnu Iesu.

³ “Kæn Setan tæmos niki Jutas, u nərgın kit min u Iskariot, in e netəm tuelef ræha Iesu. ⁴ Kæn in tæmuwin matəghat kəm pris asol min ne netəm-iasol min ræha mopael ræha Nimə Rəha Uhgın, mateam-in suatip mæmæ otegəhan-in Iesu tuwin e nelmilat. ⁵ Kæn nikilat tægagien, kæn kəmotən-iəkis mæmæ okotos-ipən mənı kit kəm in.

⁶ Kən Jutas təmegəhan lan məmə in otol, kən mateam-in suatip məmə otegəhan-in Iesu tuwin e nelmilat nian netənim okotikə lan.

Etənim kəiu rəha Iesu kəmioal əpen-əpenə o lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:17-29; Mak 14:12-25; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

⁷ Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan tinuwa, kən e nian əh, netənim okotəkəike motoh nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən. ⁸ Kən Iesu təmaun-in Pita ne Jon, kən mən-ipən kəm ilau məmə, “Ian kən mioal əpen-əpenə nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə okotuwin motagwən ikin.”

⁹ Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, “?Nakolkeike məmə itımlau oekian hiə mioal əpen-əpenə e nagwənən ikin?”

¹⁰ Kən təmən-ipən kəm ilau məmə, “Uətəlig wir-tu. Nian itəmlau onakuet-arəpən e taon, kən onakuehm suah kit tatəhun pətəl asol kəmətu-pən nəhau lan. Kən nəkiauarisig-in məhaluwin e nimə kit itəm otuwin ikin.

¹¹ Kən nəkuən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə məmə, “? İəgətun təmahlı-ıpa itımlau məmə ekuea muətapəh ron ik məmə noan u in hiə itəm in ne rəhan min netənim okotuwa motol nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən?” ¹² Kən in otit itəmlau nakian əpəh e noan ilis ikin itəm kınəlın wir rəkis natımnat rafın rəha nagwənən əh-ikin. Kən nakioal əpen-əpenə nagwənən əh-ikin.”

¹³ Kən kəmian muehm natımnat rafın tahmen əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Namnun nagwənən rəha Iesu ne rəhan min

¹⁴ Kən e nian rəha nagwənən, Iesu təmuwin məpələh e tepıl ilat rəhan aposol min. ¹⁵ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otəsuwəhən, okol nahməən kəm io. Məto

nikik tinolkeike pik mämə okotaupən kun nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən. ¹⁶ Iakolkeike pik mämə kitat okotagwən min-nulan mətə-inu, okol esagwən minən e nagwənən rəha Nuhagego-inən mətəarus nipəti lafet u tuwa mol nipahrienən lan e nərəmərəən rəha Uhgın.”

¹⁷ Kən Iesu təmos kap wain mən tagkiu ron kəm Uhgın, kən mən mämə, “Otos itəmat rafin, kən motənim, ¹⁸ mətə-inu roiu iatən kəm itəmat mämə esənimən wain mətəarus-pən nian natimnat rafin kotatig ahgin nərəmərəən rəha Uhgın.”

¹⁹ Kən təmos piret mən tagkiu ron kəm Uhgın, kən mämkas mos-ipən kəm rəhan min netənim, kən mən mämə, “Inu nipətik itəm iakatos-ipinə otəmat. Nian rafin onəkotəkəike motol nat u mämə nikitəmat tatəht io.”

²⁰ Kən e nolən kitiəh əm, nian kəmotagwən rəkis, Iesu təmos kap wain kən təmən mämə, “Kap wain u in nitak itəm otaiu otəmat, kən tatəgətun nəniəkisən wi rəha nasituən rəha Uhgın kəm netənim. ²¹ Mətə onəkotətəlig wir-tu. Suah kit ukın-u kotagwən kitat min e tepil, kən in otəpanegəhan-in-pən io e nelmi rəhak min tikimir. ²² Io Nəti Etənim oekəkəike mīmīs mämə inu Uhgın təmən mihin ne. !Mətə awe, nahmən asol tatuwin o etəm tategəhan-in-pən io e nelmi tikimir min!” ²³ Kən kinoatətapəh-ətapəh olat min mämə, “?Kitat pah otol nat əh?”

²⁴ Kən nat kit min, ilat kinoatol nikilat min mämə pah u in ilis pik taprəkis-in ilat. ²⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat mämə, “Kig min rəha nətueintən u koatərəmərə e netənim e rəhalat nəsanənən, kən koataun-in atip ilat mämə ilat ‘Netəm rəha Nasituən.’ ²⁶ Mətə itəmat onəkəsotolən min-nəhlan. Okəmə itəmat kit in ilis, in otıləs-iəhau in tahmen-pən e suakəku. Kən okəmə itəmat

22:21: Sam 41:9; Jon 13:21-22
Mak 10:42-45

22:24: Luk 9:46

22:25: Mat 20:25-27;

kit tatətul aupən, kən in otuwa iolwək əm kit. ²⁷ ?Pah u in ilis pik, etəmin itəm tətəgwən e tepil, o iolwək itəm tatos nagwənən matuwa? Nəkotitun məmə etəm tətəgwən e tepil in ilis taprəkis. Məto io, etəm-iasol rəhatəmat, nian emətaliwək kitat min itəmat, emahmen-pən e iolwək əm kit.

²⁸ “Itəmat u, nian rafin nəkotatig iuəhkir ron io e nian ekətatig e nian əskasik min. ²⁹ Kən tahmen-pən əm məmə Tata rəhak tatiləs-ipər io məmə ekuwa kig, kən io min iatiləs-ipər itəmat məmə nakotuwa kig min, ³⁰ məmə nakotuwa kəpələh kitat min io, kotəgwən kələh e nian ekuwa mol kig lan. Kən e nian əh, itəmat min onəkotəpələh e jea min rəha kig, kən itəmat onəkotuwa motətul aupən e noanol min tuelef rəha Isrel moatakil ilat moatərəməre elat.”

³¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm Saimon Pita məmə, “Kəsi. Saimon. Ətəlig-in-tu io. Setan tinətapəh rəkis o Uhgın məmə oteğəhan-in məmə in otuwa mos-ipən-os-ipən kəm itəmat mol nəratən kəm itəmat məmə otəgətun rəhatəmat nahatətəən in təkəsik lak o kəp. ³² Məto enəfak rəkis ron ik məmə rəham nahatətəən otəsətiteən. Kən nian nakatəuhlin rəham nətəligən tatitəlig-pa min, ik onakəkəike mol nətəligən rəha piam min okotəskasik.”

³³ Məto Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə, “İərəməre. İatətul matip məmə ekimnə kilau min ik e kalapus, kən mīmīs kilau min ik.”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Pita, ekatən kəm ik məmə, o lapin huə, nian mənig otəsimmənən əh, kən ik onakən mau kışil məmə nəkəruru io.”

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən, emətahl-iarəp itəmat, nəməsotosən mənı e paos, ne

22:26: Mat 23:11; Mak 9:35 22:27: Jon 13:12-15 22:30: Mat 19:28
22:32: Jon 17:15 22:34: Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

kətim, ne put. ? Tahro? ? Rəhatəmat natimnat təsahmənən, o kəp?” Kən ilat kəmotən məmə, “Kəp.”

³⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Məto roiu, okəmə suah kit tatos rəhan məni e paos o kətim, otəkəike mos. Kən etəm təsosən naip rəha nəluaginən, pəs otol-salim-in rəhan kot mos-nəmti rəhan kit. ³⁷ İatən kəm itəmat məmə nəghatən u e Naoa Rəha Uhgın tatəghat-in io, kən in otəkəike mol nıpahrienən. In tatən məmə, ‘Netəmim nikilat təht məmə in etəmim kit itəm tatərəkin Lou.’ Əwəh, nəghatən u tatol nıpahrienən əh-roiu.”

³⁸ Kən ilat kəmotən məmə, “İərəmərə, əplan-tu. Naip rəha nəluaginən kəiu əpəh.” Kən in təmən kəm ilat məmə, “Ah, nahmen. Otapəs-ta.”

*Iesu təmuwin matəfak əpəh e Nıtot Rəha Nıg U Olif
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Kən İesu təmıet e taon muwin əpəh e Nıtot Rəha Nıg U Olif tahmen-pən əm məmə in tatol mihin e nian rafın, kən rəhan mın netəmim koatətəu-pən. ⁴⁰ Kən nian in təmuwin mətoarus-pən əh-ikin əh, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotəkəike moatəfak məmə nat kit otəsos-ipən-os-ipənən kəm itəmat motol rəhatəmat nahatətəən otatite lak.” ⁴¹ Kən in təmalıwək mapəs ilat muwin məsın, kən mısın nulan matəfak matən məmə, ⁴² “Tata, okəmə nikim tagien, awi, os-irəkis nahməən mın u itəm okəpanotuwa. Məto əsolən rəhak nətəlıgən, məto ol nat naka itəm ik əm nakolkeike.” ⁴³ Kən nagelo kit təmısi-pən e neai muwa mos-ipən nəsanənən kəm İesu. ⁴⁴ Kən məto-inu nıkin tıtahmə pık, kən rəhan nətəlıgən tınatol wək

pik, kən tәмәfak әskasik pik, kən noәh tәmaiu lan mәhl matәht nisip tahmen e nita.*

⁴⁵ Nian tәмәfak rәkis, in tәмәtul mitәlig-pән mәмә otehm rәhan min netәmim, kән tәмәplan ilat kinotapil rәkis. Kinotәrou mәto-inu nikilat titahmә. ⁴⁶ Kән tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “?Tahro nakotapil? Otaiir motәfak mәмә nat kit otәsos-ipән-os-ipәнән kәм itәmat motol rәhatәmat nahatәtәән otatite lak.”

Tikimir min rәha Iesu kәmotuwa kilәs

(*Mat 26:47-56; Mak 14:43-50;*

Jon 18:2-11)

⁴⁷ Nian Iesu tәmatәghat әh, nimanin netәmim kәmotiet-arәpa ikin әh, kән suah әh Jutas, u in etәmim kit e netәm tuelef rәha Iesu, in tәmit ilat motuwa, kән tәmuwa iuәhkir mәмә otatuilim e Iesu. ⁴⁸ Mәto Iesu tәмән-ipән kәм in mәмә, “?Jutas, io Nәti Etәmim, mәto tahro nәmuwa mәмә onәkatuulim-pә lak kән e nolән әh megәhan-in-pән io e nelmi rәhak tikimir min?”

⁴⁹ Kән nian netәmim min rәha Iesu kinotehm natimnat min әh minotitun mәмә naka әh okol, kәmotән-ipән kәм in mәмә, “?Iәрәmәрә, oekotahro? ?Ekotәte ilat e naip, o?”

⁵⁰ Kән ilat kit tәmoahin naip tәte-rәkis matәlgin matip rәha slef rәha pris asol аgin.

⁵¹ Mәto Iesu tәmә, “!Ei! !Nahmen, otapәs әm!” Kән in tәmәlәhәu-pән nelmin e matәlgi suah u, kән mol-wir min.

⁵² Kән Iesu tәmәghat kәм pris asol min, ne netәm-iasol min rәha mopael rәha Nimә Rәha Uhgин, ne etәm-iasol min rәha noanol rәha Isrel, u kәmotuwa mәмә okotaskәlim Iesu. In tәмән mәмә, “?Tahro,

* 22:44: E kopi oas min neen rәha Niutesteman itәm kәmәte e nәghatән Kris aupән, nәghatән rәha ves 43-44 tikә. Kәм-naka, sәnәmә Luk itәm tәmәte ves 43-44, mәto suah kit min itәm tәmәte kopi kit rәha naoa u.

nəman? ?Nikitəmat təht məmə io emit netəmim muwin kotəluagin o kapman, o kəm-naka io iohamnu itəm kit, kən nakotəmik naip asol min rəha nəluaginən ne nəlnal min moatuwa məmə onəkotaskəlim? ⁵³ ?Nian rafin etan əm kitat min itəmat e Nimə Rəha Uhgın, məto tahro nəsotaskəlimən io? Məto roiu əh, in nian ətuatip rəhatəmat, kən nəsanənən rəha napinəpən in tatəramərə.”

Pita təmən məmə
in təruru Iesu

(*Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Kən kəmotuwa motaskəlim Iesu motiləs motuwin e latuənu rəha pris asol agin. Kən Pita tuarisig-in ilat məto təsuwinən iuəhkir olat. ⁵⁵ Netəm min əh kəmotahl nigəm kit əpəh e iat rəha pris asol agin, kən motəpələh kitəlau e nigəm. Kən Pita tuwa matəpələh ilat min. ⁵⁶ Kən pətan əkəku kit u slef rəha pris asol agin, təmuwa mehm Pita tatəpələh, kən nəhag-əhagən rəha nigəm tətasiəgəpin in, kən niganəmti pətan əh təmətul lan, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Suah u, in min ilau Iesu kəmatuan.” ⁵⁷ Məto Pita təmən-ipən kəm pətan un məmə, “Esitunən suah un nakatən.”

⁵⁸ Kən uarisig lan təsuwəhən, suah kit min tuwa mən-ipən kəm Pita məmə, “Ei, ik min, ik etəmim kit rəhan.” Məto Pita təmə, “Ei, sənəmə io etəmim rəhan.”

⁵⁹ Uarisig lan, aua kit tinuwa minuwin rəkis, kən suah kit təməghat əskasik kəm ilat məmə, “!Nipahrienən məmə suah u təmatuarisig-in Iesu, məto-inu in etəm Kalili!” ⁶⁰ Məto Pita təmə, “!Ei! !Esitun agin-əhən nəghatən u nakatən!” Kən nian Pita təmatəghat əh, kən mənig təmimnən. ⁶¹ Kən İərəməərə təməuhlin masipən ətuatip matehm Pita. Kən Pita, nikin təməht nəghatən rəha İərəməərə itəm təmən lan məmə, “O lapin əm u,

nian mənig otəsimnənən əh, ik onakən mau kisil məmə nəkəruru io.” ⁶² Kən Pita təmiet muwin ihluə, təmasək təmasək.

Netəmim kəmotəsan-əsan
e Iesu

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Kən e nian əh, netəmim itəm kəmotaskəlim Iesu kəmotəghat əsan lan, kən moatoh. ⁶⁴ Kən kəmotəlis ətain niğanəmtin kən motoh, moatən-ipən məmə, “!Ei, ien! ? Ən-tu məmə pah tatoh ik?” ⁶⁵ Kən kəmoatən nəghatən rat tepət moatərəkin in lan.

Kəmiuw-iarəp Iesu e kaonsel

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64;

Jon 18:19-24)

⁶⁶ Kən laulaugin agin, netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou kəmotuwa kuəfimin e kaonsel rəhalat, kən netəmim kəmotiləs Iesu motuwa tətul e niğanəmti kaonsel əh. Kən netəm rəha kaonsel kəmotətapəh ron məmə, ⁶⁷ “Okəmə ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, ən kəm itimat.” Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə ekən kəm itəmat, kən nəsotənən nipahrienən lak. ⁶⁸ Kən okəmə ekətapəh otəmat, kən okol nəkəsotuhəlpinən. ⁶⁹ Məto tətoun roiu, io Nəti Etəmim, io oekuwin məpələh əh-ikin rəha nəsanənən ne nisaiiən, inəh e nikali Uhgın matip, Uhgın u itəm rəhan nəsanənən iahgin.”

⁷⁰ Kən ilat rafin kəmotətapəh ron məmə, “?Tahro? ?ik Nəti Uhgın?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nakoatən məmə io u inu.”

⁷¹ Kən kotən məmə, “?Tahro kitat koateam-in nəghatən kit min məmə otasitu e rəhatat nəghatən? Kinetəto ətuatip nəghatən əh e nohlin.”

23

*Iesu tāmətul e
niganəmti Pailat*

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5;

Jon 18:28-38)

¹ Kən netənim rafin rəha kaonsel kəmotətul motit Iesu motuwīn kəm Pailat. ² Kən moatən-iarəp nīpəgnəmtin min itəm otoh Iesu məmə, “Emotehm məmə suah u tatit rəhatat netənim min, kən mol ilat kotalməl, kən matəuhlin rəhalat nətəligən koatol tīkimir ilat kapman rəha Rom, mətəhtosig-in itimat məmə esotətouən takis kəm Sisa itəm tatərəmərə e nīməptən u. Kən in matən-iarəp məmə in Kristo itəm Uhgīn təmahl-ipa məmə in kig kit.”

³ Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Tahro? ?Ik kig rəha netəm Isrel?” Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik nəmən mihin.”

⁴ Kən Pailat təmən-ipən kəm pris asol min ne netənim rafin məmə, “Esehmən nīpəgnəmtin kit ne, itəm tatən məmə suah u təmərəkīn lou.”

⁵ Məto ilat kotagət əfəməh moatən məmə, “Kəp. Məto suah u tətən əpnapīn matəgətun netənim rafin ikin min əh Jutia təmətuoun əpəh Kalili muwa mətəarus-pa ukin-u, kən mol nətəligən rəha netənim koatəluə motalməl.”

⁶ Kən nian Pailat təməto nəghatən əh, təmətapəh məmə, “?Tahro? ?Suah u in etəm Kalili?” ⁷ Kən nian təməto məmə Iesu təmīet ikin əh itəm Herot Antipas tatərəmərə ikin, in təmahl-ipən Iesu məmə otuwīn mehm Herot, məto-inu e nian əh, Herot min in tətətig Jerusalem.

Iesu tāmətul e niganəmti Herot Antipas

⁸ Kən nian Herot Antipas təmehm Iesu, nikin təmagien pik, məto-inu nuwəh məsīn in təmolkeike məmə

otehm. Herot tēmatəto əm namnusən rəhan, kən in tēmolkeike pik mēmə in otehm Iesu otol nat pišpis kit. ⁹ Kən o natimnat min u, Herot Antipas tēmətapəh-in nəghatən min tepət kəm Iesu, mətə Iesu tēməpnəpin əm məsuhəlpinən rəhan nəghatən. ¹⁰ Kən pris asol min ne iəgətun min rəha Lou kəmotətul motəghat əskasik e nīpəgnəmtin min rəhalat moatoh Iesu lan. ¹¹ Kən uarisig lan, Herot Antipas ne rəhan min mopael kotagət ausit e Iesu, kən moatəsan lan. Kən Herot tēmən-īpən kəm rəhan mopael min mēmə okotuwīn-in-pən kot wir kit rəha kīg kəm in, kən motit motuwīn min kəm Pailat.

¹² Aupən ikīn, Herot Antipas ne Pailat kəmətioal tikimir kəm ilau min, mətə e nian əh, ilau kəmuea minioalkeike ilau min.

*Pailat tēmən mēmə Iesu otəkəike mīmīs
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15;
Jon 18:39-19:16)*

¹³ Kən Pailat tēmaun-in pris asol min, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne netənim rafin, kən ilat rafin kəmotuwa kitīəh. ¹⁴ Kən in tēmən-īpən kəm ilat mēmə, “Suah u, nəmotiləs motuwa tətul e nīganəmtək, kən nəmotən mēmə tatəuhlin nətəlīgən rəha netənim rəhatəmat koatol tikimir kəm kapman. Mətə emakil rəkis nətəlīgən u e nīganəmtitəmat, kən məsehman mēmə tēmətghəl lou kit, kən nīpəgnəmtin min itəm nakoatən lan təsələn nīpahrienən. ¹⁵ Kən Herot Antipas min, in tēmakil mehm mēmə nolən rat kit təsəkul-pənən lan. Tol nəhlan, in tahl-īpa tuwa min o kitat, kən təpiə əm mēmə suah u in tēməsələn nat kit itəm tərət mēmə in otīmīs ron. ¹⁶⁻¹⁷ Kən o nat əh inəh, rəhak min mopael okotalis əm, kən

uarisig kotahl-iarəp tatuwin.”*

¹⁸ Məto ilat rafin kəmotagət əfəməh moatən məmə, “!Otiləs-iarəp suah un kən kohamnu! !Məto ahl-iarəp Parapas tuwa mehm itimat!” ¹⁹ (Suah u Parapas, kəmiləs-ipən e kalapus məto-inu in təmol netəmim kotəluagin o kapman e taon əh, kən in iohamnu itəm.)

²⁰ Məto Pailat in tolkeike məmə otahl-iarəp Iesu tatuwin, kən in təməghat min kəm ilat. ²¹ Məto ilat kəmotagət əfəməh pik məmə, “!Ətu-pər in e nig kəluau! lətu-pər in e nig kəluau!”

²² Məto Pailat təməghat min kəm ilat minətau kisil lan əh-roiu məmə, “?Tahro? ?Suah u in təmol nat tərət naka? Io esəhmən məmə in təmol nat kit itəm tətuatip məmə in otimis ron. Məto rəhak mopael min, ilat okotalis əm, kən uarisig lan kotahl-iarəp tatuwin.”

²³ Məto ilat koatəkəike motəghat əskasik, kən motagət əfəməh e Pailat məmə otətu-pər Iesu e nig kəluau. Kən motagət pik moatuwin moatuwin, kinol win e nətəligən rəha Pailat. ²⁴ Kən Pailat təmakil Iesu məmə otəkəike mīmīs tahmen-pən məmə inəh ilat kəmotən mihin ne. ²⁵ Kən in təmol nətəligən rəhalat, kən təməhl-iarəp Parapas u aypən in təmətatig e kalapus o nəluaginən o kapman ne nohamnuən itəm. Məto təmegəhan-in Iesu tuwin e nelmi rəhan mopael min məmə ilat okotos motuwin kitəp nətəligən rəha nimanin netəmim.

Kəmit Iesu kan məmə otimis
(*Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;*

Jon 19:17-27)

* ^{23:16-17:} Ekopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aypən, katilpin nəghatən kit min ikin-u tatən məmə, “E nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, Pailat in otəkəike məhl-iarəp rəhalat kit etəmim otiet e kalapus.”

²⁶ Kæn nian mopael min kæmotit Iesu motiet e taon, kæn kæmotæplan etæm Saerin kit, nærgin u Saimon. In tæmisi-pæn isæu maliwæk matuwa e taon. Kæn kæmotaskælim motælæhæu-pær nig kæluau ræha Iesu e nuwegin mæmæ otilæs, kæn motæn-ipæn mæmæ otætæu-pæn Iesu. ²⁷ Kæn nimanin netæmim tepæt kæmotaliwæk katuarisig-in Iesu e suatip, kæn nîpitan tepæt min koatuarisig-in ilat, koatasæk moatæun-æun o Iesu. ²⁸ Mæto Iesu tæmæuhlin masipæn mæplan ilat, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Nîpitan Jerusalem. æsotasækæn ron io, mæto otasæk atip otæmat, ne nenætætæmat min. ²⁹ Otætælig-in-tu io. Nian tatuwa itæm okæpanæn mæmæ, ‘!Otægien itæmat netæm næsotemækæn o næsotapinahinæn suakæku!’ ³⁰ E nian æh, netæmim okotæn-ipæn kæm nitot asol min mæmæ, ‘Awi, otisas-pa etimat,’ kæn okotæn-ipæn kæm narit min mæmæ, ‘Awi, otæfætæn itimat.’ ³¹ ?Mæto okæmæ nigæm tatuæp næhlan nian nig nimalin tætamiamitæ æh, kæn tahro e nian nig tinæmætu?”†

Mopael min kæmotætu-pær Iesu e nig kæmæluau

³² Kæn mopael min kæmotilæs suah mil kæiu itæm kæmuætghl lou kan mæmæ okotohamnu ilæhal Iesu. ³³ Kæn kæmotuwa ikin kit, nærgin u Louipil-uipil. Ikin æh, kæmotætu-pær Iesu e nig kæmæluau. Kæn kæmotætu-pær iætghl lou mil æh-ikin, kit e nikali Iesu matip, kæn kit e nikalin mol. ³⁴ Kæn Iesu tæmæ, “Tata. Aluin ræhalat nolæn rat min itæm koatol kæm io, kæn mæsalpinæn, mæto-inu

23:29: Luk 21:23 23:30: Hos 10:8; Nol æpæn 6:16 † 23:31: “Nig nimalin tætamiamitæ æh” tætpæsen-pæn Iesu itæm tætuatip agin, mæto tatos nalpinæn. Inu tahmen e nigæm itæm tatuæp. Kæn “nig tinæmætu” tætpæsen-pæn iol tæfagæ rat min. Kæn uarisig lan, Uhgîn otol nalpinæn asol kæm ilat. Inu tahmen e nigæm asol agin.

Afin Luk 21:20-24.

kəsotitunən nat naka itəm koatol.” Kən kəmotoor rəhan natimnat moaturin taes ron.

³⁵ Kən netəm min u koatətul əh-ikin, moatehm natimnat min u, məto etəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel kotalah əsan e Iesu moatən məmə, “!In təmosmegəh netənim tərət rəkis. Məto okəmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, kən in Etəm Uhgın Təmitəpun, kən pəs in otosmegəh atip in!”

³⁶ Kən mopael min, ilat min koatəghat əsan e Iesu, kən motuwa iuəhkır ron moatətarəh məmə in tolkeike wain u itəm tagın, †³⁷ moatən məmə, “!Okəmə nıpahrienən ik kig rəha noanol min rəha Isrel, osmegəh atip ik əh-roiu!”

³⁸ Kən nəghatən kit əh-ikin kəməte kətu-pər e rəhn-kapə nig kəluau, tatən məmə, INU KIG RƏHA NETƏM ISREL.

³⁹ Kən iətgəhl lou mil kit itəm katəkul-pər e nig kəluau, in tatəghat rat e Iesu, matən məmə, “!Ei! ?Ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, o kəp? !Okəmə tol mihin, osmegəh ik kən mosmegəh min itımlau!”

⁴⁰ Məto iətgəhl lou əh kit min təmən-ipən kəm in kit, kən mahtosig-in məmə, “?Təhro? ?Nəsəginən Uhgın, nat əpnarın onakimis? Nalpinən u rəhatəhal in tahmen-ahmen əm. ⁴¹ Məto təmətuatip əm məmə kilau okiamis o rəhalau nolən rat min itəm kəmioal. Məto suah u, in təsolən nat tərət kit ne.”

⁴² Kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iesu, o nian onəkuwa matol kig lan, kən nıkim otatəht io.” ⁴³ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Nıpahrienən iatən kəm ik, məmə roiu əm kilau min ik əpəh e nego e neai.”

Iesu tənimis

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41;

Jon 19:28-30)

23:34: Sam 22:18; Aes 53:12 23:35: Sam 22:7-8

† 23:36: Wain u
23:36: Sam 69:21

⁴⁴⁻⁴⁵ Kæn iuæhkir tuelef klok e nœrauiægæn, mit nœsasiææn, kæn napinæpæn tinan rafin ikin æh mœtoarus-pæn tri klok ehnaipæn. Kæn nimæhan itæm tatækulosig-in-pæn Ikin Tasim Agin Ikin e Nimæ Ræha Uhgîn, tæmæhap mæsin kæiu. ⁴⁶ Kæn Iesu tæmagæt æfæmæh mæmæ, “!Tata. Iatælæhæu-pæn næmegæhæn ræhak e nelmæm!” Nian tæmæn rækis næghatæn æh u, kæn ræhan næmegæn tiet.

⁴⁷ Kæn nian etæm-iasol ræha mopael min ræha netæm Rom tæmehm natimnat min æh, kæn in tæmænwiwi Uhgîn matæn mæmæ, “!Nipahrienæn, suah u in tætuatip pahrien!” ⁴⁸ Kæn netæmim itæm kæmotuwa ikin æh mæmæ okotæplan, nian kæmotæplan natimnat min æh, kæmoatuwin moatæto tærat e nikilat, kæn motahtaht manikilæhalat. ⁴⁹ Kæn ioli Iesu min, ne nipitan itæm kæmotisi-pæn Kalili motætau-pæn Iesu motuwa, ilat kæmoatætul isæu mæsin kæn moatehm natimnat min æh.

Josep tæmitænim Iesu

(Mat 23:57-61; Mak 15:42-47;

Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kæn etæm Aramatia kit æh-ikin, nærgin u Josep. Aramatia in taon kit ræha Isrel, kæn suah æh in etæmim kit ræha kaonsel ræha netæm Isrel. In etæm tæwir, ræhan næmegæhæn tætuatip, kæn in etæmim kit tæmatæsahtgîn mæmæ otæplan næræmæwæn ræha Uhgîn. Kæn in tæmæsegæhanæn e næghatæn ræha kaonsel itæm kæmoategæhan-in Iesu mæmæ okoh. ⁵² Kæn in tæmuwin mehm Pailat mætapæh ron mæmæ otegæhan-in nipæti Iesu tos. ⁵³ Kæn Josep tæmuwin milæs-iæhau nipæti Iesu e nig kæmæluau, mos muwa malpin e nimæhan wir kit, nærgin u linen. Kæn tæmilæs muwin mælæhæu-pæn e nipæg kæpiel itæm kinæmæte rækis o nolæn suwit ikin, mæto kæsitænimæn æh suah kit ikin. ⁵⁴ In æh e nian ræha noanol min ræha

Isrel itəm koatol əpen-əpenə lan o nian rəha Sapat, kən iuəhkir Sapat tətuooun.

⁵⁵ Kən nīpitan itəm kəmotisi-pən Kalili kəmotuarisig-in İesu, kəmotətəu-pən suah un, motuwın motəplan nīpəg kəpiel, kən motəplan nolən itəm in tatələhəu-pən min İesu ikin. ⁵⁶ Kən uarisig, nīpitan kəmotitəlig-pən latuənu, kən kəmoatol əpen-əpenə manat min neen ne fomat itəm nəmiəwilat təwir məməə okol-pən e nīpəti İesu. Kən e nian rəha Sapat, ilat kəmotameg moatətəu-pən nəghatən rəha Lou.

24

İesu təməmegəh min
e nīmīsən

(*Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;*

Jon 20:1-10)

¹ Kən e Sante laulaugin ağin, nīpitan kəmotuwın əpəh e suwit, motəmik nat pien-pien min u nəmiəwilat təwir itəm kəmotol əpen-əpenə rəkis lan. ² Nian kəmotuwa e suwit, kəmotehm kəpiel itəm kətahtosig-in nīpəg kəpiel lan, məto kəmahwin rəkis. ³ E nian kəmotuwın e nīpəg kəpiel, məto kəsotehmən nīpəti İəməmə İesu. ⁴ Kən ilat kınotəruru əfəməh moatətəlig-in natimnat min əh. Kən əmun etəmim kəiu əh-ikin, katuətul ilat min nīpitan, kəmian e napən itəm tatipit-ipit. ⁵ Kən nīpitan kəmotəgin pik, kəmotisin nulilat motasil-iəhau moatehm nīməptən, kən suah mil kuəmə, “?Tahro nakoategəs-in etəm tatəmegəh u ikin-u ima netəm kəmotimis? ⁶ In tikə ukin-u. !In tınəmegəh min! Nīkitəmat otəkəike matəht nəghatən itəm təmən kəm itəmat nian in təmətətig əh əpəh Kalili məmə, ⁷ ‘Natimnat min u okotəkəike motuwa motol nīpahrienən lan. Okegəhan-in-pən Nəti Etəmim tuwin e nelmi iol təfəgə rat min, kən okətu-pər e nig

kəluau t̄imis, m̄əto e nian tatol kisil lan, kən in otəmegəh min.’ ” ⁸ Kən nikilat tinəht nəghatən rəha Iesu.

⁹ Kən kəmotiet e suwit motuw̄in motən-ipən natimnat min əh kəm netəm lefen rəha Iesu, ne rəhan min rafin.

¹⁰ Kən n̄ipitan min əh itəm kəmotən-iarəp natimnat min u kəm aposol min, inəh Meri Maktala, Joana, Meri mama rəha Jemes, ne n̄ipitan neen min itəm kəmotuw̄in e suwit.

¹¹ M̄əto aposol min kəmotəto nəghatən əh tahmen-pən əm e nəghatən alməl kit itəm n̄ipət̄in tikə, kən m̄əsotənən n̄ipahrienən lan.

¹² M̄əto Pita t̄əmətul maiu muw̄in əpəh suwit ikin, moeg-oeg masipən e n̄ipəg kəpiel kən t̄əmehm əm napən itəm kəmalpin n̄ipət̄i Iesu lan, m̄əto nat kit min tikə əh-ikin. Kən in t̄əmaliwək mitəlig minatuw̄in latuənu, kən matətəlig-in p̄ik natimnat min əh.

E suatip tatuw̄in Emeas

(Mak 16:12-13)

¹³ E nian əm əh inəh, suah mil kəiu rəha Iesu kəmualiwək m̄ətian latuənu kit, nərgin u Emeas. Latuənu un m̄ətoarus-pən Jerusalem, in iuəhk̄ir o lepen kilo-meta. ¹⁴ Kən e nian ilau kəmualiwək m̄ətian, kən ilau kəmatuəghat-in natimnat min itəm kəmol ilat. ¹⁵ Nian ilau kəmatuəghat nəhlan, kən Iesu t̄əmuwa iuəhk̄ir olau, məhlaliwək kələh m̄ətəhaluw̄in. ¹⁶ M̄əto kəməsiatunən m̄əmə pah əh iləhal min kəmətəhlaliwək m̄əto-inu Uhḡin t̄əmahtosig-in n̄ətəligən rəhalau.

¹⁷ Kən Iesu t̄əmən-ipən kəm ilau m̄əmə, “Təs mil. ?Naka un nakatuən?”

Kən əmun kəmuəlahl muətul, n̄iganəmt̄ilau t̄əməpou.

¹⁸ Kən suah mil əh kit, nərgin u Kleopas, t̄əmən-ipən kəm in m̄əmə, “Okəm-naka ik əm un iap̄isp̄is kit u Jerusalem itəm nəsitunən natimnat min itəm kəmol ilat e nian min itəm kinotuw̄in rəkis.”

¹⁹ Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “?Natimnat naka min æh?”

Kæn kæmuæn-ipæn kæm in mæmæ, “Natimnat min itæm kæmol e etæm Nasaret æh Iesu. In ien kit ræha Uhgin, kæn ræhan wæk tæsanæn wir ne ræhan min næghatæn kotæfigæm, kæn niki Uhgin ne niki netæmim tætagien lan.

²⁰ Mæto ræhatimat pris asol min ne iægætun min ræha Lou kæmotilæs-ipæn e nelmi netæm Rom mæmæ okotakil mæmæ in otimis. Kæn kæmotætu-pær e nig kæluau timis.

²¹ “Mæto itimat emotælæhæu-pæn pap ræhatimat nætæligæn tætatig æskasik lan mæmæ in otilæs-irækis itimat noanol min ræha Isrel e nelmi tikimær min ræhatimat. Kæn roiu in nian tatol kisil lan. ²² Kæn nat kit min, nipitan neen itæm emotan, kæmotol mæmæ narmitimat tæmiwig o næghatæn kit. Roiu laulaugin ægin-æh, kæmotuwîn æpæh e suwit itæm kæmitænim Iesu ikin, ²³ mæto kæmæsotehmæn nipætîn. Kæn kæmotitælig-pa moatæn mæmæ, ‘Emotehm nat kit tahmen e napilaiiræn, inæh nagelo mil kæiu katuæn-ipa kæm itimat mæmæ Iesu tætæmegæh.’ ²⁴ Kæn ræhatimat neen netæmim kæmotuwîn e suwit, kæmotehm natimnat rafin ægin tætuatip tahmen-pæn æm e næghatæn æh nipitan min æh kæmotæn mihin ne, mæto kæsotehmæn Iesu.”

²⁵ Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “Tæs mil. ! Ræhatæmlau-kapæ tikæ, kæn nakatiaiuw nifagæ matialæs pik o nænæn nipahrienæn o natimnat itæm ien min ræha Uhgin kæmotæn! ²⁶ ?Nækiatun o kæp mæmæ, Kristo itæm Uhgin tæmæn mæmæ otahl-ipa otækæike mos nahmææn e nipætîn, kæn uarisig lan, in tæpanuwîn æpæh e nego e neai mos nærgin ræha nisaiiæn?” ²⁷ Kæn Iesu tæmæn-ipæn wir kæm ilau Naoa Ræha Uhgin itæm koatæghat-in in, tæmætuoun e naoa ræha Moses kæn muwîn mætoarus-pæn naoa min ræha ien min ræha Uhgin.

24:21: Luk 19:11; Wæk 1:6

24:24: Jon 20:3-10

24:26: Luk 9:22

24:27: Sam 22:1-21; Aes 53

²⁸ Kən kinətəhaluwa iuəhkir o latuənu itəm suah mil katian ikin. Kən kənuəplan məmə Iesu tinətaliwək minatuwin məsətulən, ²⁹ mətə ilau kətiauəh nikin məmə, “Ei, təwir məmə nəkətətig kitəhal min ik, mətə-inu tinəpinəp rəkis, otəsuwəhən roiu mit taht.” Kən təmuwin minehm ilau mətəhaləpələh.

³⁰ Kən kinətəhaləpələh məmə okəhlagwən, kən in təmos pīret mən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos- ipən kəm ilau. ³¹ Kən əmun Uhgīn təmol kəniatun məmə in Iesu, kən əmun in təmikə min, kən kənəsueplanən. ³² Kən kəmuən-ipən kəm ilau min məmə, “!Ei! ?Nian in təmatən-ipa wir Naoa Rəha Uhgīn kəm kilau e suatip, kən katuətə təwir lan nikilau tətəgien pik, o kəp?”

³³ Kən roiu aɡin-əh min, kəmuətul miaiet ikin əh miatəlig-pən min Jerusalem. Kən ikin əh, ilau kəmuehm netəm lepen rəha Iesu ne netənim neen min rəhan kəmotuwa kuəfimin rəkis ilat min katəpələh, ³⁴ kən moatən məmə, “!Nīpahrienən! !Iərəməərə təməmegəh min, kən Saimon Pita* təmehm rəkis!” ³⁵ Kən ilau kəmuən-ipən rafin natimnat itəm kəmol kəm ilau e suatip, kən muən-ipən nian ilau kəmatiatun Iesu lan e nian itəm in təmatəmkas pīret matos-ipən kəm ilau.

Netənim rəha Iesu min kəmotəhm

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18;

Jon 20:19-23)

³⁶ Kən nian katuən əh nəghatən min əh, Iesu təmuwa mətul iluɡin-in ilat matən kəm ilat məmə, “Nəməlinuən tətətig otəmat.”

³⁷ Mətə ilat kəmotaut lan kən minoatəgin, nikilat təht məmə kinotəplan narmin kit. ³⁸ Mətə in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Təhro rəhatəmat nətəligən tətərat nəhlan?

* 24:34: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Saimon.”

24:34: 1 Kor 15:4-5 24:37: Mat 14:26

?Tahro rəhatəmat nətəligən tatətul pagpag? ³⁹ Otehm-tu nelmək ne nelkək məmə io əm u. Otea-pa motek nıpətik kən motıtun məmə io. Narmi etəmim nıpətin ne nıkilkilin tıkə, təsolən məmə inu nakoatehm io, nıpətik ne nıkilkilik əh-ikin.”

⁴⁰ Təmən nəghatən əh, kən təməgətun nelmin ne nelkin kəm ilat. ⁴¹ İlat kəsotən wırən nıpahrienən lan məto-inu nıkilat tətəgien pik, kən narmilat tatiwig. Kən in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Nagwənən kit un nakoatos, o?” ⁴² Kən kəmos nəm məsin itəm kəmwaan rəkis motos-ıpən kəm in, ⁴³ kən e nıganəmtilat, təmos mun.

⁴⁴ Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Aupən ikin, nian emətətig əh kitat min itəmat, emən nəghatən u kəm itəmat məmə, natımnat rafın itəm koatəghat-in io e Naoa Rəha Uhgın, okotəkəike motuwa motol nıpahrienən lan, inəh nəghatən min e naoa rəha Moses, ne naoa min rəha ien min rəha Uhgın, ne Naoa Rəha Napuən Min.”

⁴⁵ Kən in təmerəh e rəhalat nətəligən məmə okotıtun nəghatən min itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın. ⁴⁶ Kən təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə netəmim okotol tərat kəm Kristo itəm Uhgın təmahl-ıpa, motol tatəto nahməən e nıpətin matuwın matuwın tımıs, məto e nian itəm tatol kisil lan, in otəmegəh min e nımısən. ⁴⁷ Kən e nərgi Kristo itəm Uhgın təmahl-ıpa, netəmim okotəkəike motən-ıarəp nəghatən əh məmə netəmim okotəkəike motəuhlin kən motıtəlig e rəhalat təfagə rat min, kən Uhgın in otəsəlpınən nıtai təfagə, kən maluin rəhalat nolən rat min. Nəghatən u otəkəike muwın kəm noanol min rafın əpəh ikin min rafın, otətuoun Jerusalem kən muwın mətoahgın-pən ikin min rafın e nətueıntən. ⁴⁸ İtəmat nəmotəhm natımnat min u, kən onəkotən-ıarəp ətuatıp

nəghatən min lan. ⁴⁹ Kən ekahl-ipa suah u itəm rəhak Tata təmən-iəkis məmə in otahl-ipa kəm itəmat, inu rəhan Narmin. Məto onakoatəsahgin e taon əh mətoahgin-pən nakotos nəsanənən rəha Narmin Rəha Uhgın, kən tərıoah e nəmegəhən rəhatəmat.”

Uhgın təmıləs İesu
muwin e neai
(*Mak 16:19-20*)

⁵⁰ Kən İesu təmit ilat motiet e taon motuwın əh latuənu Petani. Kən təmıləs-ipər nelmin məfak olat. ⁵¹ Kən nian təmatəfak olat, kən təmapəs ilat nian Uhgın təmıləs minatuwin əpəh ilis e nego e neai. ⁵² Kən kəmotėiuaiu motəfak-pən kəm in, kən uarisig lan, kotitəlig-pən Jerusalem nikilat tətəgien. ⁵³ Kən nian rafın, koatuwin e Nimə Rəha Uhgın moatənwiwi Uhgın.

North Tanna New Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b